

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė:

dr. Audronė Allan, Regina Beinorienė, prof. dr. Natalja Fatkulina, Rasa Jankauskienė, prof. dr. Aušra Kazlauskienė, Irena Kraičinska, prof. dr. Džiuljeta Maskuliūnienė, doc. dr. Rita Makarskaitė-Petkevičienė, doc. dr. Sergejus Neifachas, Virgilijus Pupeikis, Erika Poškevičienė, Raminta Rupšienė, doc. dr. Emilija Sakadolskienė, Nadia Venskuvienė, Jūratė Vileikienė, Audronė Vizbarienė.

TURINYS

1. PU BP įgyvendinimo rekomendacijų įvadas.....	2
2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	5
3. Kalbinių gebėjimų ugdymas.....	24
4. Tarpdalykinių temų integravimas. Dermė.....	32
5. Vaikų pasiekimų ir pažangos fiksavimas.	43
6. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.	52
7. Bendradarbiavimas su šeima.	56
8. Užduočių ar vaikų darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	64
9. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinimui.	73
10. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	78

1. PU BP įgyvendinimo rekomendacijų įvadas.

Priešmokyklinis ugdymas vis labiau suprantamas kaip labai svarbi didaktinė terpė, kurioje, iš vienos pusės, pasirengimo mokyklai etapas, o iš kitos – asmenybės ugdymo(si) erdvė. Tačiau svarbu vadovautis naujaisiu (2019) EK patvirtintu susitarimu: „vaikystė yra vertybė pati savaime; ji nėra tik pasirengimas mokyklai ar suaugusiųjų gyvenimui“. Atnaujintoje *Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje* siekiama atitiktis šiuolaikiniam požiūriui į vaiką ir jo ugdymąsi, į 5–6 m. vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus: suformuluota programos paskirtis, tikslas, uždaviniai, prie kurių derinamos kompetencijos, pasiekimų sritys, pasiekimai, mokymosi turinys ir pasiekimų lygių požymiai. Programa orientuoja į kompetencijomis grįstą ugdymą(si), kompetencijų laukas išplėstas, lyginant su Priešmokyklinio ugdymo bendraja programa (2014).

Šiuolaikinės ugdymo turinio tendencijos integruojamos į kiekvienos kompetencijos – komunikavimo, kultūrinės, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninės, socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos – ugdymo turinį. Priešmokyklinio ugdymo praktikoje žaidimas ir kiti patirtiniai vaiko mokymo ir mokymosi metodai yra pagrindiniai. Spontaniškas arba priešmokyklinio ugdymo pedagogo inicijuotas žaidimas priešmokykliniame ugdyme papildomas kitomis ugdymo ir ugdymosi strategijomis. Atnaujintoje programoje plėtojamos darnaus vystymosi, STEAM (santrumpa žymi gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, meno/dizaino ir matematikos sritis), informatinio mąstymo idėjos.

STEAM ugdymas yra tarpdalykinis, integruotas, grindžiamas į vaiką orientuota pedagogika, pabrėžiantis vaiko savarankišką mokymąsi, aktyvaus mokymosi metodų taikymą, probleminį, patirtinį, tyrinėjimu grindžiamą, ugdymą(si), o taip pat pedagogo, kaip pagalbininko, patarėjo, konsultanto vaidmenį (*STEAM priešmokykliniame amžiuje* (2021)). STEAM ugdyme akcentuojamas kūrybiškumas, tarpdiscipliniškumas, padedantis puoselėti gamtamokslinio, skaitmeninio, matematinio ir technologinio raštingumo pagrindus, pirmenybę teikiant praktiniam patyrimui, pažinimui ir refleksijai. Vaikai ypač mėgsta pažinti pasaulį per patyrimą – tyrinėdami, išgyvendami, projektuodami, konstruodami.

Priešmokyklinio amžiaus vaikams technologijos tampa vis svarbesnės, nes tai yra pasaulio pažinimo, kūrybos ir saviraiškos priemonė, keičianti kasdieninę vaikų veiklą, komunikavimą, laisvalaikį, padedanti spręsti problemas. Informatikos (informatinio mąstymo ir skaitmeninio raštingumo) mokymas pradedamas integruoti į priešmokyklinį ugdymą. Parengti *Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo informatikos bendrosios programos metmenys* (2017), kuriuos sudaro šešios pagrindinės sritys: 1) skaitmeninis turinys, 2) algoritmai ir programavimas, 3) problemų sprendimas, 4) duomenys ir informacija, 5) virtualus komunikavimas, 6) saugumas ir teisė. Vaikų informatinis mąstymas reiškiasi elementariu IT išmanymu ir kritiško vartojimo pradmenimis, kaip technologijų pagalba komunikuoti, rasti, kurti ar keisti informacija. Pedagogams svarbu apgalvoti, kaip praturtinti šią vaikų patirtį, integruojant skaitmenines veiklas į ugdymo(si) turinį, pasirenkant tinkamas IT naudojimo formas, kaip kūrybiškai panaudoti daugelį technologijų, ne tik kompiuterius (fotoaparata, spausdintuvą, diktofoną, mikrofoną, ausines ir kt.).

Pagrindiniai didaktikos principai, kuriais grindžiamas priešmokyklinis ugdymas: socialinis konstruktyvizmas, personalizuotas ugdymas, įtraukusis ugdymas, patirtinis mokymasis, projektų metodas.

XXI amžiuje ankstyvojo ugdymo edukologija ir pedagogika patiria reikšmingų pokyčių: vaikas nebėra suprantamas kaip maža, vis tobulintina suaugusiojo kopija, vaikystė suvokiama kaip unikalus žmogaus raidos tarpsnis, kurio negalima nei skubinti, nei stabdyti. Nuo suaugusių priklausomo ir pažeidžiamo vaiko sampratą keičia požiūris į vaiką kaip kompetentingą asmenybę. Ankstyvasis ugdymas šiandien apibūdinamas kaip **socialinis konstruktyvistinis**, pabrėžiantis vaikui būdingos, motyvuotos veiklos ir iniciatyvos svarbą kaip vaiko raidos variklį. Tiek pedagoginėje praktikoje, tiek pedagogų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo sistemoje plėtojasi socialinio konstruktyvizmo idėjos, pabrėžiančios socialinės

sąveikos reikšmę ir kultūros vaidmenį ugdymuisi, mokymąsi laikančios aktyviu procesu, teigiančios vaiko gebėjimą ir teisę save formuoti pačiam.

Personalizuotas ugdymas(is) – viena iš mokymo didaktinių kryptų, galinti turėti įtakos vaikų pasiekimų gerinimui. Personalizuotas mokymasis yra glaudžiai susijęs su inkliuziniu, individualizuotu bei diferencijuotu mokymusi, tačiau yra ir svarbių skirtumų – visų pirma tai, kad pastarieji labiau orientuoti į mokytoją, o ne į mokinį. Pagrindinis dėmesys personalizuotame ugdymesi skiriamas aktyviam besimokančiojo vaidmeniui, jo pasirinkimams ir sprendimams dėl mokymosi metodų bei būdų. *Idėjos grindžiamos neuromokslų teorija, kad nėra nė vieno ugdymosi būdo, kuris būtų optimaliai geras visiems vaikams.* Personalizuoto ugdymo(si) dėmesio centre yra šie klausimai: *kaip skirtingai vaikai mokosi/ugdosi, kaip skirtingai jie parodo, ką išmoko, ką geba, kas jiems svarbu, kaip turėtų sukurti bendras aplinkas, kuriose „tilptų“ visi vaikai su skirtingais gebėjimais ir mokymosi būdais.*

Geros mokyklos koncepcijoje (2015) rašoma, kad **įtraukioju ugdymu** laikomas kokybiškas ugdymas kiekvienam vaikui. Įtraukiojo ugdymo sąvoka šiandien turi kur kas platesnę reikšmę, kai neapsiribojama vien specialiuosius ugdymosi poreikius turinčiais vaikais. Įtraukimas pirmiausia reiškia aktyvų vaiko dalyvavimą kasdieninėje veikloje, kai jam sudaromos visapusiškos galimybės ugdytis. Įtraukusis ugdymas nėra koks nors vienas atskiras veiklos fragmentas, bet apima visas grupės veiklos sritis: ugdymo tikslus, uždavinius, principus, ugdymo turinį, todėl praktikoje plėtojami visi įtraukiojo ugdymo aspektai – įtraukioji socialinė aplinka, į vaiką orientuotas požiūris, tinkama fizinė aplinka, ugdymosi medžiaga, bendravimo galimybės visiems vaikams.

Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje siekiama vadovautis **universalus dizaino ugdymuisi principu**, kuris yra viena iš priemonių, didinanti įtraukiojo ugdymo kokybę. Universalus dizainas ugdymuisi reiškia, kad laikomasi nuostatos, jog visi vaikai yra skirtingi ir skirtybės ugdymosi procese yra norma. Laikomasi nuostatos, kad skirtingų poreikių turintys vaikai sėkmingiausiai ugdomi bendrame ugdymosi procese, kai yra sudaroma galimybių ugdytis skirtingais būdais įvairovė, o vaikai turi galimybę rinktis jiems patogiausius skirtingus ugdymosi būdus. Priešmokyklinio ugdymo pedagogo vaidmuo yra pažinti vaikus, apmąstyti, kaip sukurti ugdymosi erdvę, kad bendra aplinka ir taikomi metodai sudarytų galimybes optimaliai pagal savo gebėjimus ugdytis kiekvienam vaikui, planuojant veiklas iš anksto numatyti, kokias veiklos galimybes turės specialiujų ugdymosi poreikių ir kitų ugdymosi sunkumų patiriantys vaikai.

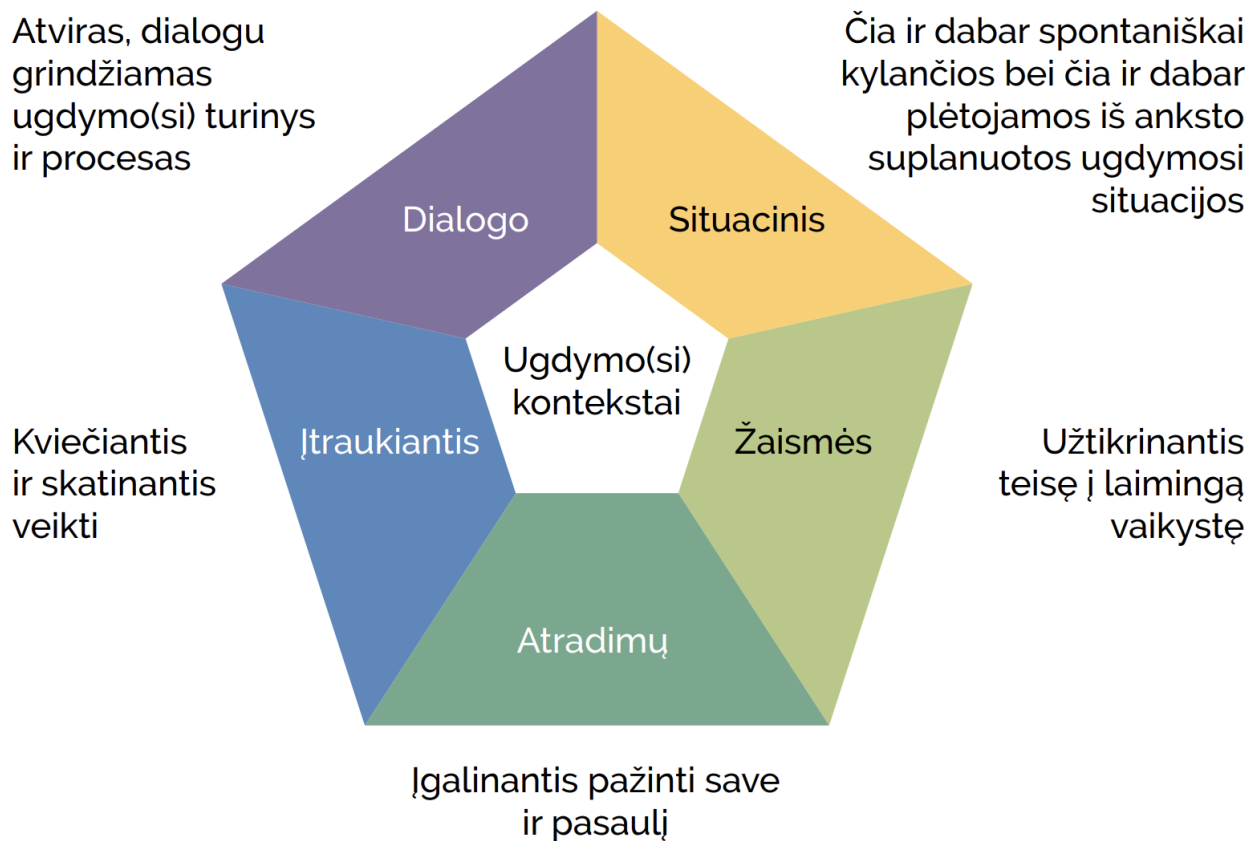
Patirtinis mokymas(is) – tai mokymo(si) strategija, kai esminis mokymo(si) išteklius yra patirtis (*Patirtinis mokymas(is)*, 2019). Patirtinis mokymas(is) yra integrali aktyvaus mokymo(si) dalis, kai besimokantieji kuria savo žinojimą, įgauna įgūdžių, ugdomi gebėjimus ir vertybes iš tiesioginės savo, o kartais ir kitų patirties. Patirtinis ugdymas(is) priešmokykliniame amžiuje atliepia esminius didaktinius principus, nes skatina aktyvų vaikų dalyvavimą ugdymo(si) procese, didina jų ugdymosi galimybes, plečia ir nuolat atnaujina įgytą patirtį. Priešmokyklinio ugdymo pedagogai, brandinantys vaiko asmenybę ir rengiantys jį mokytis pagal pradinio ugdymo programą, orientuojami į patirtinio ugdymosi metodų taikymą: projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, IKT, pažintines išvykas, kūrybines užduotis, diskusijas ir kt., pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį, derinant kryptingą priešmokyklinio ugdymo pedagogo ir spontanišką vaiko veiklą. Vaikams siūloma įdomi, aktuali ir prasminga veikla, palaikanti ir stiprinanti jų mokymosi motyvaciją, padedanti įvaldyti įvairias mokymosi strategijas.

Projektų metodas – didaktikos sistemoje ir pedagoginėje praktikoje pripažintas ir pilnavertis aktyvaus, patirtinio ugdymo(si) metodas (*Projektų metodas priešmokyklinėje grupėje*, 2021). Projektų metodas ir metodologiškai (*Dewey, Kolb* ir kt.), ir metodiškai (*Malaguzzi, Staerfeldt, Mathiesen, Stamer-Brandt, Gražienė* ir kt.) pripažįstamas kaip vienas tinkamiausių priešmokykliniam ugdymui, nes padeda palaikyti ir stiprinti 5–6 metų amžiaus vaikų mokymosi motyvaciją, perprasti įvairias mokymosi strategijas ir taip sukurti sėkmingo mokymosi prielaidas. Projektinė veikla yra ypač tinkama, kuriant ir modeliuojant

priešmokyklinio ugdymo(si) procesą, jį grindžiant visų ugdymo proceso dalyvių sąveika, vaiko individualumo paisymu, jo įgyjamų patirčių aktualumu, ugdymosi integralumu.

„Patirčių erdvėse” (2021) siūloma projektų sandara leidžia priešmokyklinio ugdymo pedagogams numatyti aktualius projektų tikslus, skatina išklausti vaikus, žadinti arba stiprinti jų smalsumą, interesą, padėti vaikams rasti atsakymus į keliamus klausimus, kaupti idėjas ir jas įgyvendinti, numatyti veiklos plėtojimą grupėje ar lauke. Ugdymo procesą grįsdami projektų metodu pedagogai mokosi įvaldyti kitus vaidmenis, kaip, pavyzdžiui, kartu su vaikais planuoti veiklas, suvokti vaikų turimą patirtį, suprasti „objektą”, kuris domina vaikus ir jausti jų motyvaciją, siekti, kad visi vaikai galėtų patenkinti savo aktyvumo, savarankiškumo, saviraiškos poreikius ir kt.

UGDYMOSI KONTEKSTAI PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGUI

2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

2.1. Planavimo principai.

Priešmokyklinio ugdymo programos įgyvendinimas planuojamas ugdymo institucijoje, atsižvelgiant organizacinį kontekstą (darželis, pradinė mokykla, nepriklausomas paslaugos tiekėjas), ugdymo institucijos planavimo kultūrą ir ugdytinių kontingentą (grupių kiekį, dydį, ugdytinių amžių, spec. poreikių vaikus ir kt.).

Ugdymo veiklos planavimas gali atlikti skirtingas paskirtis:

- Padėti užtikrinti priešmokyklinio ugdymo programos visumą. Neplanuojant egzistuoja rizika įgyvendinimo procese pamesti kai kurias svarbias programos dalis arba joms skirti nepakankamą dėmesį.
- Padėti organizuoti ugdymą kaip nuoseklų kompetencijų plėtotės procesą, o ne kaip fragmentines atsitiktines ugdymo situacijas. Planas gali padėti pamatyti ir organizuoti nuoseklų kompetencijos plėtotės procesą.
- Padėti valdyti ugdytinių krūvį per visus metus, savaitę ar dieną. Ilgalaikiame planavime numatomi rėmai, kaip paskirstomas dėmesys skirtingoms kompetencijoms ir ugdymo sritims per visus metus. Trumpalaikiame planavime galima subalansuoti ugdomasias veiklas savaitėje ar dienoje.
- Palaikyti administracijos, mokytojų ir pagalbos specialistų bendradarbiavimą. Kartu planuodami, derindami planus ir susitardami dėl jų įgyvendinimo kolegos sukuria galimybes pasidalinti atsakomybes ir koordinuoti savo veiklą.
- Užtikrinti efektyvų ugdymo institucijos išteklių panaudojimą. Iš anksto planuojant galima numatyti reikalingas finansinius išteklius, erdves, priemones, medžiagą ir kt. bei efektyviai šiuos išteklius paskirstyti bei panaudoti.

Ugdymo planas pirmiausia yra ugdymo organizavimo priemonė, o tik tada formalus dokumentas, fiksuojantis susitarimus dėl veiklos įgyvendinimo. Planas turi padėti kryptingai veikti ir bendradarbiauti. Jis turi turėti prasmę visiems jį rengiantiems ir įgyvendinantiems kolegoms. Todėl institucijoje reikia susitarti dėl planavimo tvarkos.

Planavimas yra nuolatinis procesas, o ne baigtinis formalus aktas. Jei planas yra parengiamas ir padedamas į šalį, tai jis netampa ugdymo organizavimo priemone. Planai turi tapti gyvais, t.y. nuolat tikslinamais veiklos organizavimo dokumentais. Todėl rekomenduojama naudoti elektronines planų formas, kuriomis galima pasidalinti, kartu koreguoti ir visuomet pasitikrinti paskutinę plano versiją.

2.2. Planavimo priemonės ir pavyzdžiai.

2.2.1. Metinis planavimas (ilgalaikis).

Kodėl reikalingas metinis planavimas?

Pagrindinė metinio planavimo paskirtis yra užtikrinti ugdymo programos visumos įgyvendinimą per mokslo metus.

Metinis planas turi nurodyti bendrą veiklos kryptį ir užduoti rėmus vidutinės trukmės ir trumpalaikiam planavimui. Todėl jis neturi būti labai detalus.

Metinis ugdymo planas gali tapti priemone padedančia susitarti tarp ugdymo institucijos administracijos, tėvų ir mokytojų. Pažvelgus į planą turi būti aišku, kaip bus ugdome per šiuos metus.

Metinis planas turėtų tapti pagrindu veiklos įsivertinimui metų gale ir kitų metų veiklos tobulinimui. Tik turint konkretų metų planą galima kelti klausimą: „Kaip pavyko jį realizuoti?“

Kas, kaip ir kada rengia metinį planą?

Pasiūlymai ir idėjos kitų metų planui gali būti renkami visus metus. Prisiminkite, kad tikrosios idėjos „noriu padaryti kitais metais“ mokytojui kyla dirbant su grupe, jaučiant tikrąjį grupės poreikį, išgyvenant sėkmes ir nesėkmes, o ne tada, kai netikėtai paprašoma planuoti. Metų eigoje mokytojai intensyviai bendrauja su tėvais ir nuolatos girdi jų pasiūlymus. Todėl rekomenduojama organizacijose turėti vietą (lentą institucijoje ar dokumentą elektroninėje platformoje), kur kiekvienas galėtų įrašyti siūlymą kitiems metams.

Metų planavimas galėtų prasidėti iš karto po metų apžvalgos ir įsivertinimo. Tada gali būti sutariama dėl kitų metų prioritetų konkrečioje ugdytinių grupėje.

Jei grupėje dirba keli pedagogai, ateinantys dalykininkai ar paramos specialistai, tai reikia ir juos įtraukti į bendrą planavimą. Svarbu, kad jie neatsiskirtų tik savo veiklos planavime, o dalyvautų bendro plano kūrime. Tada bus lengviau išlaikyti ugdymo veiklos integralumą.

Geriausia, kai ugdymo institucijoje planas būna ne vien formalus dokumentas, kurį atspausdiname ir pasirašome, o gyva, nuolat keičiama veiklos organizavimo priemonė. Todėl rekomenduojama jį talpinti elektroninėje platformoje, pasidalinti su visais rengėjais ir nuolatos papildyti, tikslinti ir konkretizuoti. Planas išlika reikalingas ir naudingas tada, kai planavimas nenutrūksta.

Kokie būna metiniai ugdymo planai?

Šiuo metu ugdymo institucijose labiausiai paplitę **teminiai planai**, kai mėnesiams ar savaitėms numatomos bendros temos, o paskui jos konkretizuojamos vidutinės trukmės ir trumpalaikiame planavime. Toks planavimas turi savo privalumus ir trūkumus:

Privalumai: toks planas mokytojams palieka daug laisvės kurti plačios temos rėmuose; sudaro galimybę realizuoti tokią integruoto ugdymo sampratą, kai viena tema nagrinėjama iš įvairių dalykinių perspektyvų ir tos temos rėmuose plėtojamos įvairios kompetencijos; nesunku planuoti, nes naudojame įprastas universalias temas ir jas tik patiksliname ir papildome.

Trūkumai: planas akcentuoja temą, o ne kompetenciją ar konkretų mokymosi pasiekimą, į ką turėtų būti orientuota ugdymo praktika; rizikuojama pamesti ugdymo sričių, kompetencijų ir pasiekimų visumą; fiksuotos temos metų eigoje gali pasirodyti neaktualios, o mokytojai savo energiją eikvoja vaikų sudominimui; teminiai planai neleidžia iš anksto numatyti ugdomųjų veiklų ir suplanuoti išteklių (laiko, patalpų, metodinių priemonių ar specialistų) paskirstymo.

Kitose institucijose orientuojamasi į ugdomųjų veiklų planavimą. Tada rengiamas metinis **ugdomųjų renginių planas**, kur pasirinktu tikslumu suplanuojami renginiai: šventės, edukacijos, projektai, išvykos ir kt. Tokie planai išsprendžia kai kuriuos teminio planavimo trūkumus.

Privalumai: toks planas padeda organizuoti veiklą, numatyti ir paskirstyti išteklius; ugdomųjų įvykių planas padeda mokytojui numatyti ugdomuosius kontekstus/situacijas ir iš anksto pasiruošti, kaip juos būtų galima geriausiai išnaudoti; jis nesunkiai gali būti derinamas su įprastu teminiu planavimu.

Trūkumai: planas akcentuoja veiklas, o ne kompetencijas ir ugdymo pasiekimus, todėl kyla rizika, kad suorganizuosime, sudalyvausime,, ir nesusimąstysime, dėl ko; ugdomųjų įvykių planavimas skatina fragmentinį požiūrį į ugdymą; sunku į priekį numatyti praktines suplanuotų veiklų realizavimo galimybes ir tai, kokios naujos galimybės atsiras metų eigoje.

PAVYZDYS.

Ugdymo institucijos priešmokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo planas (derinant teminio ir ugdymo veiklų planavimo logikas).

Planavimo priemonė (šablonas)	Plano pavyzdys
Parsisiųsti (.docx)	Parsisiųsti (.docx)
	Parsisiųsti (.pdf)

Kada į ugdymą žiūrima, kaip į nuoseklų kompetencijų plėtros procesą, tada rengiamas **ugdymo proceso planas**. Planuojant procesą atsižvelgiama į sampratos plėtros, nuostatų formavimosi ir įgūdžių lavinimo skirtingose srityse dinamiką. Ugdymo programoje apibrėžti pasiekimai yra siekinys mokslo metų galui. Planuojant kiekvienoje ugdymo srityje reikia susidėlioti kelią, kaip iki tų pasiekimų ateiti. Planuojat šiuo būdu laiko skalėje nuosekliai dėliojamas ugdymo turinys ir tarpiniai pasiekimai. 2022 m. priešmokyklinio ugdymo programoje pasiekimai aprašyti ir sugrupuoti pagal šešias ugdymo sritis, tad procesą lengviau planuoti pagal ugdymo sritis.

Privalumai: toks planas padeda užtikrinti ugdymo programos visumos įgyvendinimą; leidžia aiškiai nusistatyti užsiduoto etapo ugdymo prioritetus; toks planavimas palengvina ir vertinimo procesą, kadangi konkrečiame etape tampa aišku į kuriuos pasiekimus orientuotis. Juk visų pasiekimų požymių negalime vienu metu stebėti.

Trūkumai: toks planavimas yra imlus laikui ir reikalauja gilaus ugdymosi dinamikos kiekvienoje pasiekimų srityje supratimo.

PAVYZDYS

Ugdymo institucijos priešmokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo planas (taikant nuoseklaus ugdymo proceso, vedančio link pasiekimų logiką)

Planavimo priemonės (šablonai)	Plano pavyzdys
Metinio plano šablonas (.docx)	Metinis planas (.docx ir .pdf)
Planavimo mėnesiais šablonas (.xlsx)	Priedai (.xlsx ir .pdf)

2.2.2. Ugdymo visumos ciklo planavimas (vidutinės trukmės)

Kas yra ugdymo visumos ciklas ir kam jis reikalingas?

Planuodami PU programos įgyvendinimą pirmiausiai turime sau atsakyti į klausimą: „Per kiek laiko ugdymo praktikoje planuojame apeiti visas šešias ugdymo sritis ir septynias kompetencijas?“. Atsakydami į šį klausimą mes apsibrėžiame ugdymo ciklą. Toks ciklas gali būti savaitė, dvi ar net mėnuo. Tai priklausys nuo ugdymo institucijos ugdymo sistemos/pedagoginės paradigmos.

Ugdymo ciklo uždavimas ir susitarimas dėl jo padeda užtikrinti tai, kad per visus metus nuosekliai bus plėtojamos visos kompetencijos. Taip išvengiama rizikos, kad kuriai nors ugdymo sričiai bus skiriama mažiau dėmesio.

Kas ir kada rengia ugdymo visumos ciklo planą?

Geriausia, kad mokslo metų pradžioje būtų sutarta dėl ugdymo visumos ciklo trukmės ir vidutinės trukmės planavimo logikos ir tvarkos. Taip kaip nustatomas įprastinis grupės dienos ritmas, taip pat nustatomas galimas ugdymo ciklo (savaitės, dviejų ar mėnesio) ritmas. Sutariama, kurios veiklos bus pasikartojančios kas dieną/savaitę (pvz. mankšta dienos ritme arba užsiėmimas salėje sutartą savaitės dieną sveikatos ir fiziniam ugdymui ; ryto ratas dienos ritme arba savaitės planavimo ir apžvalgos/refleksijos užsiėmimai savaitės ritme mokantis mokyti) Tokie susitarimai pasiekiami tarp ugdymą atsakingo administracijos atstovo ir priešmokyklinio ugdymo mokytojo/ų.

Toliau vidutinės trukmės planavimas vyksta metų eigoje pagal institucijoje sutartą tvarką.

Vidutinės trukmės planavimo logikos

Institucijos gali nuspręsti naudoti **principinius vidutinės trukmės planus**, panašius į tipiniu ugdymo ciklo tvarkaraščius, kuriuose numatytos pasikartojančios ugdomosios veiklos. Remiantis šiais planais galima iš karto pereiti prie trumpalaikio kryptingų užsiėmimų, projektų, renginių, išvykų ir kt. planavimo.

Privalumai: toks planavimas gali būti atliekamas metų pradžioje, o paskui nuosekliai koreguojamas ir tobulinamas, ieškant tai konkrečiai ugdytinių grupei priimtinausio ugdymo ritmo; toks planavimas ugdytiniams ir pedagogams suteikia pastovumo jausmą; turint principinį savaitės/mėnesio ugdymo rėmelį

neriekia skirti daug laiko ir jėgų vidutinės trukmės planavimui metų eigoje, o sutelkti dėmesį į trumpalaikį konkrečių veiklų planavimą; toks planavimas leidžia efektyviai panaudoti išteklius (bendras patalpas, specialistų įsitraukimą ir kt.)

Trūkumai: iš anksto parengtas savaitės planas/tvarkaraštis, jei pastoviai nekoreguojamas, gali tapti neadekvačiu ir dirbtiniu kliuviniu; dėl panašumo į savaitinius pradinio ir pagrindinio ugdymo tvarkaraščius gali sudaryti dalykinės sistemos įspūdį ir ugdymo praktikoje paskatinti dalykinės sistemos elementų atsiradimą.

Kai kuriose ugdymo institucijose įprasta rengti **detalius savaitinius planus**, kuriuose numatomos konkrečios veiklos ir joms keliami konkretūs uždaviniai. Jie dažniausiai rengiami savaitę į priekį, talpinami debesyje ir pasidalinami su kolegomis, esant reikalui savaitės eigoje koreguojami.

Privalumai: toks planavimas leidžia ugdymo cikle (savaitėje) tikslingai subalansuoti dėmesį skirtingoms ugdymo sritims ir kompetencijoms; veiklų ir uždavinių numatymas padeda pedagogui išlaikyti ugdomosios veiklos kryptingumą link programoje numatytų pasiekimų net ir tuo atveju, jei nepavyksta įgyvendinti tai, kas buvo suplanuota; toks planavimas sudaro pagrindą pedagogo įsivertinimui: „Ko siekiau ir kaip man pavyko?“. Tokie planai turi vertę dalinant patirtimi su kolegomis: „Planavau taip, vyko taip, o rezultatas buvo toks.“;

Trūkumai: toks planavimas reikalauja laiko ir aukštesnės pedagogo kompetencijos.

PAVYZDYS

Priešmokyklinio ugdymo grupės savaitės planas

Planavimo priemonė (šablonas)	Plano pavyzdys
Parsisiųsti (.docx)	Parsisiųsti (.docx)
	Parsisiųsti (.pdf)

2.2.3. Ugdymo veiklos/projekto planavimas (trumpalaikis)

1 FORMA

Projekto pavadinimas: Problema, klausimas, intriga ...						
Ugdymosi sritys Užrašomos ugdymosi sritys, kurios integruojasi į veiklas						
Ugdomos kompetencijos: Nurodomos kompetencijos ir jų sandai iš kompetencijų aprašų https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/bendrojo-ugdymo-programu-projektai-tarpiniai Trumpi, konkretūs aprašai, nekopijuojant iš BP, bet išskiriant esmę						
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Tarpdalykinė tema: Iš tarpdalykinių temų sąrašo https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/12/BP-rengimo-vadovas-2021-12-09_red.pdf (žr. priedą Nr. 7)						
Pasiekimai			Projektinė veikla			

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

Užrašomas išgrynintas pasiekimas (su laužtiniais skliaustais), pasiekimo numeris ir ugdymo sritis	Aprašomi projektiniai veiklos žingsniai	
Vaiko refleksija/ įsivertinimas	Pedagogo refleksija/ įsivertinimas	
Veiklos/ užduotys/ klausimai, kurie padeda vaikui pačiam pastebėti ir įsivertinti savo pasiekimus ir kompetencijas	Klausimai, nukreipiantys pedagogą į savirefleksiją	
Patarimai/ komentarai/ pasiūlymai pedagogui		
Ką dar būtų galima daryti ar ką būtų galima daryti kitaip, individualizavimas (personalizavimas), tėvų (globėjų), pagalbos vaikui specialistų įtraukimas ir pan.		

2 FORMA

Veiklos/ projekto pavadinimas		
Vaikų pasiekimai (1 etapas) PAMATINĖ VEIKLOS UGDYMO SI SRITIS		
Plėtojamos kompetencijos (2 etapas)		
Ugdymosi uždaviniai (3 etapas)	Vaikų idėjos ir sumanymai (5 etapas) Nuolat pildoma procese	Veiklos formos ir idėjos vaikų veiklai (6 etapas)
		Grupinė veikla:
		Veikla grupelėmis:
Ugdymo aplinka ir priemonės (4 etapas)		

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

		Individuali veikla (individualizavimas, personalizavimas, SUP):
Lygiagrečiai tobulėjantys kiti pasiekimai (7 etapas) Integracija su kitomis ugdymosi sritimis		
Kalbinis ugdymas		
Matematinis ugdymas		
Gamtamokslinis ugdymas		
Visuomeninis ugdymas		
Meninis ugdymas		
Tėvų (globėjų), specialistų idėjos, pagalba, dalyvavimas (8 etapas)		
Vaikų pasiekimų refleksija/ įsivertinimas, idėjos dėl tolimesnio ugdymosi (9 etapas)		Pedagogo savo veiklos refleksija (9 etapas)

Pavadinimas: Trumpalaikio veiklos plano pavyzdys (savaitės)

Organizacinis planavimo kontekstas Įstaigoje planuojam įtraukiant visus ugdytinius, jų tėvus, ugdančius specialistus, derinama su įstaigos metų veiklos programa ir strateginiu planu, planus mato ugdytinių tėvai, ugdantys specialistai, įstaigos administracija.

Ugdomosios programos kontekstas Šis planas integruoja gamtamokslinio, visuomeninio, socialinio, emocinio ir sveikos gyvensenos, kalbinio, matematinio bei meninio ugdymo sritis, plėtojamos visos šešios kompetencijos prioritetas – pažinimo, visuomeninio, socialinio, emocinio ir sveikos gyvensenos kompetencijų atskiros dalys.

Planuojamas laikotarpis, 2022 04 18- 04 22 (savaitės)

Plėtojamos kompetencijos (2 etapas)

Kūrybiškumo kompetencijos kūrimo sandas: Išbando įvairias kūrybinės veiklos priemones ir būdus, kurdami mamoms kūrybinius darbus;

Kultūrinės kompetencijos kultūrinės raiškos sandas: Išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis, ruošdamasis sveikinti mamą. tobulina savo raiškos objektus ir kūrybinius darbus.

Komunikavimo kompetencijos Pranešimo perteikimo ir komunikavimo sąveikos sandas pasirenka artimoje aplinkoje esančius komunikavimo kanalus ir priemones, t. y. kalba , įsitikinęs kad bus išgristas, kalbėdamas naudojami verbaline ir kūno kalba

<p>Pažinimo kompetencijos dalyko žinių ir gebėjimo sandas: skirs gėlės dalis (šaknys, stiebas, lapai, žiedas), įvardins pavasarinių gėlių panašumus ir skirtumus, įvardins 3/5 gėlių pavadinimus.</p> <p>Skaitmeninės kompetencijos problemų sprendimo sandas- įvardina skaitmeninius įrenginius, kurie gali fotografuoti ir suaugusiųjų padedamas užfiksuoja jų kiemuose žydinčias gėles.</p>		
Ugdymo uždaviniai (3 etapas)	Vaikų idėjos ir sumanymai (5 etapas) Nuolat pildomas	Veiklos formos ir idėjos vaikų veiklai (7 etapas)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sukurs mamai savos kūrybos dovaną mamos dienai; ▪ Įvardins 3-5 augalus, augančius gėlynuose ar natūralioje aplinkoje, lygins juos pagal jų panašumus ir skirtumus. Stebės žydinčius augalus lankančius vabzdžius. 	<p><i>Aistė</i> – išlankstysiu mamai kelias gėles. <i>Matas</i>- padarysiu atvirutę ir ją užrašysiu. <i>Ugnė</i> – padarysiu mamai staigmeną, gal pagaminsiu su tėčiu pusryčius. <i>Gabrielius</i> – Aš su tėčiu nupirksiu geltonų rožių, nes mamai gražiausia geltona spalva, o mėgstamiausia gėlė – rožė. <i>Austėja</i> – papuošiu mamai kėdę, žaliomis šakomis ir tulpių žiedais, jos jau žydi. Prisimeni, kaip mes puošėm Akvilei kėdę, kai buvo jos gimtadienis.</p> <p>Tėvų (globėjų), specialistų idėjos, pagalba, dalyvavimas (6 etapas)</p> <p>Paskatinti tėvelius, drauge su vaikais mobiliais telefonais ar planšetėmis nufotografuoti namuose žydinčias darželio ar pievų gėles. <i>Muzikos mokytoja:</i> pasikartosime dainelę “Jei širdelėj liūdesys” https://www.youtube.com/watch?v=sh8zGSSkKek Ir Jarusalem šokį https://www.youtube.com/watch?v=sUIVhkUDL3U kad galėtų namuose padainuoti ir pašokti mamai. <i>Logopedė</i> : padarome kartu foto lentą lauke , kad mamos galėtų drauge su vaikais nusifotografuoti prie jos. Auklėtojos: pasipuošiame laiptines lankstytomis gėlėmis</p>	<p>Grupinė veikla: pamerkti atneštus vaikų baltus gvazdikus į raudono, mėlyno ir žalio rašalo skiedinį su vandeniu, kasdieną skiedinį su vandeniu, kasdieną stebėti kaip kinta gvazdiko žiedo spalva, ją fiksuoti save piešinyje prieš pamerkiant pirmadienį ir penktadienį, kada jau bus pakeitusi spalva. Paašškinti, kad spalvotas vanduo augalo stiebu, kaip vamzdeliu. kyla į viršų, nes po žiemos miego augalai labai intensyviai geria vandenį. Pokalbiai apie pavasario požymius, aiškinantis, ką vaikai jau žino apie atbundančią pavasario augmeniją- gėles, žolynus, krūmus ir medžius. Kartu pasižiūrime animacinį filmą “ Pavasario gėlės” https://www.youtube.com/watch?v=0hysuhMFhlc ir auklėtojos parengtą prezentaciją apie Lietuvos pievų ir darželių gėles. Visi drauge penktadienį pažiūrėsime animacinį filmą “Septynžiedė gėlelė” .Aptarsime, kas vaikams buvo įdomu, kuris veikėjas neteisis ar jo elgesys buvo netinkamas, samprotausime apie savo įgeidžių ribojimą bei atsižvelgimą į kitų žmonių ar draugų poreikius.</p> <p>Veikla grupelėmis: 1.Lavinti smulkiąją motoriką <i>Benui, Kajui, Urtei ir Monikai</i> atliekant labirinto užduotį http://mudubudu.lt/images</p>
<p>Ugdymo aplinka ir priemonės (4 etapas)</p> <p>Ši tema bus įgyvendinama grupės, įstaigos salės, laiptinių, lauko teritorijoje, persikels į ugdytinių namų lauko teritorijas. Reikės įvairių priemonių vaikų meninei saviraiškai: balto, spalvoto , gofruoto, margo popieriaus, akvarelės, guašo, teptukų, pieštukų, audinio atraižų, medinių iešmelių, klijų, mobilių telefonų, ar planšėčių</p>		

<p>fotografavimui</p>		<p>/files/labirintai_12.jpg.pdf 2. <i>Modestui Ainarui, Jogailei ir Emai</i> skirti ženklus \leq ir \geq žaidžiant https://www.facebook.com/photo/?fbid=3089816341038237&set=pcb.831805940629000 3. <i>Nojus su Justu</i> gėlių pavadinimų įtvirtinimui žais stalo žaidimą “Gėlių loto”. Individuali veikla: <i>Jokūbui</i> – žaisti auklėtojos sukurta skaitmeninį žaidimą Lietuvos gėlės ir žolynai https://wordwall.net/resource/1474293/g%c4%97i%c4%97s-ir-%c5%beolynai Veikla drauge su tėvais: <i>Amelijos, Augustės, Kotrynos, Jonuko ir visų norinčių vaikų</i> paprašyti drauge su mamomis ir tėvais namuose nufotografuoti žydinčius augalus, dar geriau su nektaro ieškančiomis bitėmis ir parengti trumpus pristatymus apie namuose žydinčias gėles.</p>
<p>Lygiagrečiai tobulėjantys kiti pasiekimai (8 etapas) Integracija su kitomis ugdymosi sritimis</p>		
<p>Kalbinis ugdymas – raiškiai deklamuos D. Kudžmaitės eilėrašį “Žiūrėki į mane pro langą, mama”. Bandys savarankiškai pristatyti savo su tėvais parengtą pristatymą “ Gėlės mano kieme”</p>		
<p>Visuomeninis ugdymas Įsijungs į grupės . laiptinės puošybą mamos dienai, siūlys savo idėjas, įsiklausys kitų į vaikų pasiūlymus, priims bendrus sprendimus, kaip pagerbti mamas.</p>		
<p>Sveikatos ir fizinis ugdymas- - ieškos bendrų sprendimų su draugais puošiant aplinką, saugiai judės drauge su vaikais šokdamas šokį, mankštindamasis ir žaisdamas judriuosius žaidimus.</p>		
<p>Matematinis ugdymas- skaičius, grupuos, lygins namie ir įstaigoje aptiktas gėles, skirs simbolius \leq ir \geq , naudos algoritmus savo kūrybiniuose darbuose.</p>		
<p>Vaikų pasiekimų refleksija, idėjos dėl tolimesnio ugdymosi. Savo veiklos refleksija (9 etapas) :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vaikai sukūrė labai įvairius kūrybinius darbus mamai. Lankstymą pasirinko Marija, Rusnė ir Amelija, paveikslus guašu ar akvarele tapė Modestas, Gabrieliūs, Jonas ir Augustė. Darbai skirtingi ir saviti. Sužavėjo Emos koliažas, kuriame ji antspaudavo ir tapę, aplikavo įvairiaspalvį popierių, karpė ir klijavo gėles iš audinio. Pasirinkti, ką dovanoti mamai teko padėti Martynui ir Benu. Abu berniukai pasirinko pačius paprasčiausius, nesudėtingus darbelius – atvirutes, ir, kad juos pabaigtų iki galo, auklėtojai kelis sykius teko priminti, nes jiems sudėtinga ilgesniam laikui sukaupti dėmesį. Abi auklėtojos sutarė, kaip skatinti Martyną ir Beną aktyviau įsijungti į grupės veiklą, kokias dėmesio sukauptimo reikalaujančias veiklas jiems siūlyti. 2. Su Lietuvos pievų ir darželių gėlėmis susipažino visi vaikai, tik pasiekimai buvo gana skirtingi Augustė išvardino ir parodė 10 gėlių paveikslėlius, Tėja įsiminė 9 gėlių pavadinimus. Dauguma 		

skyrė 4/6 gėles, o Andrėjai sunkiai sekėsi įsiminti kelių gėlių pavadinimus. Jokūbas puikiai susidorojo su Lietuvos gėlių ir žolynų užduotimi, pats lėtai skaitė gėlių pavadinimus ir net parodė Amelijai, kaip žaisti šį skaitmeninį žaidimą. Drauge su logopede nutarėme paieškoti labiausiai priimtino Andrėjai atminties lavinimo būdo. Vaikai labai aktyviai diskutavo po animacinio filmo “Septynziedė gėlelė peržiūros. Pradžioje visi svarstė, ko jie prašytų tokios stebuklingos gėlelės, tačiau Rusnė labai empatiškai pareiškė, kad tik paskutinis pagrindinės veikėjos noras buvo labai “geras” - nes jis padėjo nevaikščiojančiam berniukui pasveikti.

3. Po savaitgalio visi labai noriai pasakojo apie tai, kaip jie sveikino mamytes, kaip įteikė dovanas, kokias staigmenas dar surengė. Akvilė sake, kad mama vos neapsiverkė, kai ji padeklamavo jai eilėrašį. Mamos dėkojo už fotosienos įrengimą ir video prezentacijos apie jų namuose žydinčias gėles pasidalinimą uždaroje FB grupėje.

Pavadinimas: Trumpalaikio veiklos plano pavyzdys: GAMTAMOKSLINIO UGDYMO SRITIS

Veiklos/ projekto pavadinimas: Kokie medžiai auga darželio kieme? (savaitės)

Vaikų pasiekimai (1 etapas)

Gamtamokslinis ugdymas: Žaisdamas, patirdamas visais pojūčiais, spontaniškai ir tikslingai tyrinėdamas gamtos objektus bei reiškinius pastebi ir savais žodžiais apibūdina ryškiausius požymius, panašumus ir skirtumus; objektus lygina, grupuoja (A2).

Meninis ugdymas: Žaisdamas, tyrinėdamas, improvizuodamas, konstruodamas išbando dailės priemones ar netradicines medžiagas, kuria paties pasirinkta ar pasiūlyta dailės technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas, ieško naujų raiškos būdų. Kartu su kitais bendruomenės nariais puošia grupės erdves ir kasdienę aplinką (A2).

Matematinis ugdymas: Vienas ar bendradarbiaudamas su kitais savo artimojoje aplinkoje, pasirinktais ar pasiūlytais būdais renka, fiksuoja gerai žinomus duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato. Atlikdamas veiksmus, teikia pasiūlymų kitiems (B4).

Plėtojamos kompetencijos (2 etapas)

Pažinimo kompetencija: vaikai stebi, tyrinėja artimiausią aplinką, kartu su kitais lygina, grupuoja, analizuoja objektus pagal jiems būdingus lengvai pastebimus požymius, mokosi juos apibūdinti.

Kūrybiškumo kompetencija: įgyvendinant aktualias idėjas, skirtingais būdais išbandydami kūrybinės veiklos priemones vaikai tyrinėja artimosios aplinkos objektus, sukaupta patirtimi dalinasi su kitais.

Komunikavimo kompetencija: naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones (žodžius, garsus, vaizdus, skaitmenines priemones ir kt.), vaikai ugdomi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.

Ugdymosi uždaviniai (3 etapas)	Vaikų idėjos ir sumanymai (5 etapas) Nuolat pildoma procese	Veiklos formos ir idėjos vaikų veiklai (6 etapas)
<ul style="list-style-type: none"> - artimiausioje aplinkoje atpažins ir apibūdins 3-5 medžius; - tyrinėdami medžius juos skaičiuos, lygins, grupuos, tyrimo objektus ir savo pastebėjimus fiksuos nuotraukose, veiklos lapuose; - įgyvendindami įvairias kūrybines idėjas 	<p>Gabija: padarysiu „lapų lietu“.</p> <p>Pririnksiu klevo lapų puokštę, ją mesiu lig dangaus ir gaudysiu.</p> <p>Maja: man labai patinka kaip kvėpia medžiai. Pauostysiu klevo, ąžuolo ir dar kitų medžių lapus.</p>	<p>Grupinė veikla:</p> <p>Pažins medžio dalis: stiebas (<i>nuo žemės iki viršūnės</i>), kamienas (<i>stiebo dalis nuo žemės iki apatinių šakų</i>), šaknys, šakos, lapai, žiedai, vaisiai, <i>sėklos (jos vaisiaus viduje!)</i> Susibūrę po medžiu apžiūrės skėtį primenančią lają (<i>ją sudaro visi lapai su šakomis, šakelėmis</i>).</p> <p>Sužinos, kad medis yra augalas, tik didelis ir sumedėjęs. (<i>Pravartu rasti nukritusią šakelę ir patirti, ką reiškia „sumedėjęs“; palyginti su žolinių augalu, kuris yra gležnas, minkštas</i>).</p>

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

išbandys dailės ir netradicines priemones.	Unė: pabėgiosiu po medžiais, ten tiek lapų, jie šoks kai aš bėgsiu.	Įvardys ryškiausius tiriamųjų medžių požymius (pvz.: <i>lapuočiai, spygliuočiai, beržo ir kitų medžių žievės spalva, stambūs / smulkūs lapai</i>).
Ugdymo aplinka ir priemonės (4 etapas)	Ignas: būsiu beržo karalius, pririnksiu lapų 100 ir padarysiu karūną, suklijuosiu lapus.	Pedagogo padedami (<i>pateikiant orientacinius klausimus</i>) diskutuos apie medžių naudą žmogui (<i>pavėsis, gali būti maistas, vaistai</i>), gamtai (<i>prieglobstis gyvūnams, jų maistas; švarina orą</i>).
Grupės erdvių veikloms prireiks įvairių medžių lapų, medžių (kaštonų, ąžuolų, eglų ir pan.) sėklų, vaisių, kankorėžių, medžių iliustracijų su pavadinimais. Meninei veiklai prireiks guašo, popieriaus, vaškinių kreidelių ar angliukų. „Medžių kryžiažodžiui“ pagaminti prireiks lapo, liniuotės ir rašymo priemonės. Šoninėje lapo pusėje stulpeliu parašomi medžių pavadinimai, kita lapo dalis užpildoma langeliais, kuriuose parašomi tie patys medžių pavadinimai. Tikslas - atrasti tą patį pavadinimą ir užbraukti, pabandyti perskaityti. Lapą galima laminuoti, kad priemonė būtų daugkartinio naudojimo. Lauko veikloms prireiks gamtinės medžiagos, maistinės plėvelės, siūlų. Veiklai „Medžių seklys“ paruošti lapą su medžių iliustracijomis pagal savo įstaigos gamtinę aplinką. Vaikai žymi lape atrastus objektus, aptaria kokius ir kiek medžių pažymėjo, juos pavadina.	Mantas: o aš būsiu ąžuolo karalius, darysime karūną kartu, gerai? Meda: pririnksiu geltonų lapų puokštę, gal klevo, mačiau jų labai daug ir padovanosiu mamai. Ieva: pririnksiu lapų ir dažysiu rožine spalva, nes tai mano mėgstamiausia spalva.	Matuos medžių kamienus apglėbdami juos: Ar galiu tai padaryti vienas? Ar reikia draugo/ų pagalbos? Kaip apibūdinsime kamieną? (<i>storas, plonas</i>). Išmatuos medžio kamieno apimtis sprindžiais, metru (virvele). Gautus duomenis palygins su kito artimiausio medžio matavimų rezultatais (<i>daugiau / mažiau; kuris storesnis/ plonesnis</i>). Liesdami, čiupinėdami žievę (<i>sumedėjusias medžio dalis dengia žievė</i>), išsiaiškins, kokia ji (<i>nelygi, kieta, grublėta, suskylusi, suaižėjusi, ...</i>). (<i>Galima liesti, čiupinėti užsimerkus, įsivaizduoti, ką ta žievė primeną, kokios asociacijos vaikams ateina į galvą. Galbūt kažkas ir nulups, nulauš žievės gabalėlį. Žievė negyva, bet labai reikalinga, nes apsaugo augalą nuo gyvūnų, kad jo negrauztų, nuo ligų sukėlėjų, nuo saulės spindulių</i>). Uostant išsiaiškinama, ar žievė turi kvapą. Ieškos, kas slepiasi medžio žievėje. (<i>Pirmiausia reikėtų apžiūrėti plika akimi, žvilgtelėjus į žievės plyšelius, vėliau pasitelkiant didinimo stiklus (lupas). Tikėtina, kad vaikai ras vorų ar vabzdžių. Suskaičiavus kojas bus aišku, kas slepiasi žievėje: voras (8 kojos) ar vabzdys (6 kojos)</i>). Rinks medžių lapus, lygins jų formas, dydžius, spalvą. Iš surinktų lapų ant maistinės plėvelės kurs vitražą, papuoš darželio aplinką. Žymės priemonėje „Medžių seklys“, kokie medžiai auga darželio teritorijoje. Medžius pavadins. Juos skaičiuos, lygins, kurių kieme yra daugiau /mažiau, kokių medžių yra vienodas skaičius. Per tam skirtą laiką (pvz., 3 min.) surinks kaštono sėklas, ąžuolo giles, ar pušies /eglės kankorėžius. Juos sudėlios į eilę. Aiškinsis, kurios grupelės sudaryta eilė trumpiausia, ilgiausia. Pasivaikščiojimo metu atras erdvę, kurioje auga vienos rūšies medžiai, sužinos, kaip ją vadiname (beržynas, pušynas, eglėlynas). Susikibę rankomis su grupės draugais bandys apkabinti kuo daugiau medžių, aptars, kiek reikia vaikų, kad apkabintų vieną, du ar penkis medžius. Tarp medžių naudodami siūlus vaikai kurs voratinklį. Judės šioje erdvėje įvairiomis kryptimis įveikdami

		<p>„tinklo“ kliūtis.</p> <p>Jei darželio teritorijoje auga ąžuolas - nacionalinis medis, skirkime tam dėmesio. (<i>Ąžuolas dėl savo tvirtumo ir išvaizdos laikomas jėgos, tvirtybės simboliu, o dėl ilgaamžiškumo - istorijos liudytoju. Nuo seno ąžuolas garbintas, laikytas šventu. Prieš 600 m. buvo uždrausta juos kirsti. O ąžuolų giraitės laikytos šventomis. Gilė – tai ąžuolo vaisius. Ji turi goželę (kepurėlę). Įsitaisius po ąžuolu, galima skaityti grožines ir negrožines knygas, sekti pasakas, pasakoti sakmes).</i></p> <p>Veikla grupelėmis:</p> <p>Bandymas „Šlapias ir sausas kankorėžis“.</p> <p>Dažys pasirinkto medžio lapus, štampos, kurs medį, ant darbo parašys savo vardą, kopijuos medžio/darbelio pavadinimą. Papasakos ką sukūrė, kokių priemonių reikėjo, darbeliais papuoš grupės aplinką.</p> <p>Pridėję popieriaus lapą prie medžio kamieno anglimi ar kreidele šešėliuos, kurs medžio žievės „antspaudą“.</p> <p>Iš įvairaus dydžio medžio kaladžių, rąstelių kurs ir statys statinius</p> <p>Individuali veikla (individualizavimas, personalizavimas, SUP):</p> <p>Veikla „Medžių kryžiažodis“.</p> <p>Atpažins kelis medžius ir jų vaisynus.</p> <p>https://wordwall.net/lt/resource/33934797/pavadink-k%c4%85-matai-iliustracijoje</p>
<p>Lygiagrečiai tobulėjantys kiti pasiekimai (7 etapas) Integracija su kitomis ugdymosi sritimis</p>		
<p>Sveikatos ir fizinis ugdymas: [Žaisdamas, spontaniškai ar tikslingai judėdamas demonstruoja daugumą pagrindinių judėjimo gebėjimų: eina, bėga, šokinėja, išlaiko pusiausvyrą...](C1).</p>		
<p>Kalbinis ugdymas: [Spausdintinėmis raidėmis parašo savo vardą, paprastesnius žodžius, bando kopijuoti aplinkoje matomus žodžius ranka ...](B3).</p>		
<p>Visuomeninis ugdymas: Tyrinėja gamtinę ir žmogaus sukurtą artimą aplinką bei joje vykstančius vaikui atpažįstamus pokyčius. Įvardina, analizuoja, lygina ir grupuoja pažintus artimos aplinkos objektus (D3).</p>		
<p>Tėvų (globėjų), specialistų idėjos, pagalba, dalyvavimas (8 etapas)</p> <p>Einant (pagal tam tikrą maršrutą) į darželį skaičiuos medžius, juos pavadins, rinks lapus. Kurs iš pririnktų medžių lapų mozaiką „kirmėliuką“ (vers ant siūlo), pristatys grupės draugams. Specialistai organizuos talką „Lapų kalnas“.</p>		
<p>Vaikų pasiekimų refleksija/ įsivertinimas, idėjos dėl tolimesnio ugdymosi (9 etapas)</p>	<p>Pedagogo savo veiklos refleksija (10 etapas)</p>	
<p>Vaikai kviečiami pokalbiui: Kuo ši diena buvo ypatinga? Ką šiandien sužinojo? Kaip jautėsi (atlikdami konkrečią veiklą)? Ką norėtų sužinoti rytoj? Vaikai įsivertina, kaip sekėsi įvairiose veiklose? (pvz., vaikai pavaizduoja veiklą kuri buvo sudėtinga, ne viską suprato ir savarankiškai atliktą veiklą).</p>	<p>Kokios veiklos vaikus sudomino? Kaip vaikai jautėsi veikdami grupelėse ir individualiai? Koks veiklos metodas vaikams buvo patraukliausias grupės ir lauko erdvėse? Koks vaiko pasiekimų ugdymo</p>	

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

<p>KAIP MAN SEKĖSI?</p> 	<p>tęstinumas? Su kokiais sunkumais susidūrėte? Ką kitą kartą darytumėte kitaip?</p>
	<p>Pasitelkę visus pojūčius tyrinėja medžio kamieną.</p>
	<p>Lygina įvairių medžių lapus, kuria vitražą. Darželio kieme ieško pažymėtų medžių, aptaria jų panašumus ir skirtumus. Skaičiuoja, kiek medžių yra iš viso ir kiek įvardytos rūšies.</p>
	<p>Kuria iš kaladžių ir rąstų statinius. Grupuoja medžių lapus. Vaidina medžių karalienes.</p>
	<p>Kuria medžio žievės „antspaudą“. Ieško medžių pavadinimų kryžiažodyje.</p>
	<p>Veikla su kankorėžiais. Skaičiuoja, lygina daiktų kiekį.</p>

		<p>Veikla „Kiek medžių apkabins mūsų rankos?“. Judri veikla „Voro tinklas tarp medžių“.</p>
		<p>Iš nukritusių medžio dalių: šakelių, kankorėžių (gali būti ir vaisių, sėklų, lapų) kuriamas Žemės menas.</p>
<p>Vaikų stebimas medis skirtingais metų laikais vis kitoks. Pravartu jį pamatyti pavasarį, kai sprogs pumpurai ir kai jis žydi, patirti, kokie gležni lapeliai, kokia vaiki jų žaluma. Vasarą būtina pasidžiaugti medžio lajos teikiamu pavėsiu, pasiklausyti kaip šnara lapai, išgirsti ošimą. Medis padės pastebėti artėjančio rudens ženklus, o krentantys lapai ir žaidimai su jais suteiks daug smagių emocijų, geltimą. Žiemą, nors medis ir miega, nepraeikime pro jį. Atkreipkime dėmesį į jo siluetą, nupieškime. Medis nepakartojamas visais metų laikais!</p>		
<p>Tyrinėdami medį, vaikai išgirsta naujų sąvokų ir pamažu jas perima.</p>		
<p>Buvimas lauke gerina emocinę ir fizinę savijautą, skatina teigiamą socialinį elgesį, moko vaikus rūpintis savo aplinka.</p>		
<p>Idėjų veikloms galima rasti Vilniaus lopšelis-darželis „Jovarėlis“ parengtoje medžiagoje „Medžių pavėsyje“.</p>		
<p>https://aplinka.vilnius.lt/metodines-priemones-vaiku-supazindinimui-su-medziais/</p>		

Pavadinimas: Trumpalaikio veiklos plano pavyzdys:

SVEIKATOS IR FIZINIO UGDYMO SRITIS

Veiklos/ projekto pavadinimas: KAIP NUKELIAUTI Į DŽIUNGLES?

Vaikų pasiekimai (1 etapas)

- Žaisdamas, spontaniškai ar tikslingai judėdamas demonstruoja pagrindinius judėjimo gebėjimus: eina, bėga, šokinėja, meta, gauda, spiria, atmuša, lipa, išlaiko pusiausvyrą, atlieka nesudėtingus koordinacinius pratimus (C1);
- Žaisdamas, mankštindamasis, dalyvaudamas kitose aktyviose veiklose atkartoja, kuria nesudėtingus judesių junginius ir pratimų derinius (C2);
- Žaidžia nesudėtingus judriuosius, žaidimus, žino žaidimų taisykles ir jų laikosi. (C3);

Plėtojamos kompetencijos (2 etapas)

Komunikavimo kompetencija: naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones vaikai ugdomi gebėjimus perteikti kitiems informaciją, suprasti kitų perteikiamą informaciją. Bendrauja tariai kurdami naujus žaidimus, nustatydami jų taisykles.

Kultūrinė kompetencija: kurdami džunglių šokį ir jį atlikdami, vaikai išbando kūrėjo ir atlikėjo vaidmenis. Stebėdami džunglėse gyvenančių genčių atstovų nuotraukas, vaikai susipažįsta su kitokia

<p>kultūra.</p> <p>Kūrybiškumo kompetencija: Klausinėdami, dalindamiesi savo sumanymais, žinojimu, talentais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus, pasakojimus, žaidimus.</p> <p>Pažinimo kompetencija Natūraliai smalsaudami, dalyvaudami organizuotose veiklose vaikai susipažįsta su drėgnaisiais atogrąžų miškais (vadinamosiomis džiuuglėmis), jų flora ir fauna.</p> <p>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija dalyvaudami veiklose kuria ir palaiko draugiškus santykius su grupės draugais ir ugdytojais, stengiasi laikytis susitarimų ir taisyklių, supranta saugaus elgesio taisyklių svarbą atitinkamose situacijoje (įveikiant kliūtis, lipant paaukštinimais ir pan.), stengiasi pasitikėti savo jėgomis, įvertinti ir prisiimti riziką.</p>		
Ugdymo uždaviniai (3 etapas)	Vaikų idėjos ir sumanymai (5 etapas)	Veiklos formos ir idėjos vaikų veiklai (6 etapas)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žaidžiant, spontaniškai ar tikslingai judant tobulins ėjimo, bėgimo, šuoliavimo, metimo, gaudymo, spyrimo, lipimo gebėjimus. ▪ Skatinti vaikus atkartoti, mėgdžioti nesudėtingus judesius, kurti judesių junginius ir pratimų derinius. ▪ Žaisti nesudėtingus judriuosius žaidimus, stengtis laikytis taisyklių. Kurti savo žaidimus ir jų taisykles. 	<p style="color: green;">Nuolat pildomas</p> <p>Susikurti grupėje džiuugles Pavirsti džiuuglėse gyvenančiais gyvūnais Susikurti įstaigos lauko aplinkoje džiuugles. Pažaisti beždžionėlių gaudynes ir t.t. Pasistatyti džiuuglėse palapinę.</p>	<p>Grupinė veikla: Stebėdami nuotraukas, vaizdo medžiagą susipažįsta su džiuuglėmis, jų fauna ir flora. Naudodami virves, medžiagų skiautes, agroplevelę, gamtinę medžiagą ir kt. kuria įstaigos lauko teritorijoje „džiuugles“. Imituoja įvairių džiuuglėse gyvenančių gyvūnų judesius, stengiasi kuo įdomiau įveikti kliūtis: perlipti, pralįsti, prašokti, prasiridenti ir pan. Žaidžia gaudynių žaidimą „Tigrai ir beždžionės“ Žaidimo „Kiškiai ir medžiotojas“ pagrindu kuria naują žaidimą tobulinantį metimo ir gaudymo įgūdžius, sugalvoja jam pavadinimą. Kuriam „džiuuglių genties“ šokį.</p>
<p>Ugdymo aplinka ir priemonės (4 etapas)</p>		
<p>Projektas vykdomas lauko aplinkoje, tačiau esant poreikiui, džiuugles galima susikurti ir grupėje. Virvės, medžiagų skiautės, agroplevelė, pledai.</p>		<p>Veikla grupelėmis: Pasiskirstę grupelėmis žaidžia jau išbandytus žaidimus, atlieka pasirinktas užduotis: „Džiuuglių futbolas“ su kamuoliu iš surištos žolės „Maugliai“ – laipioja ant karstyklių, leidžiasi čiuožykla ir t.t „Tylos medžiotojai“ – ilsisi pačių pastatytoje pavėsinėje, klausosi tylos, gamtos garsų. Grupelėse kuria savo žaidimus džiuuglėse.</p> <p>Individuali veikla: A. nepakankamai ištobulinęs lipimo įgūdį, todėl jam pasiūloma keletą kartų pakartoti lipimą karstyklėmis. U. ir K. negeba atlikti šuoliuko atsispiriant dviem kojom, todėl jiems pasiūloma peršokti per kiekvieną „džiuuglėse“ esantį paaukštinimą.</p>
<p>Lygiagrečiai tobulėjantys kiti pasiekimai (7 etapas) Integracija su kitomis ugdymosi sritimis</p>		
<p>Kalbinis ugdymas Bendraudamas klausosi kito, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę, nusako planuojamos veiklos eigą, rezultatą, reaguoja į kitų klausimus, prašymus, pastebėjimus, pasitikslina, paprašo pakartoti jeigu ko nors nesuprato, taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles: pasisveikina, atsisveikina, padėkoja ir kt. (A2).</p>		

<p>Matematinis ugdymas Apibūdina žodžiais ar iliustruoja kitais jam žinomais ar pasiūlytais būdais judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), erdvėje esančius daikto santykius su savimi (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje, dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už) (B2)</p>
<p>Gamtamokslinis ugdymas Prienamuose informacijos šaltiniuose atranda iliustruotą informaciją apie gamtos objektus, reiškinius, tyrimus, ją aiškinasi (B2).</p>
<p>Visuomeninis ugdymas Dalyvaujamas kasdienėse situacijose, bendradarbiaujamas savo iniciatyva, elgesiu ir darbais prisideda prie grupės gerovės (A3).</p>
<p>Meninis ugdymas Žaisdamas, tyrinėdamas kuria judesius ir jų sekas, improvizuoja, dažniausiai atsižvelgdamas į šokio nuotaiką ar temą. Išbando ir pritaiko įvairių paties sugalvotų ar parodytų judesių tempą, dydį, erdvės lygius, siekiant pavaizduoti artimosios aplinkos objektus, gamtos reiškinius (A4).</p>
<p>Vaikų pasiekimų refleksija, idėjos dėl tolimesnio ugdymosi. Savo veiklos refleksija (8 etapas) Kaip vaikams sekėsi demonstruoti judėjimo įgūdžius? Kokius judėjimo įgūdžius reikėtų tobulinti ateityje? Ar projekto veiklos padėjo įgyvendinti išsikeltus uždavinius? Ar visose pedagogo pasiūlytose veiklose vaikai dalyvavo aktyviai, patyrė judėjimo džiaugsmą?</p>
<p>Tėvų (globėjų), specialistų idėjos, pagalba, dalyvavimas (9 etapas) Tėvai kviečiami būti aktyviais projekto dalyviais. Projekto veiklos planuojamos visiems matomoje vietoje. Tėvai gali įrašyti savo pasiūlymus veikloms, projekto pavadinimui, pasiūlyti savo pagalbą organizuojant ir vykdant veiklas. Projekte kviečiami dalyvauti fizinio ir meninio ugdymo mokytojai, kurie gali padėti vaikams sukurti džunglių genties šoki, dekoruoti džungles, žaisti judriuosius žaidimus, individualizuoti užduotis.</p>

Pavadinimas: Trumpalaikio veiklos plano pavyzdys: MATEMATINIO UGDYMO SRITIS

Projekto pavadinimas: „Kokio dydžio pingvinas?“

Ugdymosi sritys: Matematinis ugdymas

Ugdomos kompetencijos:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
<p>Komunikavimo kompetencija: pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika (mokytojo patarimas pasirenka artimoje aplinkoje esančius komunikavimo kanalus ir priemones)</p>	<p>Kūrybiškumo kompetencija: generavimas (siūlo idėją ir / ar sprendimą; paaiškina, ką norėtų sukurti, kokio kūrybos rezultato tikisi; numato kūrybos eigą, remdamasis ankstesne patirtimi).</p>	<p>Pažinimo kompetencija: kritinis mąstymas (spontaniškai naudoja nestandartinius matavimo vienetus tyrinėjant aplinką.</p>	<p>Pilietiškumo kompetencija: gyvenimas bendruomenėje, kuriant demokratišką visuomenę. (bendradarbiauja su draugais, atlikdamas veiklas); valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje (savo pozityviais veiksmais prisideda prie gamtos išteklių saugojimo).</p>			

Tarpdalykinės temos: aplinkos tvarumas, atsakingas vartojimas, saugus elgesys.	
Pasiekimai	Projektinė veikla
<p>Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas su kitais [...] matuoja nedidelį atstumą, ilgį, [...], naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu, objektus palygina tarpusavyje [...] (A3 - matematinis samprotavimas).</p> <p>Vienas ar bendradarbiaudamas su kitais, renka, fiksuoja (įvairiais simboliais), duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato. Atlikdamas veiksmus, teikia pasiūlymus, duoda nurodymus (B4 - matematinė komunikacija).</p>	<p>Bendra veikla: Spėlionės, diskusijos, pamąstymai į pateiktą intriguojantį klausimą „Kokio dydžio pingvinas?“ Žaidimas „Surask pingviną“ (pagal kryptį nurodančius žodžius). Natūralaus dydžio imperatoriškojo ir mažojo pingvino, jų kiaušinių maketų matavimas pasirinktomis priemonėmis. Duomenų fiksavimas, lyginimas. Edukacinio video ištraukos „Kas ir kuo matuojama?“ žiūrėjimas ir aptarimas. https://www.youtube.com/watch?v=q1fHUQI_XDA&t=1s</p> <p>Pažintinė video medžiaga apie pingvino išvaizdą, kūno sandarą, prisitaikymą gyventi jūroje ir šalčio zonose. https://www.youtube.com/watch?v=4QQSx5gTwOw</p> <p>Eksperimentas „Kodėl jiems nešalta?“</p> <p>Veikla grupelėse: Pingvino konstravimas iš pasirinktų medžiagų, jo matavimas, duomenų fiksavimas. Bendro darbo pristatymas, savo indelio bendroje grupės veikloje aptarimas, išvalgos darbo galimam tobulinimui.</p> <p>Edukacinių bitučių programavimas pagal pingvino gyvenimo ciklą.</p> <p>3D natūralaus dydžio pingvino stebėjimas mobiliuoju įrenginiu esamoje aplinkoje, jo aukščio lyginimas su kitų daiktų aukščiu, vaikų ūgiu (veikla lauke).</p> <p>Individuali veikla: Vardeniui pasiūlyti žaisti interaktyvų edukacinį žaidimą „Surask poras“. https://wordwall.net/resource/9568051</p> <p>Y pasiūlyti išmatuoti daugiau pasirinktų objektų, padėti fiksuoti duomenis.</p>
Vaiko refleksija/ įsivertinimas	Pedagogo refleksija/ įsivertinimas
<p>Vaikai aptarė savo veiklą, pagal pateiktus klausimus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokias matavimo priemones rinkosi? • Koks matuojamų objektų dydis? • Kodėl skiriasi užfiksuoti duomenys? • Kaip sekėsi bendradarbiauti? • Ką kitą kartą darytų kitaip? Su kokiais sunkumais susidūrė? • Koks asmeninis indėlis vykdant bendrą veiklą? <p>Vaikų mintys po veiklos mažoje grupelėje: Pirmas berniukas: „Man tai labai gerai sekėsi, tik susidūriau su keliais dalykais. Man buvo sunku suprasti kaip padaryti tokius...plaukmenis. Ir sunku buvo padaryti tokį snapą. Ir dar kaip dariau akis,</p>	<p>Atsakinėdami į klausimą „Kokio dydžio yra pingvinas?“, vaikai spėliojo, bandė parodyti, lygino pingvino dydį su savo ūgiu, rodė iki kokios kūno vietos galėtų būti išvaizduojamas pingvinas.</p> <p>Matuodami pingvino maketą, pirmiausia bandė matuoti vieno metro liniuote, bet ji buvo per trumpa. Vaikų siūlymai: prie liniuotės dar pririšti pagaliuką, kad būtų ilgesnė, matuoti su siūlu, pėdomis, žingsniais, sprindžiais, savo ūgiu, nešti prie ūgio matuoklės...</p> <p>Vardeniui, Pavardeniui... nepavyko savarankiškai fiksuoti duomenų, jiems buvo reikalinga individuali pagalba. Savo pagalbą draugams</p>

<p>buvau biški nusiplikinęs. Radom kojas ir daugiau buvo viskas gerai“. „Bendradarbiauti sekėsi labai gerai, bet iš pat pradžių buvom nelabai susitarę, tai norėjom atskirai, bet paskui jau susitarėm ir norėjom bendradarbiauti.“ „Kiek matavom su tikra liniuote ir su netikra liniuote, tai pamiršau tą skaičių, 1 ir 9, devyniolika; buvo 47 ir 48 centimetrai ir dar užrašėm cm. O čia jau buvo sprindžiai. Mano sprindžiai buvo 6, o Gusto P. buvo 4 ir kito Gusto G. buvo 4 irgi.“ Mano yra mažesni pirštai, o Gusto ir kito Gusto yra biški didesni. Jeigu didesnis pirštas, tai tada mažiau būna sprindžių“. „Man tai labai gerai sekėsi ir įdėjau daug labai pastangų į šitą pingviną. Kitą kartą būtume padarę didesnę pingviną, galėtum įdėti vėl šitas akis ir dar būtume įdėję tą tokį juoduką“.</p> <p>Antras berniukas: „Man buvo svarbu kaip padaryti snapą. Jie nežinojo kaip padaryti snapą, bet aš žinojau.“ „Aš norėjau pasakyti, kad gal nelabai pavyko, nes nežinojom, kaip tą snapą padaryti“.</p> <p>Trečias berniukas. Dėmesingai klausėsi, galvos linktelėjimais pritarė.</p> <p>Vaikų tarimasis kaip konstruoti pingviną: „Ne ne komandomis, nes mes čia nelabai sutariame...“, „Sakyčiau atskirai...“, „Ne, darome kartu...“, „Pingviną mamą“, „Daug mažų ir vieną didelį pingviną...“, „Pingviną berniuką?“, „Gal iglu padaryti?“</p>	<p>pasiūlė Vardenis. Programavimo patirties, sudarant pingvino gyvenimo ciklą, dar trūko šiems vaikams... Vienos grupelės (3 Vaikų) veikla (pingvino konstravimas iš pasirinktų medžiagų). Trise konstravo vieną pingviną iš antrinių žaliavų. Konstruodami pingvinus vaikai išbandė įvairius klijavimo būdus: lipnią plėvelę, sausus ir karštus klijus. Diskutavo, kurie klijai kokioms medžiagoms tinka. Vardenis nepasitikėjo, kad putplastį galima suklijuoti sausais klijais, tad kruopščiai tikrino kiekvieną detalę, ar ji prilipo. Vardenis ir Pavardenis daug dėmesio skyrė snapo ir plaukmenų gamybai. Snapą konstravo iš dviejų dalių, kad „galėtų sugauti žuvį“. Išsikirpę vieną plaukmenį, jį apsibrėžė, kad abu plaukmenys būtų vienodo dydžio. Sukonstravę pingviną, iš pakavimo plėvelių kūrė „Antarktidą“, iš lipnios mėlynos plėvelės – vandenyną. Pastebėjo, kad labai daug plėvelės išnaudojo, tad susitarė taupyti medžiagas, pasimatavo kokio dydžio vandenyno užtektų, kad jame tilptų atsigulęs pingvinas. Iš antrinių žaliavų sukonstruoto pingvino aukštį matavo plastikine juostele, tikra liniuote ir sprindžiais. Atsakymus užfiksavo rašydami skaičius ir žodžio trumpiniu CM. Vaikai pastebėjo, kad juostelės su skaičiais ir liniuotės išmatavimai skirtingi. Šiuos matavimo įrankius palygino tarpusavyje, padarė išvadą, kad juostelė su skaičiais yra netikra liniuotė. Vaikai pasiūlė lauke iš sniego pastatyti iglu. Iglu konstravo grupelė vaikų. Vaikai tarpusavyje tarėsi, kaip padaryti, kad „kažkas galėtų įeiti į vidų?“. Vardenis pasiūlė iškasti vidų kaip tunelį. Pavardenis – dažyti, „kad būtų kaip tipo iš plytų“. Šią situaciją išnaudojau ir pasiūliau vaikams išmatuoti statinio aukštį, plotį. Vaikai matavo sprindžiais ir pėdomis. Veiklą pasiūliau tęsti grupėje – konstruoti iglu iš cukraus kubelių ant šviesos stalo. Žaidimas reikalavo daug pastangų, susikaupimo. Tad tik nedaugelis baigė pradėtą darbą. Pastebėjau, kad vaikams patrauklesnės užduotys, kai rezultatas greitai pasiekiamas. Tad ateityje planuoju daugiau dėmesio skirti susikaupimo reikalaujančioms užduotims (vėrimui, siuvimui, dėlionių dėliojimui, interaktyviems susikaupimo žaidimams ir pan.)</p> <p>P. s. Vykdam projektą taip pat buvo ugdoma</p>
--	--

	matematikos sritis – Kūrybiškas matematinių problemų sprendimas. Pasiekimas C1. [...] Konstruoja, išbandydamas artimosios aplinkos gerai žinomas medžiagas, jų jungimo galimybes. [...]
Patarimai/ komentarai/ pasiūlymai pedagogui	
Neformaliojo ugdymo (fizinio) mokytojas – organizuoti „pingvinų“ lenktynes. Pasirinktais matavimo būdais išmatuoti per tam skirtą laiką „nukrypuotą“ atstumą. Vardenio mama – tęsti pažintį su kitais Antarktidos gyventojais. Logopedas – daugiau dėmesio skirti vardenių rišliai kalbai, skatinti tiksliau vartoti dydį apibūdinančias sąvokas (didelis, didesnis, didžiausias ir pan.). Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams – matuoti nukastų takelių plotį.	

Pavadinimas: Trumpalaikio veiklos plano pavyzdys.

Pavyzdys, kaip būtų galima planuoti veiklą, naudojantis Rekomendacijų priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Patirčių erdvės“ rinkinio I ir II knygomis (2022 m.). P. s. Projektas – tai ir yra grupės veikla. Projekto – grupės veiklos vykdymo laikotarpį pedagogas renka pagal poreikį, vaikų idėjas ir pan. Vykdyto laikotarpį galima keisti projekto vykdymo eigoje. Vykdamas projektą ilgesnį laiką, planuoti daugiau uždavinių (pasirinktos ugdymosi srities pasiekimų) arba ieškoti įvairesnių veiklos būdų uždaviniui (pasiekimui), kurio nepavyko įgyvendinti (pasiekti). Projektuose, pateiktuose Rekomendacijų priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Patirčių erdvės“ rinkinių I ir II knygose (2022 m.), siūloma gausa veiklų, tad pedagogui sudaryta galimybė rinktis ar papildyti savo idėjomis.

Projekto dalis <i>(Rekomendacijų priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Patirčių erdvės“ rinkinių I ir II knygos (2022 m.))</i>	Projektinės grupės veiklos plano dalis
Pavadinimas.	Projekto pavadinimas. <i>Pavadinimas pateikiamas klausimo forma (atsižvelgiant į tai, ką bandysime išsiaiškinti, išbandyti, patirti). Pavadinimas gali būti tikslingai atliepiantis projekto tikslą arba žaismingas, intriguojantis, sugalvotas pačių vaikų, prieš tai aptarus projekto tikslą, siūlomas veiklas.</i>
Kodėl projektas yra svarbus.	Ugdoma (-os) kompetencija (-os). <i>Išskiriama kompetencija (-os), ir / ar kompetencijos sandas, kuris bus ugdomas vykdant projektą. Taip pat šio skiltyje galima įžvelgti idėjų tarpdalykinėms idėjoms.</i>
Dalyvaudamas projekte vaikas.	Ugdomos kompetencijos, tarpdalykinės temos). <i>Įvardinamos kompetencijos, kurios dar bus ugdomos vykdant projektą, taip pat pateikiamos tarpdalykinės temos (pvz. fizinis raštingumas, atsakingas vartojimas, sveika gyvensena ir pan.)</i>
Į pagalbą pedagogui.	Projektinė veikla. <i>Pateikiama literatūra, naudingos nuorodos, kuriomis pedagogas gali naudotis organizuodamas veiklą. Pasirinktos idėjos įtraukiamos į vaikų veiklą.</i>
Pasiūlymai tėvams.	Bendradarbiavimas. <i>Siūlomos idėjos šeimos įtraukimui į ugdymo procesą. Taip pat šioje plano skiltyje įrašomi siūlymai ir / ar įsitraukimas į bendras veiklas įstaigoje dirbančių ar specialistų (specialiųjų pedagogų, logopedų, tiflopedagogų, surdopedagogų, judesio korekcijos, sveikatos priežiūros</i>

	<p>specialistų ir kt.), kitų pedagogų (meninio, fizinio ugdymo, kalbų ir kt.), įstaigos vadovų, techninio personalo ir kt. Bendradarbiavimas su įvairiomis institucijomis ar asmenimis. Bendradarbiavimą pedagogas planuoja atsižvelgdamas į vykdomo projekto tikslą, vaikų poreikius ir / ar siūlymus ir kt.</p>
<p>1. Vaikų klausimais ar domėjimosi sritimis grįsta intriga (objektas, situacija, staigmena ar pan.).</p>	<p>Intriga, klausimas, problema. <i>Tai pedagogo idėja, kaip sudominti vaikus prieš pradėdant vykdyti projektą. Tai gali būti netikėtai artimojoje aplinkoje atsiradęs objektas, paslėptas daiktas, filmukas, pasikeitęs pedagogo elgesys ar pan.</i> <i>Pedagogas gali pasinaudoti idėja, pateikta knygų rinkiniuose „Patirčių erdvės“ ar taikyti savas idėjas.</i></p>
<p>2. Dalijimasis patirtimis; vaikų idėjos ir sutartas projekto tikslas.</p>	<p>Vaikų idėjos. <i>Vaikai diskutuoja, dalinasi patirtimis apie pristatytą būsimą veiklą, konkretų objektą. Pedagogas fiksuoja mintis, kuriomis remiantis iškeliamas projekto tikslas. Vaikų iškeltas projekto tikslas, kaip ir pavadinimas gali būti žaismingas. Pvz. Projekte „Kaip išsikelti mėnulį“ (Rekomendacijų priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Patirčių erdvės“ rinkinys, I knyga, psl. 41) vaikų iškeltas tikslas yra išsikelti mėnulį, o mokytojo tikslas – pažintis su geometrinėmis figūromis).</i></p>
<p>3. Projekto planas ir reikiamos priemonės.</p>	<p>Vaikų idėjos. Projektinė veikla. <i>Vaikai planuoja kaip galėtų pasiekti išsikeltą tikslą, kokias vykdys veiklas, kokios priemonės bus reikalingos. Pedagogas, atsižvelgdamas į tai, fiksuoja vaikų idėjas, jas taiko projektinėje veikloje.</i></p>
<p>4. Projektinė vaikų veikla.</p>	<p>Projektinė veikla. <i>Atsižvelgiant į knygų rinkiniuose „Patirčių erdvės“ siūlomas idėjas, planuojama, ko ir kaip bus siekiama, kokios ugdymo(si) aplinkos (grupė, kitos įstaigos erdvės, laukas, išvyka už įstaigos ribų, virtuali erdvė) bus naudojamos tikslams pasiekti, kokios veiklos bus siūlomos vaikams. Planuojamos kuo įvairesnės veiklos vienam tikslui pasiekti. Numatomi individualūs siūlymai vaikams, veiklos diferencijavimas antrus metus grupę lankantiems, kitakalbiams, skirtingų ugdymo(si) poreikių vaikams. Numatoma kokiais būdais bus siūloma vaikams pristatyti savo patirtis, įsivertinti veiklą.</i></p>
<p>5. Vaikų pasiekimai – atradimai.</p>	<p>Sritis. Pasiekimai. Tikslas. Uždaviniai (plano dalies pavadinimas pasirenkamas pagal pedagogo plano formą). <i>Numatoma kokių konkrečių ugdymosi rezultatų bus siekiama. Ugdymosi rezultatai derinami su pasirinktos ugdymo srities pasiekimu (-ais) ar jo dalimi. Pedagogas taip pat gali įvardinti sėkmės kriterijus, kurie parodys, kad ugdymo(si) tikslas yra pasiektas, kokius veiklos įsivertinimo būdus siūlys vaikams.</i></p>
<p>6. Idėjos, kurias galima tęsti.</p>	<p>Refleksija. <i>Visuose projektuose, pateiktuose rinkiniuose „Patirčių erdvės“ knygose, pedagogui siūlomos idėjos veiklų tęstinumui, Pedagogui sudaryta galimybė rinktis idėjas, kurias taikys planuodamas veiklas ateityje.</i> <i>Šioje plano dalyje taip pat įvertinama ar buvo pasiektas planuotas tikslas. Aprašoma, kurie vaikų pasiekimai-atradimai viršijo lūkesčius, o kurių nepavyko pasiekti. Pedagogas</i></p>

	<i>įsivertina savo vaidmenį, kodėl nepavyko pasiekti numatyto tikslo, ką jis pats galėtų keisti, daryti kitaip. Numatoma, kokią pagalbą vaikui galėtų suteikti ateityje, kaip galėtų generuoti vaikų idėjas. Taip pat užrašomos siūlytos ir / ar įgyvendintos ugdytinių idėjos ar jas palaikė draugai. Aprašomos visos įvykusios neplanuotos veiklos, kaip jos buvo plėtojamos, jų sąsajos su Programos turiniu.</i>
--	--

3. Kalbinių gebėjimų ugdymas.

REKOMENDACIJOS, KAIP UGDYTI VAIKUS, KURIŲ LIETUVIŲ KALBOS PASIEKIMAI NĖRA PAKANKAMI

- Organizuojant ugdomasias veiklas priešmokyklinio ugdymo grupėse reikėtų vengti tokio bendravimo, kai vaikai verčiami įsiminti žodžius ar posakius daug kartų juos kartojant. Svarbu, jog veikloje dalyvaujantys vaikai girdėtų gražią, taisyklingą pedagogo lietuvišką šneką ir ją spontaniškai pamėgdžiotų.
- Natūralu, jog priešmokyklinio ugdymo grupėje besimokantys vaikai, kurių gimtoji kalba nėra lietuvių dar neturi pakankamai plataus šios kalbos žodyno savo nuomonei, pastebėjimams išreikšti. Tikėtina, jog tokiose situacijose jie į pagalbą pasitelks savo gimtosios kalbos gebėjimus t.y. į lietuvišką sakinį įterps žodį gimtąją kalbą ir pan. Šis procesas vadinamas kodų kalbos kaita ir yra natūralus kalbinių gebėjimų ugdymosi etapas. Svarbu, jog šiose situacijose vaikai nebūtų verčiami pakartoti savo mintį lietuvių kalba. Pedagogui vertėtų išgirstą mintį “įgarsinti” lietuvių kalba t.y. pakartoti jau be kitų kalbos žodžių tarsi norint įsitikinti, jog teisingai suprato vaikų mintis. Tokiu būdu vaiko pastangos komunikuoti bus pasiekusios tikslą, o ir jis pats turės galimybę išgirsti kaip dar galėjo suformuluoti savo mintį.
- Vaikams pradėti kalbėti kita nei gimtoji kalba padeda kalbiniai ritualai, kurių metu naudojami įvairūs dveiliai, ketureiliai, burtažodžiai. Klausydamasis tam tikrose situacijose (prieš valgį, mokytojui kviečiant į ratą, rengiantis eiti į lauką ir kt.) pasikartojančių tekstų drąsiai imasi juos kartoti ir taip išbando naujos/kitos kalbos skambesį, tartį. Patyrę sėkmę vaikai stiprina pasitikėjimą savo galiomis, o kartu ir kalbos mokymosi motyvaciją.
- Siekiant plėtoti vaikų girdimosios kalbos suvokimą svarbu, jog ugdomosiose veiklose žodžiu pristatoma informacija ar grožiniai tekstai būtų lydimi iliustracijų, jas papildančių / aiškinančių žemėlapių, nuotraukų ir kt. Šios girdimo teksto suvokimą lengvinančios priemonės padeda plėtoti mokinių žodyną. Taip pat jos kuria palankias situacijas įvairioms komunikacinėms veikloms (pokalbiui, diskusijai, klausinėjimui, palyginimui ir kt.).

INTEGRUOTOS UGDOMOSIOS VEIKLOS PAVYZDYS

Veiklos pavadinimas – Namai namučiai

Ugdomąja veikla plėtojamos kompetencijos

1. **Komunikavimo kompetencija:** Išbando ir pasirenka įvairias verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas

2. **Kultūrinė kompetencija:** Išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis. Sulaukęs grįžtamojo ryšio, tobulina savo raišką. Naratyviniais žaidimais, vaizduojamaisiais menais, garsų pasaulio tyrinėjimais bei kitomis priemonėmis pakartoja, panaudoja ir plėtoja anksčiau patirtas kultūros raiškos formas.
3. **Kūrybiškumo kompetencija:** Siūlo idėją ir/ar sprendimą. Paaiškina, ką norėtų sukurti, kokio kūrybos rezultato tikisi. Užbaigia pradėtą kūrybinį darbą/veiklą, paragintas tobulina. Kūrybos rezultatus pristato ir apibūdina žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, nesudėtinga schema, judesiu ir kt.
4. **Pažinimo kompetencija:** Sieja kalbos garsus su jų simboliais, artikuliuoja kalbos garsus, naudoja kalbines ir vaizdines priemones daiktams, įvykiams, ir kitiems reiškiniams apibūdinti. Atpažįsta rimą, kuria paprastus rimus. Išlaiko dėmesį pasirinktai veiklai, lygina panašumus ir skirtumus, klasifikuoja objektus ir reiškinius į grupes pagal požymius. Įvardija savo ketinimus, eigoje koreguoja veiksmus, gali palyginti pirminius ketinimus su galutiniu rezultatu.
5. **Pilietiškumo kompetencija:** Aptaria svarbiausius susitarimus, elgesio taisykles ir jų laikosi, bendradarbiauja su draugais, atlikdamas bendras veiklas, savo pozityviais veiksmais prisideda prie kultūros ir gamtos išteklių saugojimo.
6. **Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija:** Atpažįsta situacijas, kuriose reikia suvaldyti emocijas, pasako kaip jas gali suvaldyti ir bando tai daryti. Įvardija asmenis, kuriais gali pasitikėti ir kreiptis pagalbos. Įvardija kitų veidu ir kūno poza išreikštas emocijas. Tinkamai reaguoja į aplinkinių emocijas. Dalyvauja kuriant bendras taisykles. Apibūdina situacijas, kuriose svarbu klausyti suaugusiųjų. Papasakoja, kaip gali padėti ir padeda savo šeimos nariams atliekant kasdienes darbus. Laikosi elementarių asmens higienos reikalavimų.
7. **Skaitmeninė kompetencija:** Mokytojo padedamas įterpia naujus elementus ar kitaip pertvarko savo sukurtą paprastą skaitmeninį turinį, vykdo kelių komandų seką. Mokytojo padedamas pasirenka skaitmenines priemones piešti, kurti muziką, filmus, rašyti.

Ugdomosios veiklos metu plėtojami vaiko pasiekimai

Gebėjimų sritis		Vaiko pasiekimas
Kalbinis ugdymas	Kalbėjimas ir klausymas	<ul style="list-style-type: none"> ● Klausysis draugų, suaugusiųjų pasakojimų, skaitomų tekstų. ● Dalyvaus pokalbyje, išsakys savo ir išklausys kitų nuomonę. ● Bendraudamas spręs problemas, diskutuos, dalinsis sumanymais ir aptars, kaip pavyko juos įgyvendinti.
	Skaitymo pradmenys	<ul style="list-style-type: none"> ● Pagal savo galimybes skaitys eiliuotą tekstą ir supras ten pateiktą informaciją. ● Aptars tekste atskleistas vertybes, samprotaus apie teksto pagrindinę mintį.
	Rašymo pradmenys	<ul style="list-style-type: none"> ● Pagal savo galimybes rašys.
	Kalbos pažinimas	<ul style="list-style-type: none"> ● Dalinsis nuomone ir išpūdžiais, patirtais klausantis skaitomo kūrinio (ar pačiam skaitant).
Matematinis ugdymas	Matematinis samprotavimas	<ul style="list-style-type: none"> ● Matuoja atstumą, naudojasi vienu ar keliais dažniausiai vartojamais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, kitu daiktu) tyrinėdamas aplinką (pvz., nustato, kad suolas yra penkių knygų ilgio). Daiktus lygina pagal etaloną (t.y. parenka pagal turimą pavyzdį, pvz., randa ilgesnį už turimą pieštuką).

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

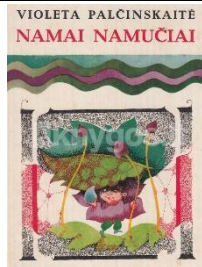
		<ul style="list-style-type: none"> • Lygina objektus, pastatydamas vieną objektą prieš kitą, kad nustatytų, kuris yra ilgesnis. • Pagal pavyzdį ar savarankiškai rikiuoja objektus iš eilės pagal vieną savybę (pvz., pagal dydį, spalvos intensyvumą) ar iš karto kelis požymius
	Matematinė komunikacija	<ul style="list-style-type: none"> • Dėliodamas kelis konkrečius daiktus, nustato, kurioje grupėje yra daugiau daiktų, kurioje – mažiau ar po lygiai, kiek iš viso jų yra. • Surinktus duomenis pateikia pasirinktu būdu. Savais žodžiais pasakoja ar kitu pasirinktu būdu pristato savo ir / ar grupės surinktus duomenis
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Savęs ir kitų pažinimas, atsakingas elgesys.	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas, tyrinėdamas, dalyvaudamas kasdienėse situacijose plėtoja emocijas ir jausmus apibūdinančių žodžių žodyną, įvardija įvairiose situacijose savo ir kitų patiriamas emocijas. • Bando sieti patiriamas emocijas su fiziniais pojūčiais, išreiškia patiriamą emociją žodine ir nežodine kalba.
	Judėjimo gebėjimų plėtojimas	<ul style="list-style-type: none"> • Lavinasi fizinės ypatybės: greitumą, vikrumą, ištvermę, pusiausvyrą, koordinaciją, lankstumą, jėgą. Atlieka nesudėtingus judesius ir judesių junginius: mostus, pritūpimus, pasilinkimus, itūpstus, rodo iniciatyvą siūlydamas savo judesius ar judesių junginius.
	Savistaba ir sąveika su kitais judant.	<ul style="list-style-type: none"> • Vadovauja žaidimams, mankštoms.
Gamtamokslinis ugdymas	Gamtamokslinis tyrinėjimas	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas, stebėdamas, tyrinėdamas atpažįsta, pavadina artimos aplinkos daiktus, juos apibūdina, palygina, grupuoja pagal požymius (spalvą, formą, dydį, ilgį). • Dalyvaudamas bendrose veiklose, aptarimuose samprotauja apie gyvūnų poreikius.
	Gamtamokslinis komunikavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Gamtamokslinę informaciją renka įvairiais jam žinomais ar pasiūlytais būdais (stebi, tyrinėja, skaito, klausinėja).
	Gamtos ir žmogaus dermės pažinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas, tyrinėdamas artimą aplinką pastebi gamtinių išteklių (molis, smėlis, medis) naudą žmonėms:
Meninis ugdymas	Meninė (dailės, šokio, teatro, muzikos) raiška	<ul style="list-style-type: none"> • Išmoksta dainą, pavaizduoja įsivaizduotus bei tikrus veikėjus per judesį ir vaidybą. Tai daro pavieniui, porose ir grupėse, derindamasis prie kitų vaikų.
		<ul style="list-style-type: none"> • Išbando įvairias dailės priemones, judesius, garsus bei įrankius eilėraščio idėjų plėtojimui.
	Meno (dailės, šokio, teatro, muzikos) supratimas ir vertinimas.	<ul style="list-style-type: none"> • Kuria, pateikia ir aptaria savo ir draugų kūrybines idėjas. Sulaukęs klasės draugų ar pedagogo grįžtamojo ryšio, tobulina savo muzikines, kinestetines, vaizduojamojo meno ar vaidybines idėjas.
Visuomeninis	Gyvename kartu	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrame pokalbyje dalinasi mintimis apie save, savo šeimą. Domisi kitų vaikų šeimomis, toleruoja įvairias

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

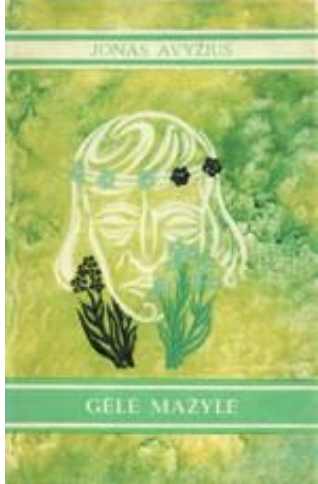
ugdymas		šeimas.
	Mūsų gyvenimo kaita	<ul style="list-style-type: none"> • Pasakojime realius ar išklaudytos istorijos įvykius jungia į seką, kurią gali pratęsti į ateitį.
	Mūsų aplinka	<ul style="list-style-type: none"> • Nurodo, kur gyvena, pasako svarbiausius adresų elementus • Pasakodamas, kur gyvena, nurodo vietovės pavadinimą ir apibūdina aplinkai esančius objektus, kurie gali padėti įsivaizduoti ar atpažinti tą vietovę; piešiniu pavaizduoja matytas vietas.

Veiklos plėtojimas

Ugdymo sritis	Vaikų veikla	Kalbinių gebėjimų plėtojimo galimybės
Visuomeninis ugdymas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žurnaluose, laikraščiuose, knygose randa iliustracijas su įvairios architektūros (individualus namas, daugiabutis, dangoraižis ir kt.), skirtingų pasaulio kraštų namais. Tyrinėdami pasirinktą nuotrauką vaikai spėlioja, kurioje šalyje šis namas stovi, iš ko jis pastatytas, kas jame gyvena ar dirba. ▪ Pasakoja apie savo namus. Samprotauja apie posakio „Visur gerai, bet namie geriausia“ reikšmę, prisimena ir pasidalina savo patirtimi apie tai, kada buvo išvykę ir norėjo grįžti namo. ▪ Svarsto, ką reiškia prarasti namus, jų neturėti. Dalinasi savo asmenine patirtimi, žinoma informacija apie namus dėl karo, gaisro ar kitų nelaimių praradusius žmones, pasiūlo patys ar prisimena, kaip jiems buvo padėta, galima padėti. ▪ Žaisdamas „kviečia į svečius“ nurodydamas adresą, įvardindamas arčiausiai esančias vietas, pastatus, gamtos objektus, maršrutą (paaiškina, kaip atvažiuoti). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jau skaitantys ar tik bandantys perskaito iliustracijų pavadinimus, aiškinančius tekstus, pasidalino sužinota informacija apie iliustracijoje pavaizduotą pastatą.
Kalbinis ugdymas	<p>Klausosi/skaito V. Palčinskaitės eilėraščio „Piešiam namus“ (Violeta Palčinskaitė, Namai namučiai, Vilnius: Vaga, 1977.) Kartu aptaria išpūdžius, dalinasi pirminėmis išvalgomis apie eilėraštyje išgirstas mintis, komentuoja eilėraščio iliustracijas.</p> <p>Atsakydami į klausimus „Ar geri namai yra tik dideli, gražūs?“, „Ar galima būti laimingiems gyvenant mažame, sename namelyje?“ diskutuoja</p>	<p>1. Aptardami eilėraščių vaikai atkreipia dėmesį į vaizdingus pasakymus („aukštas kaip šaukštas“ ir kt.), namelio palyginimą su žmogumi: „Stiklo akelės / Į toli žiūri. / Akmens kojėlės. / Šiaudų kepurė.“ Pastebi, kad namelis primena pasakų pasaulį: „Pasakų senis / krosnį kūrena“, o pats namelis stovi „ant vištos kojų“.</p>

	<p>apie eilėraštyje pateiktą mintį - „Namai namučiai, nors ir po smilga“.</p> <p>Kalbindami savo grupės ar įstaigos bendruomenėje esančius kitų tautybių žmones, naudodami technologijas domisi, kaip namai vadinami kitomis kalbomis.</p>	<p>2. Plečia žodyną, atkreipia dėmesį į rečiau vartojamus žodžius (krizena, mūras).</p> <p>3. Aiškindamiesi pagrindinę mintį, išreikštą pasakymu „Namai namučiai, nors ir po smilga“, atkreipia dėmesį į žodį „smilga“. Smilga – kukliai žydintis, mažiau pastebimas pievų augalas. Bet savi namai brangiausi, nors jie ir paprasti, įsikūrę tik „po smilga“.</p> <p>4. Ugdosi kūrybiškumą, pasakodami apie fantastinius, pasakiškus namus, remdamiesi eilėraščio mintimi: „Kaip tiktai noriu, / Taip prigalvoju“. Istoriją galima pratęsti: kas tame name gyvena, ką jis veikia ir pan. Žodinį pasakojimą galima papildyti vaizdiniu (ilustracijų piešimu arba namelio darymu iš įvairių medžiagų).</p> <p>5. Pagal savo galimybes parašys laišką pasirinktam adresatui apie savo namus.</p> <p>6. Prisimins (arba sužinos), kad yra ir kitų kūrinių apie namų svarbą kiekvieno gyvenime. Pvz., anglų liaudies pasaka „Trys paršiukai“, Samuilo Maršako pasaka „Katės namai“ ir kt. [Pavyzdžiui, galima pasiremti CD „Gražiausios pasaulio pasakos“, pasaką „Trys paršiukai“ seka Inga Valinskienė].</p> <p>7. Namų namučių temą galima plėtoti skaitant trumpus prozos kūrinius. Priešmokyklinio amžiaus vaikui labai tinkama Jono Avyžiaus pasaka</p>
--	--	--

		<p>„Gražiausias namas“ (ji publikuojama J. Avyžiaus rinkiniuose „Geležinis nykštukas“, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1962, „Mažos pasakos“, Vilnius: Vaga, 1969; „Gėlė Mažylė: Vilnius: Vaga, 1979).</p> <p>Ši pasaka namų namučių temą praturtina kitu aspektu: koks statinys yra namas?</p> <p>8. Svarstys, kokios dalys sudaro namą, kokias žodžiais jos apibūdinamos („raudona kepurė“, „baltos sienos“, „dideli langai“, „dailūs balkonai“), pasiaiškinti, kodėl stogas pavadinamas kepure.</p> <p>9. Aptars, kodėl svarbūs namo pamatai, nors, pasak paties namo, jie ir negražūs: „Negražūs ir gadina visą vaizdą“? Kodėl namas išsigąsta, pamatams pasakius: „Mes galime išeiti, jei nepatinkame“.</p> <p>10. Papasakos apie atskiras savo namo dalis ir kaip jos atrodo, kur jų namas stovi (pasakos namas stovi „ant upės kranto“).</p> <p>11. Atliks eksperimentą: iš pasirinktų medžiagų pastatys namą, o po to ištrauks pamatą ir pamatys, kas atsitiks. Tai</p>
--	--	--

		<p>aptars grupėje su draugais.</p> <p>12. Savaip namų namučių temą plėtojama pažintinėje pasakoje. Rekomenduojama Selemono Paltanavičiaus knygelė „Tie namai namučiai“, Vilnius: Alma littera, 2020. Atkreiptinas dėmesys šį tai, kad čia parafrazuojama V. Palčinskaitės eil. pavadinimas. Galima p pasiremti knygos pradžioje pateikiamais metodiniais 3 žingsnių skaitymo patarimais.</p> <p>13. Remdamiesi knygele, papasakos, kokių namų įvairovės gamtoje esama. Kokie boružės, slieko, vabalo namai?</p> <p>14. Aptars, kas yra namo projektas ir pabandys suprojektuoti savo namą.</p>
<p>Meninis ugdymas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pavieniui, porose ar grupėse kuria garsinius fonus eilėraščiui. Pateikia savo muzikines idėjas ikonografiniu piešiniu arba naudodamas įrašymo technologijas. ▪ Klausosi dainos „Namai namučiai“ garso įrašo, ją atlieka, kuria dainos žodžiams, melodijai tinkančius šokio judesius, dainos akompanimentą (kūno perkusija, perkusiniai instrumentai ir kt.) https://www.youtube.com/watch?v=Yg7oOrz43ks ▪ Kuria namus (žmonių, gyvūnų, paukščių, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dainuojant įsisavinami kalbos elementai ir struktūros, suvokiama emocinė prasmė. ▪ Kurdami muzikinius fonus, interpretuodami eilėraščių muzikinėmis, kinestezinėmis, vaizduojamojo meno ir vaidybinėmis priemonėmis, vaikai geriau supranta tekstą.

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

	<p>fantastinius) iš jau panaudotų popierines pakuočių, dėžučių, išbando įvairias tradicines ir netradicines dailės priemones.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Per spontaniškus naratyvinius žaidimus suvaidina įvairias namų situacijas, pavaizduoja veikėjus., parodo veikėjų emocijas balsu, veido išraiška bei judesiais, panaudoja lėles, kostiumus, dekoracijas, butaforiją ir kitas priemones. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mokslininkų teigimu, ritmas ir judesys paveikiai gerina skaitymo, kalbėjimo ir kalbos suvokimo gebėjimus. ▪ Per siužetinius žaidimus vaikai plėtoja žodyną, mokosi pasakojimo ir komunikacijos taisyklių bei stiliaus.
Gamtamokslinis ugdymas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tyrinėja (vaizdo įrašai, knygos) įvairių gyvūnų, paukščių namus - buveines (bebro, lapės, kregždės, gandro ir kt.). Aptaria, palygina namų formą, dydį. Svarsto, kodėl jie skirtingi. 2. Išvykos metu gamtoje randa gyvūnų buveines (drevelį, lizdą, inkilą, olą), juos tyrinėja, įvardindami dydį, formą, svarsto, kokie gyvūnai juose galėtų gyventi, kaip šie namai juos apsaugo. 3. Tyrinėja įvairias statybines medžiagas – gamtinius išteklius (molis, mediena, cementas, smėlis, ledo kubelis ir kt.). Svarsto, diskutuoja apie jų tinkamumą namo statymui, atlieka tyrimą. 	
Matematinis ugdymas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svarsto apie eilėraštyje „Namai namučiai“ perskaitytą palyginimą „aukštas kaip šaukštas“, kelia klausimą, kieno namas galėtų būti tokio dydžio kaip šaukštas. Domėsis matavimo vienetais, matuoja skirtingų šaukštų (arbatinio, sriubos, salotų ir kt.) sąlyginiais matavimo vienetais, juos lygina pagal dydį, medžiagiškumą, spalvą. Nustato, kurioje grupėje esančių šaukštų yra daugiau, mažiau ar polygiai, suskaičiuoja, kiek jų iš viso yra. 2. Šaukštais, kaip matavimo vienetais išmatuoja grupės ar įstaigos aplinkoje randamų „namų“ aukštį (lėlių namelis, augintinio narvelis, žaidimų aikštelės namelis ir kt.). Fiksuoja duomenis pasirinkta forma (skaičiais, simboliais). 	
Sveikatos ir fizinis ugdymas	<p>Statybininkų mankšta. Atlieka savo sumanytus siužetinius pratimus imituojančius statybininkų darbo veiksmus.</p> <p>Žaidžia „Kas greičiau sumūrys sieną?“. „Mūrijimui“ naudoja didelės žaidimų kaladėles, dėžutes ar kitas priemones.</p>	<p>Atlikdami savo sugalvotus mankštos judesius, sienos „mūrijimo“ darbus arba pasitelkus žaidimą „Atspėk, ką aš darau“ atitinkamais daiktavardžiais, veiksmavardžiais plėtoja lietuvių kalbos žodyną.</p>

4. Tarpdalykinių temų integravimas. Dermė.

<p>Projekto pavadinimas: Mano Vilnius</p> <p>Projektinės iniciatyvos kontekstas:</p> <ul style="list-style-type: none"> VšĮ “Saulės gojus” mokyklos – darželio ugdytiniai į darželį kasdien keliauja įstaigos autobusėliu arba yra atvežami tėvelių. Autobusas sustoja sutartose vietose – Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, Katedra, Rotušė. Neretai vaikai šiuos pavadinimus kartoja savo kasdienėse veiklose nesusimąstydami apie pastatų paskirtį, gatvių pavadinimų kilmę. Įstaigoje “panardinimo į kalbą” – imersijos metodu įgyvendinamas ankstyvasis užsienio kalbos mokymas. Ugdymo proceso metu siekiama sukurti kalbinių įgūdžių įtvirtinimui, panaudojimui palankias situacijas, aplinką. 	
<p>Ugdymosi sritys</p> <ul style="list-style-type: none"> Visuomeninis ugdymas Kalbinis ugdymas Meninis ugdymas 	
<p>Ugdomos kompetencijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pilietiškumo kompetencija plėtojama aprėpiant vaikų nuostatas, žinias ir gebėjimus numatytus visuose keturiuose kompetencijos sanduose. Pilietinio tapatumo ir pilietinės galios sandą atliepia veiklos, kurių metu vaikai kviečiami tyrinėti Lietuvos valstybės simbolius, svarstyti, kelti klausimus apie tai, kas yra pilietiškas – nepilietiškas elgesys. Sandas “Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę” plėtojamas vaikams įsitraukiant į bendradarbiavimą skatinančias veiklas poroje, grupėje, kuriant susitarimus ir jų laikantis išvykų, veiklų miesto erdvėse metu. Trečiasis “Pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms” sandas plėtojamas projekto kontekstuose išklausančiomis mokantis priimti skirtingas nuomones, bendraujant Vilniaus gyventojais ir kitų šalių piliečiais. “Valstybės kūrimo ir valstybingumo stiprinimo tarptautinėje bendruomenėje” sandas plėtojamas vaikams susipažįstant, aplankant Vilniaus mieste esančias svarbiausias Lietuvos valstybines institucijas, stebint Vilniaus kultūrinio palikimo objektus, ugdantis nuostatą juos tausoti, puoselėti. Kultūrinė kompetencija projekte numatytų veiklų metu tikslingai plėtojama plečiant vaikų kultūrinį išprusimą – pirmąją kompetencijos sandą. Lankantis Vilniaus miesto erdvėse, stebint aplinką vaikai kviečiami atpažinti kultūrinius objektus, svarstyti, apie jų poveikį, prasmę. Projekto veiklos, kuriose vaikai išbando kūrėjo, atlikėjo vaidmenis atliepai ir antrąją kompetencijos sandą - kultūrinę raišką. Komunikavimo kompetencija projekte plėtojama kelių sandų apimtyje: pranešimų kūrimas ir pranešimo komunikavimas. Kompetencija plėtojama vaikams bendraujant su miesto gyventojais ir svečiais lietuvių, rusų ir anglų kalbomis, apibendrinant jų išsakytas mintis ir atsakymus, o vėliau savo išvalgas perteikiant grupės draugams. Skaitmeninė kompetencija projekto veiklose plėtojama kuriant skaitmeninį turinį t.y. plėtojant pirmąją kompetencijos sandą „Skaitmeninis turinys“. Tyrinėdami Vilniaus miesto erdves vaikai jas fotografavo, įrašė savo pokalbius – interviu su gatvėse sutiktais praeiviais. 	
<p>Tarpdalykinė tema: Kultūrinis tapatumas ir bendruomeniškumas.</p>	
<p>Pasiekimai</p>	<p>Projektinė veikla</p>

<p>Visuomeninis ugdymas Tyrinėja pilietinės visuomenės ir Lietuvos valstybingumo apraiškas (A4) Orientuojasi laiko tėkmėje ir įvykių nuoseklume (C2).</p> <p>Kalbinis ugdymas Nusako planuojamos veiklos eigą, rezultatą, reaguoja į kitų klausimus, prašymus, pastebėjimus. (A2).</p>	<p>Kalbantis su vaikais aiškinamasi, kuriose mieto vietose jie gyvena, informacija fiksuojama išdidintame Vilniaus žemėlapyje. Aptariama, kas ir kodėl yra Vilniaus širdis, diskutuojama, kaip miestas plėtėsi, įvardinami ir miesto žemėlapyje randami ar vaikų žinomi, girdėti svarbiausi miesto ir visos valstybės objektai – prezidentūra, katedra, rotušė, trijų kryžių kalbas, televizijos bokštas. Suplanuojamos išvykos.</p>
<p>Visuomeninis ugdymas Vadovaujasi susitarimais ir savo asmeniniu supratimu, kas yra gera / bloga, teisinga / neteisinga (A2). Pradeda naudoti amžiaus tarpsniui pritaikytus žemėlapius (D2) Įvardina, analizuoja, pažintus aplinkos objektus (D3).</p>	<p>Lankymasis skirtingose Vilniaus miesto erdvėse: Katedros aikštė ir Gedimino pilis, Trijų kryžių kalnas, Pilies gatvė, Rotušė ir Prezidentūra, televizijos bokštas.</p> <p>Kiekvienos išvykos metu numatomos veiklos skirtos susipažinti su lankoma miesto erdve, joje randamais objektais, jų paskirtimi, istorija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Katedros aikštė ir Gedimino pilis: Vilniaus įkūrimo legendos sekimas, Šv. Kristoforo istorijos inscenizavimas, laiško-piešinio kunigaikščiui Gediminui kūrimas, lankymasis katedros varpinės bokšte, palinkėjimo – pažado Vilniui kūrimas.
<p>Visuomeninis ugdymas Pradeda naudoti amžiaus tarpsniui pritaikytus žemėlapius (D2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Trijų kryžių kalnas: trijų kryžių legendos sekimas, apžvalgos aikštelėje esančio panoraminio žemėlapio tyrinėjimas ir asmeninio Vilniaus žemėlapio kūrimas.
<p>Meninis ugdymas Pastebi dailės kūrinius savo artimojoje aplinkoje, bendradarbiaudamas aptaria šių meno kūrinių paskirtis. (C1)</p> <p>Visuomeninis ugdymas Tyrinėja pilietinės visuomenės ir Lietuvos valstybingumo apraiškas (A4) Savo socialinėje aplinkoje bendraudamas, bendradarbiaudamas, dalyvaudamas įvairiose veiklose priima žmonių įvairovę (A6)</p> <p>Kalbinis ugdymas Bendraudamas klausosi kito, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę, reaguoja į kitų klausimus, prašymus, pastebėjimus, pasitikslina, paprašo pakartoti jeigu ko nors nesuprato, taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles: pasisveikina, atsisveikina, padėkoja ir kt. (A2).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Pilies gatvė, Rotušė ir Prezidentūra: tautodailės, dailės meno dirbinių stebėjimas, meninės veiklos pilies gatvėje, valstybės simbolių Rotušėje, Prezidentūroje tyrinėjimas (valstybinės, istorinės, Vilniaus miesto vėliavos, herbas), institucijų paskirties aptarimas, vaidmeniniai žaidimai „Susitikimas su Prezidentu“, pokalbiai – interviu su Vilniaus gyventojais ir svečiais pagal iš anksto sukurtą klausimyną.

<p>Visuomeninis ugdymas Pradedama naudoti amžiaus tarpsniui pritaikytus žemėlapius (D2)</p>	<p>4. Televizijos bokštas: Vilniaus miesto žemėlapiu tyrinėjimas, komplimentų Vilniui galvojimas, rašymas (kuo gražus, ypatingas, svarbus mūsų miestas).</p>
<p>Visuomeninis ugdymas Savo iniciatyva, elgesiu ir darbais prisideda prie grupės gerovės (A3)</p>	<p>Projektinės veiklos pabaigoje organizuojama popietė, kurios metu įstaigos bendruomenei pristatomos išvykų metu užfiksuotos akimirkos (nuotraukos, video, audio įrašai), pasidalinama išgirstomis istorijomis, legendomis apie Vilniaus miestą, eksponuojami vaikų darbai, kelionraščiai.</p>
<p>Vaiko refleksija/ įsivertinimas</p>	<p>Pedagogo refleksija/ įsivertinimas</p>
<p>Dienos išvykos aptarimas vyko vaikams atsakant į klausimą „Ką šiandien parsivežu?“. Vaikai buvo kviečiami įvardinti žodį, skaičių, pavadinimą, žmogų, patirtį, kuri konkrečią dieną jiems buvo įsimintiniausi ir kurią norėtų vienaip ir kitaip užfiksuoti savo kelionraštyje. Vaikai kasdien pildė kelionės dienoraštį – kelionraštį, į kurį piešė, rašė su dienos išvyka susijusius simbolius, žodžius, klijavo viešojo transporto ar aplankyto objekto bilietus, lankstinukų, žemėlapių iškarpas ir kt. Įsivertinimui naudojome „TOP 3“ metodą. Vaikai įsivertino savo dieną pateikdami pavyzdžius iliustruojančius 3 teiginius:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šiandien sužinojau kažką naujo. 2. Šiandien susidūriau su iššūkiu ir jį įveikiau. 3. Šiandien aš kažkam padėjau. 	<p>Kurios šios dienos veiklos buvo įtraukiausios? Kas vaikus labiausiai sudomino? Kaip didžiausio vaikų susidomėjimo ir išitraukimo sulaukusios veiklos atliepia ugdomuosius projekto uždavinius/numatomus pasiekimus? Ką vaikai pasiekė šiame projekte? Kaip jie plėtojo savo suvokimą apie Vilniaus istorinę, kultūrinę, gamtinę aplinką? Kaip vaikams sekėsi komunikuoti savo patirtį įstaigos bendruomenei? Kokius iššūkius teko įveikti vaikams projektinių veiklių metu? Ar atsižvelgiant į vaikų individualius gebėjimus skirtingų veiklų metu buvo suteikta tikslinga ir adekvati individuali pagalba (pastoliavimas)?</p>
<p>Patarimai/ komentarai/ pasiūlymai pedagogui</p>	
<p>Projekto veiklas parinkite atsižvelgdami į vaikų gyvenamosios vietos išskirtinumą. Miesto vietovėse daugiau galimybių tyrinėti kultūrinius objektus, aplankyti valstybines institucijas. Kaimiškose vietovėse daugiau dėmesio galima skirti gamtiniams objektams: pažintiniai takai miškuose, pelkėse, vandens telkiniai.</p> <p>Projekte aprašytos veiklos truko dvi savaites. Iš viso buvo organizuotos penkios išvykos į miesto erdves. Dvi jų – visuomeniniu transportu. Įgyvendinkite projektą atsižvelgdami į esamas galimybes. Tyrinėti artimą gyvenamąją aplinką atrandant gatvių pavadinimus, kultūrinius ar gamtinius objektus, susipažįstant su jos istorija galima ir žygiuojant pėsčiomis.</p>	

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

		<p>Vilniaus panoramos ir žemėlapio tyrinėjimas</p>
		<p>Katedros aikštės norus pildanti grindinio plytelė. Norų ir palinkėjimų skirtų Vilniaus miestui galvojimas.</p>
		<p>Sena ir nauja. Vilniaus katedros architektūros tyrinėjimas. Tautodailės dirbinių Pilies gatvėje apžiūra.</p>
		<p>Prezidentūros ansamblio lankymas, valstybinių simbolių ieškojimas.</p>
		<p>Dailininkų dirbtuvės Pilies gatvėje.</p>

Projekto pavadinimas: Vokiečių kalbos ir kultūros savaitė mokyklos bendruomenėje	
Projektinės iniciatyvos kontekstas: <ul style="list-style-type: none">• Mes mokykloje visi skirtingi ir tuo turtingi. Kartu dirbame ir kartu švenčiame vieni kitų šventes. Pas mus mokosi vaikai, grįžę iš skirtingų šalių ir dirba savanorės iš Vokietijos.• „Kolpingo pradinė mokykla“ yra platesnio tarptautinio tinklo dalis, kurio ištakos yra Vokietijoje. Adolfas Kolpingas yra katalikų kunigas ir 19 a. švietėjas ir visuomenės veikėjas.• 1991 m. rugpjūčio 27 d. Vokietija pripažino atkurta nepriklausomą Lietuvos valstybę. 2021 m. visa Lietuvos Kolpingo bendruomenė (Lietuvos Kolpingo draugija, Kolpingo kolegija, Kolpingo darželis ir Kolpingo pradinė mokykla) įsijungė į diplomatinių santykių atkūrimo trisdešimtmečio šventimą.	
Ugdymosi sritys: Visuomeninis ugdymas, kalbinis ugdymas, meninis ugdymas	
Ugdomos kompetencijos: <ul style="list-style-type: none">• Pilietiškumo kompetencija projekte aprėpta plačiausiai ir plėtojami trys sandai: „Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia“ - vaikams sudaroma galimybė santykiyje su kitos šalies valstybės ir tautos apraiškomis (vėliava, drabužiais, pasakomis, žaidimais) reflektuoti ir įvardinti savo lietuviškumą ir stiprinti identitetą; „gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę“ - projektu buvo siekiama atkreipti dėmesį į šalia mūsų gyvenančius ir dirbančius skirtingų tautų atstovus, išgyventi bendrystę su jais; šventimas kartu, įvairių iniciatyvų organizavimas ir įsijungimas į jas kūrė galimybes pasijausti didesnės bendruomenės dalimis ir mokytis joje būti, veikti ir prisidėti; „Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje“ - pažįstamas ir švenčiamas Lietuvos valstybingumui svarbus diplomatinių santykių užmezgimas su Vokietija.• Kultūrinė kompetencija projekte tikslingai plėtojama per du sandus „kultūrinį išprusimą“ - buvo atvertos galimybės analizuoti, lyginti ir interpretuoti savąją ir vokiečių kultūrą; „kultūrinis sąmoningumas“ - per vokiškos kultūros pažinimą ir tiesioginį bendravimą su vokiečiais ugdomas atvirumas kitoms kultūroms.• Komunikavimo kompetencija projekte plėtojama per visus tris sandus: vaikai kūrė pranešimus, vartojo verbalines (lietuviškas ir vokiškas frazes) ir neverbalines formas (gėlytę-žinutę apie šventę); komunikavo su draugais, mokytojais ir nepažįstamaisiais gatvėje; analizavo ir interpretavo gaunamą informaciją.	
Tarpdalykinė tema: Kultūrinis tapatumas ir bendruomeniškumas, kultūrų įvairovė ir istorinė savimonė	
Pasiekimai	Projektinė veikla

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

<p>Tyrinėja pilietinės visuomenės ir Lietuvos valstybingumo apraiškas [Visuomeninis ugdymas, A4]</p>	<p>Diplomatinių santykių su Vokietija užmezgimo prasmės įvedimas. Pokalbis apie draugystę tarp šalių, išvedant paralelę su draugyste tarp žmonių (draugai pripažįsta vienas kitą, bendradarbiauja, gina nuo priešų). Susidraugavimo tarp šalių žaidimas „Kaip Lietuva draugų ieškojo“</p> <p>Pasiklausinęję aplinkui supratome, kad dauguma nežino apie dviejų šalių draugystės jubiliejų - trisdešimtmetį. Inicijuotas projektas žinios apie istorinį įvykį skleidimas Kauno senamiestyje sveikinant praeivius ir dovanojant savo rankomis pagamintą proginį suvenyrą (vokiečių vėliavos spalvų popierinę gėlytę). Spontaniškai atsakant į praeiviams kylančius klausimus.</p>
<p>Per patirtį pažįsta savo tautos kultūrą bei jos skirtumus nuo artimoje aplinkoje stebimų tautų (vokiečių) kultūrų apraiškų [Visuomeninis ugdymas, A5]</p> <p>Išmokęs savos ir užsienio kultūros raiškos pavyzdžių (lietuviškos ir vokiškos pasakos; lietuviški ir vokiški tautiniai kostiumai) pagal pateikiamus kriterijus nurodo panašumų ir skirtumų. Paaiškina, kuo tie skirtumai jam įdomūs [Meninis ugdymas, C3]</p>	<p>„Brolių Grimų pasakų“ skaitymas ir sekimas. Spontaniškas lyginimas su žinomomis lietuviškomis pasakomis.</p> <p>Įsijungimas į mokyklos organizuojamą respublikinį piešinių konkursą „piešiu brolių Grimų pasaką“ (dalyvavo darželis ir pradinė mokykla). Užduotis iliustruoti pasirinktą brolių Grimų pasaką. Konkurso parodos lankymas ir darbų aptarimas. Balsavimas už patikusius darbus.</p> <p>Susipažinimas su skirtingų Vokietijos žemių tautine apranga. Išskirtinių, patinkančių elementų paieška. Veikla pradėta mokykloje ir perkelta į namus, išsiunčiant pagalbines nuorodas į vaizdinę medžiagą šeimoms.</p> <p>Diena be uniformos puošiantis vokiečių tautinės aprangos elementais.</p> <p>Vokiškų žaidimų vakaras. Rinkosi tėvai, vaikų broliai, seserys ir mokėsi žaisti žaidimą „Wikingerschach“. Žaidimų taisykles aiškino ir žaidimą vedė vokiečių savanorės. Šis žaidimas įėjo į vaikų laisvalaikio žaidimų kieme repertuarą.</p>
<p>Paaiškina, kad reikia gerbti savo gimtąją kalbą, tarmę, svetimas kalbas. Žaisdamas užmezga kontaktą ir bendrauja su įvairių poreikių ir gebėjimų turinčiais asmenimis (kitakalbiais) [Kalbinis ugdymas, A7]</p>	<p>Vokiškų frazių mokymasis: „Guten morgen/tag“ (labas rytas/diena), „Danke“ (Ačiū), „Bite“ (prašom) ir kt. Šių frazių naudojimas kasdieniniame bendravime su mokyklos savanorėmis (vokietėmis), mokytojomis, tarpusavyje ir su tėvais. (priešmokyklinėje grupėje vokiečių kalba nėra mokoma, bet jos mokosi pradinukai, su kuriais kartu buvo švenčiama)</p> <p>Vokiškų frazių panaudojimas gatvėje (Kauno senamiestyje) su grupe ir mokytoja išėjus skleisti žinią apie diplomatinių santykių atkūrimo šventę.</p>
<p>Vaiko refleksija/ įsivertinimas</p>	<p>Pedagogo refleksija/ įsivertinimas</p>

<p>Kadangi renginiai buvo tęstiniai tai vaikų refleksija buvo organizuojama iš karto po kiekvieno įvykio ar dienos.</p> <p>Išnaudojama neformalaus pokalbio prie bendro vakarienės stalo vieta (ten dažniausiai vaikai dalinasi dienos išpūdžiais ir idėjomis)</p> <p>Pokalbį kreipiantys klausimai: Ar tau patiko...? Kas tau ten patiko/nepatiko? Ką tu šiandien bandei padaryti? Kaip tau pavyko? Kas tau pasirodė įdomiausia/nuostabiausia/keisčiausia iš to, ką sužinojai apie vokiečių ir Vokietiją?</p>	<p>Kurios šios dienos veiklos buvo įtraukiausias? Kas vaikus labiausiai patraukė? Kur vaikai sudėliojo emocinius akcentus? Kiek tie akcentai sutapo su mano keltais ugdymaisiais projekto uždaviniais/numatomais pasiekimais?</p> <p>Ką vaikai pasiekė šiame projekte? Kaip jie suvokė istorinio įvykio prasmę? Kuriuos vokiškos kultūros elementus jis apčiuopė ir sugretino su savo kultūros pavyzdžiais? Kokį santykį vaikai mezgė su vokiškumu? Kiek jie rodė motyvacijos išmokyti vokiškų frazių ir jas panaudoti? Kaip vaikai bandė komunikuoti žinią nepažįstamiems žmonėms? (kokie buvo barjerai ir kai jie juos peržengė)...</p>
--	---

Patarimai/ komentarai/ pasiūlymai pedagogui

Tarpkultūrinį projektą renkite atsižvelgdami į savo institucijos kultūrinį kontekstą: pastovius organizacijos santykius su kitų šalių institucijomis, personalo, ugdymo institucijos šeimų ir vietinės bendruomenės tautinę įvairovę. Tada bus galima išlaikyti autentiškumą ir projekto veiklų tęstinumą mažesniu intensyvumu.

Iš šio projekto pasinaudokite idėjomis apie veiklos formas ir bendruomenės įtraukimą. Apsibrėžkite savo tautinį kultūrinį kontekstą, pasirinkite švenčiamą istorinį įvykį.

Planuodami galite pasirinkti trukmę. Šiame projekte buvo orientuojamasi į vieną savaitę, kurioje viena diena buvo pati intensyviausia. O dalyvavimas piešinių konkurse prasidėjo prieš mėnesį, tik paroda buvo uždaryta būtent tą savaitę. Kai kurios veiklos spontaniškai tęsėsi. Tad drąsiai inicijuokite ir pamatysite, kas prigis jūsų organizacijos kultūroje, o kas bus vienkartinė patirtis.

Mokomės žaisti žaidimą „Wikingerschach“. Fone konkurso „Piešiu brolių Grimų pasaką“ paroda.

Vokiškai pasipuošę ir pasirengę nešti gėlytę-žinutę.

Projekto pavadinimas:						
„Atrask Lietuvos nepriklausomybės aktą“						
Valstybinių švenčių (vasario – kovo mėn.) laikotarpio integruotas projektas						
Ugdymosi sritys: Meninis, visuomeninis, kalbinis ugdymas.						
Ugdomos kompetencijos:						
1. Pažinimo	2. Komunikavimo	3. Kūrybiškumo	4. Pilietiškumo	5. SESG	6. Kultūrinė	7. Skaitmeninė
Tinkamai vartoja laiko sąvokas veiksmožodžių būtojo ir būsimojų laiko formas. Įdėmiai klausosi pasakojamos istorijos, skaitomos knygos. Palaiko pokalbį: užduoda klausimus ar pasisako vykstančio pokalbio tema. Bando užrašyti savo mintis. Lygina objektus tarpusavyje, įvardina jų panašumus ir skirtumus. Kelia klausimus Įvardija savo ketinimus, eigoje koreguoja veiksmus, gali palyginti, pirminius ketinimus palygina su galutiniu rezultatu.	Išbando mokytojo rekomenduojamas kalbines ir vizualias raiškos priemones. Prisistato žodžiu bei vizualinėmis raiškos priemonėmis. Komunikuodamas išlaiko dėmesį, išklauso pašnekovą bei reaguoja.	Užduoda daug klausimų, susijusių su kūrybine veikla, kurioje dalyvauja. Dalinasi savo idėjomis, žiniomis, talentais [...]. Siūlo idėją ir/ar sprendimą. Paaškina, ką norėtų sukurti, kokio kūrybos rezultato tikisi. Nurodo, kam bus skirti kūrybos rezultatai ir kaip jie gali paveikti kitus. Išbando įvairias kūrybinės veiklos priemones ir būdus. Užbaigia pradėtą kūrybinį darbą/veiklą, paragintas tobulina. Kūrybos rezultatus pristato pasiūlytu būdu. [...]	Atpažįsta Lietuvos valstybės simbolius. Įvardija svarbiausias valstybines šventes. Aptaria svarbiausius susitarimus, elgesio taisykles ir jų laikosi. Turi ir vertina savo ir kitų nuomonę, paiso savo ir kitų poreikių. Mokytojui skatinant diskutuoja, kodėl valstybėms svarbu bendradarbiauti.	Demonstruoja grupės darbui reikalingą elgesį. Be suaugusiojo pagalbos sprendžia nedidelius konfliktus. Pasisiūlo padėti įvairiuose klasės priežiūros darbuose [...].	Išreiškia preferencijas vieniems ar kitiems kultūros reiškiniams. Išbando įvairias kultūrinės raiškos formas. Išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis per patirtines kultūrinės veiklas. Sulaukęs grįžtamąjį ryšį, tobulina savo raiškos objektus ir veiklas. Išbando, kaip teikti grįžtamąjį ryšį klasės draugams. Formuluoja klausimus apie kultūrinių reiškinių panašumus ir skirtumus.	Mokytojo padedamas pasirenka skaitmenines priemones paprastai užduočiai atlikti. Mokytojo padedamas kuria paprasčiausią skaitmeninį turinį. Mokytojo padedamas naudojami mokomąja programa, mokyklos skaitmeninė aplinka ar internetu ir ieško nagrinėjamų objektų, palygina juos ir vertina pagal mokytojo nurodytus požymius, randa anksčiau kurtą ar naudotą skaitmeninį turinį.

Tarpdalykinė tema:	
Kultūros paveldas ir bendruomeniškumas – gimtoji kalba, istorinė savimonė, pasipriešinimo istorija.	
Pasiekimai	Projektinė veikla
<p>Bendrauja ir bendradarbiauja būdamas fiziškai aktyvus poroje, grupėje, komandoje, vadovauja žaidimui, imasi lyderio vaidmens. (D2 - Sveikatos ir fizinis ugdymas)</p> <p>Išklauso neilgų skaitomų tekstų ar pasakojamų tekstų, supranta jų turinį, įvykių seką, atsako į nesudėtingus klausimus (A3 - Kalbinis ugdymas)</p> <p>Tyrinėja [...] Lietuvos valstybingumo apraiškas. (A4 – Visuomeninis ugdymas)</p> <p>Žaisdamas ir kitaip veikdamas kartu su kitais pasakoja, apibūdina, informuoja, komentuoja, svarsto, paaiškina planuojamos veiklos eigą, rezultatą (A5 - Kalbinis ugdymas)</p> <p>Tyrinėja praeitį, sieja dabartinį gyvenimą su praeitimi ir kuria istorinį pasakojimą (C3 – Visuomeninis ugdymas)</p> <p>Bendraudamas klausosi draugų, suaugusiųjų, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę, girdi, reaguoja, ką sako vaikai ir suaugusieji, pasitikslina, abejoja ir kt.; [...] (A2 – Kalbinis ugdymas)</p> <p>Kurdamas santykius bei veikdamas grupėje vadovaujasi susitarimais [...]. (A2 - Visuomeninis ugdymas)</p> <p>Aptaria savo meninius pasirinkimus (pvz.: kokios muzikos klausytis, [...] kaip dekoruoti savo aplinką, [...]). (C2 - Meninis ugdymas)</p>	<p>1. Žaidimas vaikų sužadinimui veiklai „Surask Lietuvos nepriklausomybės aktą“. Pedagogas papasakoja vaikams istoriją apie tai, kad ilgą laiką Lietuva neturėjo nepriklausomybės akto originalo, nes jis buvo dingęs. Tačiau profesoriui L. Mažyliui pavyko jį rasti Vokietijos archyvuose. Pasiūloma vaikams surasti grupėje paslėptą akto kopiją. Pateikiamos tam tikros užuominos ir vaikai pagal jas suranda akto kopiją.</p> <p>Pedagogas garsiai perskaito aktą, kurio specialiame pedagogo paruoštame priede dar yra pasiūlymas atkurti (suvaidinti) pasirašymo sceną patiems vaikams.</p> <p>Pedagogas skatindamas vaikų įsitraukimą ir diskusiją trumpai pristato istorinį kontekstą, kad Lietuva buvo praradusi savo nepriklausomybę ir buvo užimta (okupuota) kitų valstybių. Tačiau laisvės troškimas niekur nedingo ir kovose buvo atkurta Lietuvos valstybė, o šis dokumentas buvo pirmasis pareiškimas visoms Europos žmonėms, kad Lietuva siekia ir visomis išgalėmis stengsis atkurti nepriklausomą valstybę. Svarbu, kad šios diskusijos metu aktyvūs būtų vaikai – uždavinėtų klausimus, keltų hipotezes, apsvaistytų įvairias istorines perspektyvas.</p> <p>Diskusijos pabaigoje tikėtina, kad sutariama dėl nepriklausomybės akto istorijos suvaidinimo.</p> <p>2. Pasiruošimas improvizuotam spektakliui „Nepriklausomybės akto pasirašymas“. Vaikai peržiūri nuotraukas, vaizdo medžiagą ir aptaria, kaip žmonės rengėsi, kokiais daiktais naudojosi prieš gerą šimtmetį. Kokių daiktų nebuvo, o kokie buvo, kaip jie atrodė, kas pasikeitė lyginant su dabartiniais laikais. Jeigu yra galimybė, būtų puiku atsinešti ir grupėje apžiūrėti bei aptarti įvairius senovinius daiktus.</p> <p>Susitarimai dėl improvizuoto spektaklio: kokių drabužių reikės, (smagiai vaikai atrodo vilkėdami senovinius vyriškus švarkus, skrybėles ar kitus aprangos atributus), kokius baldus, kanceliarines priemones naudosime (gal rašomąsias plunksnas, rašalą ar tušą), gal naudosime spausdinimo mašinėlę, kaip pasigaminsime aktą, kurį pasirašysime ir kokioje aplinkoje vyks pasirašymas. Gal reikės kokios iškilmingos muzikos, aplinkos papuošimų (dekoracijų), gal bus koks pasveikinimo šokis, daina, prakalba, eilėraštis, įteikiamas dailės darbas ir pan.</p> <p>3. Galimos pasiruošimo improvizuotam spektakliui veiklos. Vykdomos vaikų iniciatyva suplanuotos</p>

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

<p>Muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška prisideda prie ugdymo įstaigos ir savo aplinkos kultūrinio gyvenimo [...]. (C4 - Meninis ugdymas)</p>	<p>pasiruošimo spektakliui veiklos: Savaip kopijuojama akto teksto trumpa ištrauka spausdinant mašinėle, kompiuteriu arba ranka;</p>
<p>Bando parašyti keletą raidžių. [...] bando kopijuoti aplinkoje matomus žodžius ranka ir klaviatūra. Stengiasi tinkamai laikyti rašiklį. (B4 – Kalbinis ugdymas)</p>	<p>Susikuriamas parašas, kuriuo bus pasirašomas dokumentas;</p>
<p>Mėgaujasi kūrybos procesu: kuria įvairius nesudėtingus tekstus [...]. (B8- Kalbinis ugdymas)</p>	<p>Gaminami grupės vaidinimui reikalingi papuošimai ar dekoracijos;</p>
<p>Kuria paties pasirinkta ar pasiūlyta dailės technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas žaidžiant pavieniui ir grupėse. Ieško naujų raiškos būdų. Kartu su kitais bendruomenės nariais puošia grupės erdves ir kasdienę aplinką. (A6 - Meninis ugdymas)</p>	<p>Kuriamas arba išmokstamas pasveikinimo šokis, daina, eilėraštis, pasveikinimo tekstas ir pan.</p>
<p>Išmoksta dainų, žaidimų, ratelių, šokių, pavaizduoja įvairius įsivaizduotus bei tikrus veikėjus. [...] (A1 - Meninis ugdymas)</p>	<p>4. Spektaklio dieną vaikai kelis kartus improvizuodami „parepetuoja“ / pažaidžia spektaklį – t.y. persirengia iš namų atsineštais vyriškais švarkais, suknelėmis, skrybėlėmis ir suvaidina Nepriklausomybės akto pasirašymo sceną. Pedagogas turėtų priminti vaikams susitarimus, jeigu juos vaikai užmiršta (pvz. mes čia buvome sutarę paleisti tokią muziką, kai signatarai pasirašinė s dokumentą arba pasirašymas turėtų prasidėti sveikinimo šokiu ir pan.).</p>
<p>Išbando įvairius judesius, veido išraiškas bei balso galimybes pavaizduojant skirtingus veikėjus [...]. Panaudoja lėles, kostiumus, dekoracijas, butaforiją ir kitas priemones plėtojant naratyvinius žaidimus [...] (A5 – Meninis ugdymas)</p>	<p>5. Jeigu vaikai jaučiasi drąsiai ir norėtų savo spektaklį parodyti kitų grupių vaikams, reikėtų sudaryti tam sąlygas.</p>
<p>Išreiškia veikėjų emocijas ir jausmus balsu, veido išraiška bei judesiais per savo ar kitų inicijuotus teatrinis žaidimus.[...] (A9 - Meninis ugdymas)</p>	<p>6. Improvizuoto spektaklio aptarimas ir pasidalinimas išpūdžiais.</p>
<p>Muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška prisideda prie ugdymo įstaigos [...] kultūrinio gyvenimo [...]. (C4 – Meninis ugdymas)</p>	<p>6. Improvizuoto spektaklio aptarimas ir pasidalinimas išpūdžiais.</p>
<p>Dalijasi išpūdžiais, užduoda klausimus ir teikia pastebėjimus apie koncertus, spektaklius, parodas, pavienius meno kūrinius ar bendraamžių raišką. [...] (B5 - Meninis ugdymas).</p>	<p>6. Improvizuoto spektaklio aptarimas ir pasidalinimas išpūdžiais.</p>
<p>Vaiko refleksija/ įsivertinimas</p>	<p>Pedagogo refleksija/ įsivertinimas</p>

<p>Po kiekvienos veiklos vaikai galėtų įsivertinti, kaip jiems sekėsi dalyvauti projekto veiklose. Galima naudoti raudonas/žalias korteles, kurių su vaikais sutartinė reikšmė yra ne/taip. Geltonos kortelės galima reikšmė – noriu pasakyti, pakomentuoti.</p> <p>Išgirdę pedagogo sakomą teiginį, vaikai turėtų pakelti korteles su pasirinkta spalva.</p> <p>Rekomenduojami klausimai refleksijai -</p> <p>1 veikla. <i>Nepriklausomybė aktą man ir mano draugams surasti buvo lengva.</i> <i>Man prailgo klausytis mokytojo skaitomo akto ir užduoties.</i> <i>Aš aktyviai dalyvavau diskusijoje.</i> (Gali reikėti paaiškinimo – uždavinėjau klausimas, reiškiau savo nuomonę, komentavau, kėliau galimas hipotezes, buvau dėmesingas kitų pasisakymams)</p> <p>2 veikla. <i>Man buvo įdomu tyrinėti senovines nuotraukas / daiktus.</i> <i>Galiu išvardinti 3 labiausiai pasikeitusius daiktus nuo senovės laikų.</i> <i>Man buvo įdomu tartis dėl mūsų vaidinimo.</i> <i>Galiu išvardinti 3 mūsų vaidinimo susitarimus.</i></p> <p>3 veikla. <i>Aš išspausdinau daugiau kaip 3 žodžius spausdinimo mašinėle/ kompiuteriu.</i> <i>Mes sukūrėme/ nupiešėme mūsų nepriklausomybės aktą.</i> <i>Aš susikūriau parašą, kuriuo pasirašysiu aktą.</i> <i>Spektaklio metu aš dainuosiu dainą.</i> <i>Spektaklio metu aš pašoksiu šokį.</i> <i>Aš puošiu grupės aplinką.</i> <i>Aš parinksiu ir paleisiu tinkamą muziką.</i></p> <p>4-5-6 veikla. Šios veiklos aptarimas vyksta be kortelių. Vaikai dalijasi įspūdžiais apie spektaklį – kaip pavyko padainuoti, pašokti, kaip vyko pats pasirašymas. Kas patiko, ką reikėtų padaryti kitaip. Ką pats galėtų padaryti kitaip, o kiti ką galėtų padaryti kitaip ir pan.</p>	<p>Kiekvienas veiklos metu pedagogas turėtų atidžiai stebėti vaikus, o jai pasibaigus apgalvoti, pasižymėti pastabas, kaip kiekvienam vaikui sekėsi šie veiklų aspektai:</p> <p>1 veikla. Kaip vaikas bendrauja ir bendradarbiauja fiziškai aktyviai veikdamas? Kokie jo santykiai su grupės draugais, ar imasi komandos vadovo, lyderio vaidmens? Ar jo lyderystė yra pozityvi?</p> <p>Kaip sekasi vaikui koncentruoti dėmesį? Kaip pavyksta suprasti turinį? Ar atsako į nesudėtingus klausimus? Ar domisi istoriniais pasakojimais? Kokie yra vaiko komunikaciniai įgūdžiai? Ar pavyksta bendraujant su kitais vaikais pagarbiai paaiškinti, išklaudyti, apibūdinti, informuoti?</p> <p>2 veikla. Kaip sekasi vaikui rasti dabartinio gyvenimo ir praeities sąsajas, jas išvelgti nuotraukose, senuose daiktuose? Ar pavyksta sklandžiai kalbėti apie praeitį, tinkamai vartoti esamąjį ir būtajį laiką? Ar pavyksta tariantis ir atliekant bendrą veiklą su kitais vaikais vadovautis susitarimais? Ar reiškia mintis dėl meninės veiklos pasirinkimų? Ar aktyvus kultūrinės veiklos dalyvis? Ar noriai svarsto idėjas ir vėliau aktyviais dalyvauja jas realizuojant?</p> <p>3 veikla. Ar pavyksta parašyti (nukopijuoti) kelis žodžius? Kaip ilgai geba šioje veikloje koncentruoti dėmesį? Ar noriai (su pasimėgavimu) kuria tekstus, dailės darbus, šokius, muzikinius fonus ir pan.?</p> <p>4 veikla. Kaip įsitraukia į bendrą meninę veiklą? Ar yra aktyvus kūrėjas, o gal tik stebėtojas? Ar vienodai aktyviai dalyvauja visose meninėse srityse? Kaip pavyksta išreikšti emocijas veido išraiška, judesiais?</p> <p>5 – 6 veikla. Ar vaikas aktyviai dalijasi įspūdžiais apie savo veiklą, užduoda klausimus bendraamžių raišką? Ar tai daro pagarbiai?</p>
<p>Patarimai/ komentarai/ pasiūlymai pedagogui Svarbiausia, ką reikia prisiminti, organizuojant įvairias tradicines šventes, bendruomenės renginius -</p>	

kad šių **renginių šeimininkas ir pagrindinis veikėjas yra priešmokyklinukas**. O kad taip atsitiktų, vaikas turi būti aktyvus kiekvienos projekto dalies dalyvis - pasiruošimo, paties renginio metu ir jo aptarime. Jeigu reikia rinktis, kas svarbiau – renginio reprezentatyvumas (kuris dažniausiai pasiekiamas kūrybiškumą žlugdančiais metodais) ar atsivėrusios galimybės vaikui plėtoti kompetencijas bei giliau panagrinėti tarpdalykines temas, tai pasirinkimas pedagogui turėtų būti akivaizdus.

Nuo vasario mėn. 16 d. iki kovo mėn. 11 d. geras laikotarpis bendram dailės projektui puošiant grupės/ugdymo įstaigos aplinką. Pvz.: - bendros vėliavos gamyba audimo, aplikavimo, pynimo ir kt. būdais. Tai galėtų būti ir atskira šio projekto dalis, kuri sietųsi labiau su matematiniu, visuomeniniu ugdymu.

Svarbu pagalvoti ir apie kitų šalių (ukrainiečių, sirų ir t.t.) vaikų integraciją į šį projektą. Bendradarbiaujant su šių vaikų tėvais, vaikai galėtų pasidomėti apie savo šalies nepriklausomybės švenčių kilmę, kovas, aplinkybes. Šiomis istorijomis galėtų pasidalinti ir su kitais grupės vaikais. Galima svarstyti ir pasiūlyti vaikams tapti savo šalies „ambasadoriais“, kurie atvyko pasveikinti „signatarų“ arba mūsų „signatarai“ vyksta į svečias šalis su Lietuvos nepriklausomybės žinia ir keičiasi dalinasi savo istorijomis.

Vaikų tėvai kviečiami bendradarbiauti namuose aptariant nagrinėtas temas, atsakant į vaikams kylančius klausimus bei kartu su vaiku namuose parenkant tinkamus spektakliui drabužius ir aksesuarus.

Taip pat, jeigu grupės vaikai nori, gali spektaklį parodyti ir tėvams bei kitiems artimiesiems. Galima ir svečių paprašyti pasidalinti savo mintimis apie šiuos Lietuvos įvykius, padiskutuoti, užduoti vieni kitiems klausimų.

5. Vaikų pasiekimų ir pažangos fiksavimas.

1. **Pavadinimas** Orientacijos artimoje aplinkoje formuojamasis vertinimas piešiant ir apibūdinant kelionės maršrutą.

2. Vertinimo objektas

Pagrindinis vertinimo objektas: Socialinės ugdymo srities pasiekimas - gebėjimas pavaizduoti / nusakyti kasdieninės kelionės maršrutą (D.1.).

Taip pat, yra galimybė vertinti komunikacinės kompetencijos plėtotės pasiekimą - kelio komunikavimą žodžiu ir piešiniu.

3. Vertinimo tipas ir paskirtis:

Formuojamasis vertinimas atliekamas ugdymo procese.

Vertinimu *siekama*: per grįžtamąjį ryšį daryti ugdomąjį poveikį plėtojant orientacijos artimoje geografinėje aplinkoje ir maršruto komunikavimo kompetencijas; *nustatyti vaikų grupės* orientacijos artimoje geografinėje aplinkoje *lygmenį*, kad galima būtų planuoti tolimesnes orientacines veiklas lauke ir *kaupiti/dokumentuoti* šios srities *pasiekimų įrodymus* sumuojamam vertinimui pusmečio gale.

4. Ugdymo kontekstas:

Priešmokyklinės grupės vaikai orientacijos artimoje aplinkoje įgūdžius lavino visus metus vaikščiodami su tėvais ir su mokytoja po senamiestį aplink mokyklą, tyrinėdami aplinką ir aptarinėdami savo pastebėjimus. Mokytoja ugdymo ir vertinimo situaciją inicijavo pirmą balandžio savaitę, susiklosčius aplinkybėms, t.y. atvykus ukrainiečių pedagogėms ir kilus poreikiui jas supažindinti su Kauno senamiesčiu. Vaikų buvo paprašyta padėti ukrainiečių mokytojai surasti Katedrą ir Rotušę. Senamiesčio lankytinos vietos buvo parinktos ne atsitiktinai: jos yra labai arti mokyklos ir vaikai dažnai pro tuos objektus praeina, mato pro mokyklos langą arba žaisdami kieme.

1 pav. Artima geografinė aplinka ir žinomų objektų Kauno Katedros ir Kauno Rotušės išsidėstymas aplink mokyklą.

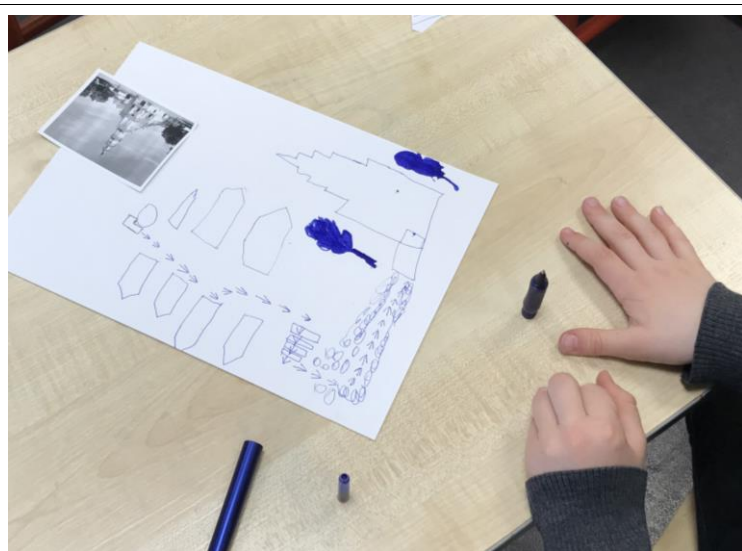

2 pav. Kauno Katedros vaizdas pro mokyklos laisvalaikio zonos langą.

3 pav. Kauno Rotušės vaizdas iš mokyklos kiemo.

5. **Pasiekimų įrodymų rinkimo metodas:** Buvo pedagogo inicijuojama veikla: vaikai prašomi padėti, klausiama, ar jie žino, kur yra Kauno Katedra ir Rotušė, sulaukus atsako (rankų pakėlimo) rodomi paveikslėliai ir vėl klausiama „Kuris pastatas yra Katedra, o kuris Rotušė?“. Tada klausiama, ar jie žino, kaip ten nueiti iš mokyklos? Vaikai galėjo pasirinkti tą objektą, į kurį jie tiksliai žino kelią. Duoti balti lapai su mokyklos brėžiniu. Parodytos mokyklos durys, pro kur išeiname iš mokyklos į kiemą. Vaikai prašomi nupiešti kelią nuo mokyklos iki Rotušės / Katedros. Piešimas buvo stebimas. Greičiau nupiešę vaikai savo noru galėjo pasirinkti piešti kelią į kitą objektą (piešimas truko apie 10 min.) Nupiešus skirta dešimt minučių visų brėžinių sugretinimui ir aiškinimuisi grupėje, kaip nueiti. Buvo daroma pertrauka, po kurios kelių dienų laikotarpiu vaikai galėjo individualiai prieiti ir paaiškinti savo maršrutą (darant garso įrašą), kadangi daug aiškiau keliautojui, kai prie brėžinio yra instrukcija.

4 pav. Kelionės maršruto piešimas.

6. **Vertinimo rezultato panaudojimas:**

Pirmiausia rezultatus naudos mokytoja tolimesnių veiklų planavimui su visa grupe ir atskirais vaikais. Pasivaikščiøjimuose su grupe reikės atkreipti dėmesį į svarbių objektų pavadinimus (dauguma jų nežinojo). Bendras grupės orientacijos aplinkoje ir maršrutų piešimo lygis leis įvesti orientacinius žaidimus lauke naudojant schematinių žemėlapių kūrimą ir naudojimą. Esant progai kitame kontekste reikės pakartoti pratimą su keliais vaikais, kurie pilnai neįsitraukė arba tą dieną nebuvo. Pasiekimų

įrodymai bus perkelti į aplanką ir naudojami apibendrinamojo vertinimo rengimui, remiantis pastebėjimais ir surinkta medžiaga bus panaudojama komunikacijos kompetencijos vertinimui.

7. **Vertinimo rezultato komunikavimas:** Pirmiausia buvo suteiktas momentinis grįžtamasis ryšys mokiniams. Kalbamasi apie schemą, aiškinamasi, kur „keliautojui“ gali būti neaišku, sudaryta galimybė tikslinti maršrutą paaiškinimu, parodant pirštu piešinyje arba pripiešiant. Buvo kuriama įsivertinimo galimybė peržiūrint visus brėžinius ir dalyvaujant visų išaiškinime.

Trumpas momentinis grįžtamasis ryšys apie vaiko atliktą darbą ir pasiekimą buvo komunikuojamas per TAMO sistemą tėvams/globėjams, kaip momentinis grįžtamasis ryšys apie vaiko veiklą ir pasiekimus.

3 lentelė. Momentinio grįžtamojo ryšio tėvams per TAMO pavyzdžiai (vardai išgalvoti):

Šiandien Katrė labai entuziastingai ėmėsi padėti atvykusiai ukrainiečių mokytojai surasti Katedrą ir Rotušę. Ji išsiskyrė paslaugumu. Mes su grupe piešėme ir aiškinome kelionės iki nurodytų objektų maršrutą. Ji pademonstravo orientaciją Kauno senamiestyje ir gebėjimą pavaizduoti bei nupasakoti kelionės maršrutą.	Šiandien Klemensas su grupe draugų piešė kelionės maršrutus. Šioje veikloje vėl išryškėjo jo polinkis piešti. Jis nupiešė gražią Rotušę. Jam pavyko pavaizduoti kelią iš Rotušės iki mokyklos.
Šiandien Juozas su grupe piešė kelionės nuo mokyklos iki Katedros ir iki Rotušės maršrutus. Pastebėjau, kad jis gerai orientuojasi mokyklos aplinkoje ir pradeda schematiškai vaizduoti maršrutą. Aiškinti jo šį kartą nenorėjo.	Šiandien Jonė su grupe piešė ir nupasakojo maršrutus, kaip nueiti nuo mokyklos iki Katedros ir Rotušės. Šioje veikloje atsiskleidė jos išskirtinė orientacija senamiestyje ir gebėjimas efektyviai komunikuoti kelią tiek brėžiniu, tiek žodžiu.

Pasiekimo įrodymas patalpintas į vaiko pasiekimų aplanką prie socialinės srities pasiekimų ir vėliau bus naudojamas sumuojamajam vertinimui. Tėvai turės galimybę susipažinti su vaiko pasiekimų aplanku. Mokytojas per mokslo metų aptarimą iliustruos aptariamus pasiekimus konkrečiais įrodymais.

Kaip rengiausi pasiekimų ir ūgties fiksavimui

- Analizavau **programos struktūrą** (kur ką rasti?) ir **turinį** (pasiekimų sritis ir kompetencijas) ir bandžiau ją perprasti.
- Bandžiau suprasti konkretaus **pasiekimo**, link kurio vesiu vaikus, **plėtotės dinamiką** nuo pirmo žingsnelio iki „aukštojo pilotažo“.
- Planavau** ugdomąją veiklą, „čia ir dabar“ orientuodamasi į **prioritetinį pasiekimą**.
- Suplanavau vertinimą**. Atsiribojau nuo to, ko dar nesieksiu.
- Prisiminiau savo pedagoginės **veiklos tyrimo įgūdžius**: klausimas, metodas, priemonės, duomenys...
- Nusiteikiau, motyvavau save **pažinti kiekvieną vaiką**, tyrinėti jo individualią ūgtį.

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

FORMUOJAMOJO VERTINIMO FORMA

(Stebėti vaiko pasiekimus ir pažangą; įvertinti ugdymosi procesą ir numatyti jo tobulinimo galimybes; numatyti ugdymo ir paramos teikimo prioritetus)

GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS			
Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
KOMUNIKAVIMO	<ul style="list-style-type: none"> Žodžiais, simboliais perteikia informaciją apie gamtos objektus bei reiškinius; Vartoja paprasčiausias gamtamokslines sąvokas; Kelia, formuluoja klausimus apie gyvąją ir negyvąją gamtą. 		
KULTŪRINĖ	<ul style="list-style-type: none"> Suvokia gamtos objektų svarbą etninėje kultūroje. 		
KŪRYBIŠKUMO	<ul style="list-style-type: none"> Kurdamas tarsi su kitais, dalinasi sumanymais; Apmąsto savo kūrybinį darbą, svarsto, kas pavyko, o ką reikėtų tobulinti; Kūrybos rezultatus pristato pasirinktu arba pasiūlytu būdu. 		
PAŽINIMO	<ul style="list-style-type: none"> Visais pojūčiais tyrinėja artimiausią aplinką; Pastebi gamtos objektų požymius, remdamasis jais lygina, grupuoja, klasifikuoja; Atlieka ir paaiškina paprasčiausią savo sumanytą ar aptartą tyrimą. 		
PILIETIŠKUMO	<ul style="list-style-type: none"> Pastebi žmonių veiklos poveikį gamtai; Aiškina, kas yra gamtos išteklių, ugdomi, stengiasi juos tausoti; Dalyvauja bendruomenės veikloje, skirtoje saugoti gamtą. 		
SKAITMENINĖ	<ul style="list-style-type: none"> Naudodamiesi preinamomis skaitmeninėmis priemonėmis ieško informacijos, stebi ir tyrinėja, piešia, kuria, žaidžia ugdomojus žaidimus, fiksuoja savo atradimus. 		
SOCIALINĖ, EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS	<ul style="list-style-type: none"> Paaiškina, ko reikia žmogui, kad jis gyventų, gerai jaustųsi, būtų sveikas; Artimiausioje aplinkoje, gamtoje elgiasi atsakingai ir saugiai; Atsakingai ir saugiai naudojami priemonėmis, laikosi jam suprantamos gyvybės saugojimo etikos. 		

Orientacija į konkretų pasiekimą

Socialinio ugdymo sritis:

20.4.1. Samprotauja, kodėl svarbu žinoti savo adresą ir vaizduoja / nusako kasdienės kelionės maršrutą (D1)

IKI PAGRINDINIO LYGIO	PAGRINDINIS LYGIS	VIRŠ PAGRINDINIO LYGIO
Pasakodamas, kaip keliauja iš namų į darželį, mokyklą, pasako keletą maršruto elementų	Piešia kasdieninės kelionės maršrutą ir jį paaiškina	Vietovei nurodyti ir maršrutui nusakyti pasinaudoja aplinkui esančiais objektais: gatvių pavadinimas, atstumas, kryptis ir kt.; maršruto piešinyje / schemeje žymi orientacinius objektus

Pažinimo kompetencija:

Orientacija artimoje geografinėje aplinkoje: artimos mokyklos aplinkos objektų (Kauno Arkikatedra Bazilika ir Kauno Rotušė) žinojimas; gebėjimas įsivaizduoti ir pavaizduoti / nusakyti maršrutą; orientacija erdvėje, judėjimo kryptį nusakančios sąvokos.

Komunikavimo kompetencija:

Nuostata ir gebėjimas piešiniu / brėžiniu ir žodžiu komunikuoti kelionės maršrutą kelio klausiančiam nepažįstamam žmogui ir/ar mokytojui; (instruktavimo, kaip nueiti, situacija).

Pasiekimų demonstravimo situacijos sukūrimas

- **Reikšmingo konteksto sukūrimas:** Mokykloje atėjo dirbti kelios ukrainietės mokytojos, kurioms reikia padėti susiorientuoti Kauno senamiestyje ir rasti norimus objektus - Rotušę ir Katedrą.
- **Maršruto piešimo ir nusakymo veiklos organizavimas:**

Frontalinė **apklausa-pokalbis**:

Ar žinote, kur yra Katedra (Arkikatedra Bazilika) ir Rotušė?

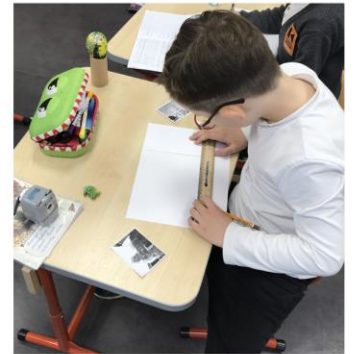
Tada rodomi vietų paveikslukai ir klausama:

- Kur yra kuris objektas? Ar toli? Kaip ten nueiti?

Paskui prašoma **nupiešti** kelią nuo mokyklos durų iki pasirinkto objekto.

Nupiešus paprašoma **ant piešinio parodyti ir paaiškinti**, kaip nueiti.

- **Praktinis įsivertinimas:** Kito ėjimo į lauką metu nešamės nupieštus „žemėlapius“ ir rodome kelią, kaip eiti. Sprendžiame situacijas, kai skirtingų vaikų pasiūlymai rodo į kitą pusę?

Pasiekimų fiksavimo metodai

- **Reikšmingo konteksto sukūrimas**
- **Maršruto piešimo ir nusakymo veiklos organizavimas.**

Frontalinė **apklausa-pokalbis**.

Paskui prašoma **nupiešti** kelią nuo mokyklos durų iki pasirinkto objekto.

Nupiešus paprašoma **parodyti ir paaiškinti**, kaip nueiti.

- **Praktinis įsivertinimas kito pasivaikščiojimo metu.**

STEBĖJIMAS:

Įsitraukimas.

Ar vaikai nori padėti rasti kelią?

KLAUSYMAS - STEBĖJIMAS

Ar atpažįsta aplinkos objektus ir žino jų pavadinimus?

STEBĖJIMAS

Kaip piešia/braižo? Nuo kur pradeda?
Kaip orientuojasi aplinkoje?
Pasitikėjimas savimi?

POKALBIS - STEBĖJIMAS - AUDIO ĮRAŠAS

Kaip orientuojasi aplinkoje? Kaip komunikuoja žodžiu, kaip naudoja piešinį?

POKALBIS - STEBĖJIMAS

Kaip sieja maršruto brėžinį su konkrečia aplinka?

SURINKTŲ DUOMENŲ TVARKYMAS IR ANALIZĖ

Komunikacijos kompetencijos plėtros vertinimas

	A vaikas (pirmas beniukas)	B vaikas (mergaitė)	C vaikas (antras beniukas)
Ką pastebėjau šioje veikloje?	Stengiasi perteikti žinutę; schematiškai vaizduoja ir rodo; žodinėje komunikacijoje. pritrūksta sąvokų kryptčiai nusakyti.	Piešia, schematizuoja; sklandžiai kalba, jaučia partnerį. Siekia, kad kitas suprastų. Komunikacijoje kartais dėmesį nuo žinutės perkliia į save, saviraiškauja ir pameta tikslą.	Labiau piešia, nei schematizuoja; nedrąsus, bet išlaiko komunikavimo intenciją; prioritetas komunikacijos kanalas - piešimas ir rodymas, o ne kalbėjimas.
Ką toliau tyrinėsiu ir vertinsiu?	žodyno plotą (kalbinis ugdymas)	komunikaciją kaip sąveiką skirtingose situacijose	pasitikėjimą savimi, kaip komunikacijos barjerą
Kitas žingsnis: kompetencijos plėtros prioritetas	Žodinė komunikacija sakiniukais	Konkrety komunikacija situacijoje (instruktavimas)	Pastiprinimas/paskatinimas komunikacijos situacijose

Kuriame kryptimi augsime toliau?

13.1.4. **Kalba, stengdamasis atsižvelgti į kalbėjimo tikslą:** papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina... (Kal_A4)

Komunikavimo kompetencija:
- Tikslingas žinutės perdavimas instruktavimo ir informavimo situacijose

20.4.1. Samprotauja, kodėl svarbu žinoti savo adresą ir **vaizduoja / nusako kasdienės kelionės maršrutą** (Vis_D1)

17.4.2. ... pradeda naudoti amžiaus tarpsniui pritaikytus **žemėlapius** (Vis_D2)
Skaitmeninė kompetencija:
- Skaitmeninio žemėlaio panaudojimas

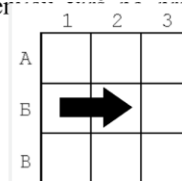
17.4.2. ... vietas sieja su žmonių gyvenimu, veikla ... (Vis_D2)

15.2.6. **Stebi meno kūrinį** ir trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, kurios kūrinio dalys labiausiai patraukia dėmesį (Men_B6)

Kultūrinė kompetencija:
- Kultūrinis paveldas mūsų aplinkoje

14.2.2. **Apibūdina žodžiais ar iliustruoja** kitais jam žinomais ar pasiūlytais būdais **judėjimo kryptį** (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), **erdvėje esančių daiktų padėtį** jo atžvilgiu (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje, dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, šalia, už) (Mat_B2)

Pažinimo kompetencija:
- Erdvinio mąstymo lavinimas

Visuomeninio ugdymo sritis

Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
KOMUNIKAVIMO	<ul style="list-style-type: none"> • Pasakoja apie save, savo patirtis, jausmus ir aplinką; klauso kitų vaikų pasakojimų. • Pristato/dalinasi, ką pastebėjo, sužinojo ir suprato; žodiniame/vaizdiniame pranešime naudoja piešinius ir simbolius. • Komunikuoja su bendraamžiais ir suaugusiais skirtingose situacijose. 	<p>Įdėmiai klausosi savo draugų pasakojimų, smalsauja, klausinėja.</p> <p>Pasakodamas apie savo šeimą noriai dalinasi apie šeimos narių pomėgius, kartu leidžiamą laisvalaikį.</p>	<p>Vis_A1</p>

Visuomeninio ugdymo sritis

Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
KULTŪRINĖ	<ul style="list-style-type: none"> • Priima ir socialiniu elgesiu apreiškia šeimos vertybes. • Per patirtį tyrinėja savo tautos kultūrą, lygina su kitų artimoje aplinkoje stebimų tautų kultūrų apraiškomis. • Analizuoja ir interpretuoja kultūros artefaktus (nuotraukas, senus daiktus, knygas ir kt.). 	<p>Vartydamas nuotraukų albumus atpažįsta tautinį kostiumą, nedrąsiai samprotauja, kodėl jį žmonės dėvi, prisiminė, kada jį yra matęs dėvint.</p>	<p>Vis_A5</p>

Visuomeninio ugdymo sritis

Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
<p>KŪRYBIŠKUMO</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Kūrybiškai taiko žinias apie šeimą, valstybę, istorinius įvykius, darbinę veiklą, ekonominius santykius ir aplinką; savaip aiškina stebimus socialinio ir pilietinio gyvenimo reiškinius Įsivaizduoja savo ateitį, fantazuoja ir kuria istorijas. Žaidybinėse situacijose modeliuoja ir inicijuoja šeimos ir/ar ekonominių santykių situacijas. 	<p>Fantazuoja apie ateities profesiją – norėtų tapti veterinaru, nes „myli visus gyvūnus ir juos supranta“. Kalėdinėje mugėje rinkosi stebėtojo, pagalbininko vaidmenį. Savo iškeptus sausainius patikėjo parduoti grupės draugams.</p>	<p>Vis_B4</p> <p>Vis_B4</p>

Visuomeninio ugdymo sritis

Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
<p>PAŽINIMO</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tyrinėja savo ir kitų tautų kultūros bei valstybingumo apraiškas, savo krašto praeities įvykius, geografinę aplinką bei joje vykstančius pokyčius. Orientuojasi laiko tėkmėje (pvz., vakar, šiandien, rytoj, prieš tai, dabar, vėliau) ir įvykių nuoseklume; pradeda naudoti amžiaus tarpsniui pritaikytus žemėlapius, schematiškai vaizduoti aplinką ir žinomus maršrutus. Aiškina pinigų reikšmę, daiktų piniginę vertę; aptaria profesijas. 	<p>Schematiškai vaizduoja maršrutą ir rodo jo atskirus elementus; žodinėje komunikacijoje pritrūksta sąvokų krypčiai nusakyti.</p> 	<p>Vis_D1</p>

Visuomeninio ugdymo sritis

Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
<p>PILIETIŠKUMO</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Elgesiu ir darbais prisideda prie grupės gerovės; tausoja ir tvarko savo, kitų žmonių ir bendrus daiktus; formuojasi atsakingo vartojimo nuostatas ir įpročius; samprotauja, kaip žmonių gyvenimas ir veikla veikia aplinką. Nusako ir interpretuoja artimoje aplinkoje stebimas pilietinės visuomenės ir Lietuvos valstybingumo apraiškas; vaizduoja Lietuvos valstybinę vėliavą; aktualią praeitį, sieja su dabartiniu gyvenimu. 	<p>Suvokia loginius ryšius tarp daiktų ir jų savininkų - radęs svetimą daiktą stengiasi surasti šeimininką ir saugiai atiduoti jo turtą: pasiūlė, kad palikti/pamesti daiktai, kol atsiras jų šeimininkai, galėtų būti saugomi vienoje vietoje.</p> <p>Įvardina kelias situacijas, kuriose giedojo/girdėjo giedant Lietuvos himną bei matė iškeltą trispalvę. Trispalve dažnai puošia savo laisvalaikio piešinius.</p>	<p>Vis_B1</p> <p>Vis_A4</p>

+

MATEMATINIS UGDYMAS			
Kompetencijos	Kompetencijų raiška	Vaiko pažangos aprašomasis vertinimas	Pažanga programoje (pasiekimų kodai, kur buvo padaryta pažanga)
KOMUNIKAVIMO	<ul style="list-style-type: none"> Atpažįsta įvairiais būdais pateiktą matematinę informaciją (įvardina skaičių pavadinimus, atsako į klausimus (daugiau? mažiau? tiek pat / po lygiai ir pan.), naudoja matematinės sąvokas, simbolius). Įvairiomis priemonėmis ir būdais (žodžiu, garsu, vaizdu) kuria ir pateikia matematinę informaciją. Renka, fiksuoja (įvairiais simboliais) duomenis pagal viena požymį, pasirinktu būdu juos pristato. 	<p>VAIKAS Ž: rinko, fiksavo duomenis pagal vieną požymį (daiktų ilgį), juos užsirašė ant lapo, su centimetrų žymėjimo trumpinimu, pasirinktu būdu juos pristato.</p> <p>VAIKAS A: Rinko, fiksavo, matavo, bet fiksavimui naudojo simbolius, matuotų daiktų piešinius.</p>	<p>A3. Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas su kitais gerai pažįstamosse gyvenimiškose situacijose matuoja nedidelį atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu, objektus palygina tarpusavyje (pvz., ilgesnis – trumpesnis, sunkesnis – lengvesnis, didesnis – mažesnis, daugiau – mažiau, toliau – arčiau, toks pat kaip – ne toks pat kaip)</p>
KULTŪRINĖ	<ul style="list-style-type: none"> Dalijasi išpūdžiais apie tautinių raštų ornamentus, mozaikas, kuria jas. 		
KŪRYBIŠKUMO	<ul style="list-style-type: none"> Domisi, klausinėja, tyrinėja kasdienes matematinės situacijas. Siūlo užduoties atlikimo idėjų ir/ar sprendimą, būdą. Skaičiuojant, matuojant taiko paties pasirinktus būdus ir priemones. Susidūręs su sunkumais, padrąšintas tęsia pradėtą veiklą. Įvairiais būdais dalinasi išpūdžiais apie veiklos eigą, rezultatus, atradimus. 	<p>VAIKAS Ž: Pirmąją dieną matavo sprendžiamais, žingsniais. Klausė, kaip dar galėtų matuoti. Domejosi matavimo įrankiais, sakė, kokius žino. Kasdien norėjo tęsti, sunkinti veiklas, atrasdavo savo būdus.</p> <p>IŠ PUBP: išmatuoja nedidelį atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu (A3.3)</p>	<p>A3 Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas su kitais gerai pažįstamosse gyvenimiškose situacijose matuoja nedidelį atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu, objektus palygina tarpusavyje (pvz., ilgesnis – trumpesnis, sunkesnis – lengvesnis, didesnis – mažesnis, daugiau – mažiau, toliau – arčiau, toks pat kaip – ne toks pat kaip)</p>
PAŽINIMO	<ul style="list-style-type: none"> Atlieka matematinės procedūras (skaičiuoja, palygina, grupuoja, klasifikuoja, išrikiuoja, išmatuoja). Kelia klausimus, įvardina problemas, ieško sprendimo būdų. Paaikrina atliktus veiksmus, remdamiesi ankstesne patirtimi, svarsto, ką kitą kartą darytų kitaip. 		
PILIETIŠKUMO	<ul style="list-style-type: none"> Dalijasi idėjomis. Atlikdamas veiksmus, tariasi dėl veikimo būdų. Prima kitų siūlomus sprendimus, rodo iniciatyvą išspręsti problemą arba randa sprendimą, kuris tinka visiems. 	<p>VAIKAS Ž: Kartu su kitais matuodamas tarėsi, kas matuos, kas užrašys, ėmėsi iniciatyvos užrašyti rezultatus.</p>	
SKAITMENINĖ	<ul style="list-style-type: none"> Atlieka praktines užduotis skaitmeniniais įrenginiais (nupiešia, nuspalvina piešini, įdauvoja, nufotografuoja, nufilmuoja ir pan.). Atpažįsta piešinius, žodžiais, simboliais pateiktas sekas. Pastebi ir įvardina dėšningumus, juos pratęsia. 		
SOCIALINĖ, EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS	<ul style="list-style-type: none"> Atlikdamas matematinis veiksmus tariasi, diskutuoja su kitais. Dalinasi savo veiksmams bendrame grupės darbe, prima kitų sprendimus. Susidūręs su sunkumais atlieka matematinės procedūras prašo pagalbos ar kitems padeda. 		

6. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.

Gustė 5 m. 7 mėn.

Mokslo metų pradžioje mergaitei pedagoginė psichologinė tarnyba nustatė didelius specialiuosius ugdymo(si) poreikius dėl sulėtėjusios raidos (pažintinės, socialinės).

Be patiriamų sunkumų emocijų suvokimo (*būdinga greita nuotaikų kaita*), savireguliacijos ir savikontrolės (*dažnai nevaldo savo emocijų raiškos*) srityse, nustatyti dideli **sunkumai fizinio aktyvumo srityje, ir ypač amžiaus neatitinkantys smulkiosios motorikos gebėjimai**, prasta akies – rankos koordinacija. Todėl mergaitei sunku:

- atlikti tikslesnius judesius plaštaka, pirštais, pavyzdžiui, verti įvairaus dydžio sagas, karolius, makaronus, smulkius daiktus ir kt.;
- taisyklingai laikyti, suspausti pieštuką, rašiklį, žirkles;
- ką nors paimti rankų pirštukais, kirpti linijas, įvairias nesudėtingas figūras, objektus;
- rankomis gaudyti, atmušti kamuolį.

Kokie taikyti būdai ir metodai mergaitės smulkiosios motorikos gebėjimų stiprinimui?

- **Įvairūs pilstymo žaidimai**, panaudojant vandenį, smėlį, kruopas (spalvoti ryžiai, makaronai) ir įvairaus dydžio talpas, piltuvėlius, kempines, putas.

- **Žaidimai su įvairiomis lipdymo, minkymo masėmis rankos, riešo ir pirštų stiprinimui** (terapinės masės, plastilinas, modelinas, namų gamybos tešla, kinetinis smėlis ir kt.).
- **Įvairūs varstymo, segimo žaidimai** (naudojant skalbinių segtukus, įvairaus dydžio sagas, makaronus, iešmelius, virveles, šaukštus, pincetus, pipetes ir kt.).
- **Pieštukų laikiklio naudojimas piešiant, rašant** (dirbant individualiai).
- **Įvairaus dydžio kamuoliukų** (minkštų, kietų, guminių) **mėtymas, gaudymas, ridenimas**.
- **Įvairių linijų kirpimo užduotys**.

Kokie taikytų būdų ir metodų pokyčiai mokslo metų pabaigoje?

1) Pagerėjo mergaitės akies – rankos koordinacija. Tiksliau atlieka judesius rankomis: geba suimti smulkesnius daiktus (pvz. smulkesnes konstruktorių detales). Tiksliau veria, užmauna, įdeda įvairaus dydžio daiktus, žaisliukus (sagas, kamuoliukus, makaronus ir pan.). Ką nors įstato, įpila (pavyzdžiui, vandens į indą, į stiklinę). Atsuka, užsuka kažkokį indą, buteliuką. Konkrečiam minėtam veiksmui atlikti mergaitei reikia mažiau pastangų ir bandymų.

2) Pagerėjo mergaitės rašymo priemonių, stalo įrankių laikymo ir naudojimosi jais įgūdžiai. Pvz. pieštuką, flomasterį ar kitą rašymo priemonę mergaitė laiko beveik taisyklingai – tarp dviejų

pirštukų (dažnai nebereikia pagalbinės priemonės pirštukams įstatyti). Atsirado daugiau jėgos rankutėje. Mergaitė geba stipriau suspausti rašiklį, pavyzdžiui, brėžti pieštuku ryškesnę liniją. Labiau koordinuoja rašymo priemonės judėjimą norima kryptimi, pagal lape matomą konkrečią liniją, figūrą. Sustiprėjus šiems gebėjimams, padidėjo mergaitės motyvacija piešti, braižyti lape linijas, objektų, raidelių bei skaičių fragmentus. Anksčiau sunku būdavo prikalbinti tokiai veiklai.

3) Pagerėjo mergaitės žirklių laikymo, kirpimo įgūdžiai. Tiksliau koordinuoja rankos judesius kirpdama žirkklėmis. Geba kirpti ne tik tiesias linijas, bet ir, pavyzdžiui, didelio dydžio apvalias formas.

4) Žaidimai su įvairaus dydžio kamuoliais, pagerino mergaitės kamuolio gaudymo, metimo, ridenimo įgūdžius.

Andrėja 5 m. 11 mėn.

Mokslo metų pradžioje išryškėjo sunkumai **socialinės kompetencijos srityje**: mergaitė nesirenka jokios veiklos, neįsijungia į mokytojų ar vaikų organizuojamą veiklą, daugiau stebi vaikus, kas vyksta grupėje, bijo keisti aplinką, todėl nenori dalyvauti kūno kultūros, muzikinės ir kitų veiklų užsiėmimuose, kurios vyksta ne grupėje. Susidūrusi su kliūtimi pasitraukia, neprašo vaikų ar mokytojų pagalbos.

Taikyti metodai ir būdai, siekiant pagerinti šios srities pasiekimus:

1) Vaizdinės dienvakės taikymas

Žinodama, kada eisime į lauką, kada eisime pažaisiti į kitą grupę, kada eisime sportuoti ir pan., po dviejų mėnesių pradėjo ramiau reaguoti į grupės veiklos ar aplinkos pasikeitimus.

2) Veiklų, atsižvelgiant į mergaitės pomėgius, interesus, pasiūlymas:

- eksperimentai su vandeniu – susidomėjo vandens pilstymu į įvairias talpas, daiktų traukimu iš vandens su įvairiais įrankiais, eksperimentu „plaukia-skęsta“;
- augalų sodinimas – pasirinko, kokias sėklas sės, dekoravo indelį, užrašė augalų pavadinimus, stebėjo augimo procesą, rūpinosi augalais, laistė daigelius;
- konstravimas – įsigijome įvairių rūšių konstruktorių, kuriais susidomėjo Andrėja, konstruodavo viena ir kartu su vienu berniuku, statinius pasilikdavo kitai dienai ir tęsdavo šią veiklą.

3) Nuolatinis skatinimas, mažų pokyčių pastebėjimas, pagyrimas:

- nuosekliai perėjo nuo stebėtojos iki dalyvės (mokslo metų pradžioje dažniausiai rinkdavosi tik stebėtojos vaidmenį, stebėdavo draugų žaidimus ar kitą vykstančią veiklą);
- pamažu pradėjo pasirinkti, ką kurioje veikloje norėtų atlikti (pvz., užduočių miestelyje pasirinko laipiojimo užduotį, konstruojant mašiną iš dėžių pasirinko nupiešti žibintus, inscenizuojant pasaką „Po grybuku“, pasirinko laikyti skėtį ir kt.);
- pati sprendė, kada jau gali atlikti užduotį ar įsijungti į veiklą (pvz., dovaną mamai norėjo kurti vėliau, vaikų poilsio metu);
- vis dažniau įsijungė į vaikų veiklą grupelėmis (pvz., kartu statė tiltą, dėliojo mozaikas, žaidė loto kortelėmis ir kt.).

4) Skatinimas teikti idėjas, išsakyti nuomonę, pasiūlymus veiklai:

- idėjas kūrybiniams darbams (pvz., diskutuojant, kokią dovaną galima sukurti draugui, Andrėja pasiūlė nupiešti ir iškirpti širdelę);
- pasiūlymus grupės šventei (pasiūlė vaišintis braškėmis);
- ką norėtų auginti lysvėje ant palangės ar lauko darželyje (pasiūlė auginti citrinas ir špinatus).

5) Socialinio emocinio ugdymo programos „Kimochis“ taikymas:

- personažų jausmai padėjo lengviau įsijungti į veiklą, įveikti dalyvavimo veiklose baimę;
- išdrįso išsakyti savo jausmus ir emocijas personažui;
- papasakojo apie savo šeimos keliones grupės vaikams pagal iš namų atsineštas nuotraukas.

Kokie taikytų būdų ir metodų pokyčiai po pusės metų?

- 1) Mergaitė jaučiasi saugi, kai reikia išeiti iš grupės, pasitiki grupės mokytojais, drąsiau pasako savo nuomonę, kas jai patinka, ką norėtų veikti, klausosi, ką kalba kiti vaikai.
- 2) Jaučiasi labiau pasitikinti savimi, kai kalba apie savo jausmus ar savijautą.
- 3) Dažnai pati savo iniciatyva pasirenka veiklą, priima kitų vaikų pasiūlymus ir įsijungia į jų ar mokytojos pasiūlytas veiklas. Vis dažniau pasitaiko atvejų, kai pati sugalvoja žaidimą ir pakviečia vieną ar kelis draugus, o kartais ir mokytoją kartu pažaisti.

Augustas 5 m. 9 mėn.

Augustas į grupę atėjo 5 metų, anksčiau nelankęs darželio. Berniuko pasiekimų raida atitiko jo amžiaus tarpinį, tačiau rudenį susidūrė su iššūkiais, kylančiais **komunikavimo kompetencijos** srityje, ypač ugdant **skaitymo ir rašymo pradmenų gebėjimus**:

- Augustui buvo neįprasta pasakoti kitiems apie savo turimą patirtį kaip, pavyzdžiui, dalintis įpūdžiais apie matytus animacinius filmukus, vartytas knygeles, įvykius grupėje ar namuose, lankytas vietas ir kt., nemėgo kurti ar pasakoti jokių istorijų. Taip pat sunkiai sekėsi išgirsti pirmą ir paskutinį garsą žodyje.
- Berniukas mažai domėjosi abėcėlės raidėmis. Jam buvo sunku suprasti aplinkoje matomų kai kurių ženklų, rašytinių simbolių prasmę. Sunkiai sekėsi kopijuoti raides, skaičius ar kitus ženklus, parašyti savo vardą ar kitus trumpus žodžius.

Išsiaiškinome, kad stipriosios vaiko pasiekimų sritys – gamtamokslinis ir matematinis ugdymas.

Taikyti metodai ir būdai, siekiant pagerinti skaitymo ir rašymo srities pasiekimus:

1) **Pasakojimų kūrimas ir vaizdavimas, į pagalbą pasitelkiant kitus grupės vaikus** (pavyzdžiui, pasakojimai apie ryklius, ugnikalnius, pilis ir kt.).

2) **Netradicinių erdvių, skatinančių žaidžiant kalbėti, pasakoti, grupėje ir lauke įkūrimas** (pavyzdžiui, televizijos laida, kino salė, ledų parduotuvė ir kt.)

3) **Žaidimai garsams žodyje išgirsti ir atpažinti** (pavyzdžiui, sugalvoti kuo daugiau žodelių, prasidedančių garsu S (bet koks garsas), atpažinti kortelėje pavaizduotą raidę, ją įvardinti ir sugalvoti gyvūno pavadinimą, prasidedantį tuo pačiu garsu, po to surasti to gyvūno figūrėlę).

4) **storijų kūrimas, jas siejant su berniuko domėjimosi sritimis** (pavyzdžiui, istorija apie ryklį Megaladoną, banginį Orką, mėlynąjį banginį, ugnikalnius ir kt.)

5) Grupės bibliotekėlės papildymas knygelėmis, žurnalais, lankstinukais, atitinkančiais vaiko interesus (pavyzdžiui, gamtos, gyvūnų enciklopedijos, žurnalai apie transportą ir kt., taip pat berniuko iš namų atsineštos knygelės, žurnalai jį dominančiomis temomis).

6) Grupės ir lauko aplinkos turinimas įvairiais rašytiniais simboliais, žodžiais (pavyzdžiui, užrašai ant grupės baldų, priemonių, žaislų ir kt.).

7) Grupės susitarimų iliustravimas įvairiais grafiniais ženklais ir paveikslėliais.

8) Rašymą skatinančių vietų įrengimas (pavyzdžiui, rašymo siena grupėje ir lauke, magnetinė lenta, išmani lenta ir kt.).

9) Berniuko įtraukimas į žaidimams reikalingų priemonių kūrimą, pavadinimų rašymą (pavyzdžiui, vykstant projektui apie biblioteką, pasiūlė sukurti bibliotekos apsaugos mašiną ir pats rašė mašinos pavadinimą, numerius. Įgyvendinant projektą apie ryklius, plakate rašė jų pavadinimus).

Kokie taikytų būdų ir metodų pokyčiai mokslo metų pabaigoje?

1) Berniukas drąsiau ir dažniau dalinasi mintimis su draugais, suaugusiaisiais apie savo įgytą patirtį, patirtus įvykius, išgyvenimus.

2) Aiškiau ir sklandžiau dėsto mintis žodžiu. Kuria ir pasakoja trumpas istorijas apie savo mėgiamus gyvūnus, žaidimus, žinomus personažus.

3) Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą žodyje.

4) Noriai kopijuoja aplinkoje matomus raidžių simbolius, žodžius, savarankiškai spausdintinėmis raidėmis užrašo savo vardą, kitus trumpus žodžius.

5) Pažįsta ir geba įvardinti visas abėcėlės raides, atpažįsta jas knygelėse, bando perskaityti kai kuriuos žodžius.

7. Bendradarbiavimas su šeima.

PEDAGOGŲ IR ŠEIMOS BENDRADARBIAVIMAS

Pasak mokslininkų, tėvų į(si)traukimas į vaikų ugdymą(si) turi įtakos vaikų ateities perspektyvai, psichinei sveikatai bei socialinių santykių formavimuisi, todėl ugdymo įstaiga turi stengtis įtraukti priešmokyklinio ugdymo ugdytinių šeimas į ugdomojo proceso organizavimą ir įgyvendinimą. Tai vyks sklandžiau, jei artimiau susipažinsime su vaiko šeima ir jos lūkesčiais, atskleisime šeimai priešmokyklinio ugdymo(si) ypatumus bei tapsime ugdymo proceso partneriais.

Organizuojant mokytojų ir šeimos bendradarbiavimą reikėtų prisiminti, kad priešmokyklinio ugdymo mokytojai su vaikais bendrauja tik dalį laiko per savaitę, tėvai jais rūpinasi nuolat, šeimos emociniai ryšiai su vaiku žymiai stipresni nei mokytojo, tačiau mokytojai veikia tikslingai, o tėvai spontaniškai. Skiriasi tėvų ir mokytojų atsakomybė: tėvai atsakingi tik už savo vaiką, mokytojai - už visus grupės vaikus.

Mokslo metų pradžioje mokytojas turi susipažinti su šeimos kultūrine ir socialine aplinka bei vaiko ugdymo tradicijomis, suderinti šeimos ir savo lūkesčius dėl vaiko ugdymo(si): supažindinti šeimą su institucinio ugdymo sąlygomis, aptarti pasirengimo mokyklai sampratą, ugdymo metodus, pasiekimų vertinimą; informuoti, kokių rezultatų vaikas turėtų pasiekti baigdamas priešmokyklinio ugdymo(si) programą. Mokslo metų bėgyje mokytojas turi nuolat tartis dėl individualių vaiko ugdymosi poreikių ir išgalių, dalintis informacija apie vaiko ugdymąsi, jo daromą pažangą, konsultuoti tėvus, kokie ugdymosi būdai vaikui yra veiksmingi, padeda atskleisti potencialias galimybes, ieško kylančių sunkumų sprendimo būdų. Mokytojas turi padėti tėvams realiai vertinti vaiko galimybes ir jam keliamus tikslus, atsiradus poreikiui, nukreipti tėvus konsultacijoms su kitais įstaigoje dirbančiais specialistais. Jei priešmokyklinėje grupėje yra dvikalbių ar daugiakalbių, migrantų vaikų, mokytojas turi apgalvoti formas ir būdus, kaip įtraukti šių vaikų tėvus į ugdomąjį procesą. Mokytojas, pastebėjęs didesnius vaiko ugdymo(si) nesklaidumus, turi supažindinti šeimą su vaikų specialiųjų poreikių nustatymo ir pagalbos teikimo tvarka ir glaudžiai bendradarbiauti su kitais specialistais, dirbti komandoje, jei šeimai teikiama kompleksinė pagalba. Kad bendradarbiavimas su ugdytinio šeima vyktų sklandžiai, sąveika turi būti grindžiama pozityvioms nuostatomis: tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, aktyviu visų ugdymo proceso dalyvių bendradarbiavimu bei partneryste, išiklausymu į vienas kito poreikius, interesus, pagarba šeimos vaidmeniui ugdant vaiką, pagarba bei tolerancija kitoms kalboms ir kultūroms.

Apie ugdymo planus šeimą galima informuoti formaliomis ir neformaliomis formomis. Mokytojai organizuoja susirinkimus, rengia atmintines, rašo elektroninius laiškus, rengia stendinę informaciją, lankstinukus, informaciją skelbia įstaigos elektroninėje svetainėje. Šiltesniam ir artimesniam bendravimui mokytojas pasirenka neformalias bendravimo formas: pokalbius, pasitarimus, vakarones. Tėvams turi būti suteikta galimybė patiems pasirinkti įsijungimo į ugdymo procesą būdus ir formas, nuspręsti, kur, kaip ir kada jie dalyvaus.

Įsitraukdami į ugdymo procesą tėvai gali inicijuoti ir organizuoti ugdomąsias veiklas, kartu spręsti grupėje kylančias problemas, teikti idėjas ir pasiūlymus, būti aktyviais vaikų švenčių, kūrybinių akcijų, sportinių varžybų, šeimos vakarų, išvykų, mugių, talkų dalyviais. Tėvai gali padėti kurti ugdymo(si) aplinką, dalyvauti bendruose vaikų ir tėvų vaidinimuose, internetiniuose tėvų forumuose, klubuose.

Šeimos švietimas priešmokyklinėje grupėje turi būti organizuojamas atsižvelgiant į priešmokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, laukiamus programos įgyvendinimo rezultatus, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo dermę, tėvams aktualius, mokytojui svarbius vaikų ugdymo, jų elgesio, veiklos organizavimo klausimus. Šeimos švietimas turi plėtoti šeimų pedagoginį išprusimą ir padėti spręsti grupėje kylančias problemas. Planuodamas tėvų švietimą mokytojas gali organizuoti dalykinius ar neformalius susirinkimus, diskusijas, konferencijas, seminarus, forumus, vaizdo įrašų analizę, paramos, pozityvių tėvystės įgūdžių ugdymo grupes, rengti straipsnius spaudai, vaikų kūrybos parodas ir kt.

Pagalba vaikui ir šeimai teikiama, kai šeima kreipiasi su prašymu dėl pagalbos teikimo, vaikas turi individualių ugdymo(si) poreikių, esant nepakankamai šeimos pedagoginei kultūrai ar menkiems tėvystės bei socialiniams įgūdžiams. Pagalbą šeimai teikia priešmokyklinio ugdymo mokytojas, kiti įstaigoje

dirbantys specialistai (logopedas, specialusis pedagogas, kineziterapeutas, psichologas, socialinis pedagogas ir kt.), įstaigos vadovai, miesto ar rajono pedagoginė psichologinė tarnyba ar prie savivaldybės veikianti mobili švietimo pagalbos teikimo komanda.

Priešmokyklinio amžiaus vaiko ugdymo(si) kokybė bus optimali, pasiekimai ir pažanga – aukštesni, jo startas pradinėje mokykloje – sklandesnis, jei bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima bus aktyvus ir pozityvus.

PEDAGOGŲ IR ŠEIMOS BENDRADARBIAVIMO TIKSLAI:

- susipažinti su vaiko šeima ir jos lūkesčiais;
- atskleisti šeimai priešmokyklinio ugdymo(si) ypatumus;
- tapti ugdymo proceso partneriais.

KUO SKIRIASI PEDAGOGO IR TĖVŲ VAIDMUO, UGDANT PRIEŠMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKUS?

- Tėvai vaiku rūpinasi nuolat, pedagogai – nustatytą valandų skaičių per savaitę;
- Tėvų emociniai ryšiai su vaiku stipresni nei pedagogo;
- Tėvai dažnai veikia spontaniškai, pedagogas – tikslingai;
- Tėvai jaučiasi atsakingi tik už savo vaiką, pedagogas – už visą vaikų grupę.

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGAS:

- susipažįsta su šeimos kultūrine ir socialine aplinka, vaiko ugdymo tradicijomis;
- suderina šeimos ir savo lūkesčius dėl vaiko ugdymo(si); supažindina šeimą su institucinio ugdymo sąlygomis;
- aptaria pasirengimo mokyklai sampratą, ugdymo metodus, pasiekimų vertinimą; informuoja, kokių rezultatų vaikas turi pasiekti baigdamas priešmokyklinio ugdymo(si) programą;
- nuolat tariasi dėl individualių vaiko ugdymosi poreikių ir išgalių;
- dalinasi informacija apie vaiko ugdymąsi, daromą pažangą;
- konsultuoja tėvus, kokie ugdymo būdai vaikui yra veiksmingi, padeda atskleisti potencialias galimybes;
- apgalvoja ir organizuoja tėvų švietimą;
- drauge ieško kylančių sunkumų sprendimo būdų;
- padeda tėvams realiai vertinti vaiko galimybes ir jam keliamus tikslus;
- atsiradus poreikiui, nukreipia tėvus konsultacijoms su kitais įstaigoje dirbančiais specialistais;
- apgalvoja formas ir būdus, kaip įtraukti dvikalbių ar daugiakalbių, migrantų vaikų tėvus į ugdomąjį procesą;
- supažindina šeimą su vaikų specialiųjų poreikių nustatymo ir pagalbos teikimo tvarka;
- glaudžiai bendradarbiauja su kitais specialistais, dirba komandoje, jei šeimai teikiama kompleksinė pagalba.

PEDAGOGŲ IR ŠEIMOS SĄVEIKA GRINDŽIAMA POZITYVIOMIS NUOSTATOMIS:

- tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu;
- aktyviu visų ugdymo dalyvių bendradarbiavimu ir partneryste;
- įsiklausymu į vienas kito poreikius ir interesus;
- pagarba šeimos vaidmeniui, ugdant vaiką;
- pagarba ir tolerancija kitoms kalboms ir kultūroms.

TĖVŲ INFORMAVIMO FORMOS:

- formalus informavimo būdai (susirinkimai, atmintinės, el. laiškai, stendinė informacija, lankstinukai, įstaigos internetinė svetainė ir kt.);
- neformalus informavimo būdai (pokalbis, pasitarimas, vakaronė ir kt.).

ŠEIMOS ĮSITRAUKIMO IR DALYVAVIMO GALIMYBĖS:

- įtraukiant tėvus į grupės veiklos organizavimo sprendimų priėmimą;
- suteikiant galimybę patiems pasirinkti įsijungimo į ugdymo procesą būdus ir formas: kur, kaip ir kada?
- klausiant ir atsižvelgiant į tėvų nuomonę;
- teikiant tėvams grįžtamąjį ryšį apie dalyvavimo naudingumą.

ŠEIMOS ĮTRAUKIMAS Į UGDYMO PROCESĄ:

Dalyvavimas veikloje:

- suteikti galimybę inicijuoti ir organizuoti ugdomąsias veiklas;
- kartu spręsti grupėje kylančias problemas;
- skatinti teikti idėjas, pasiūlymus ir pan.;
- būti aktyviais vaikų švenčių dalyviais.

Kiti būdai:

- šeimų kūrybinės akcijos, sportinės varžybos, šeimos vakarai;
- bendros išvykos, talkos, mugės, projektai ir kt.;
- kartu kuriama ugdymo(si) aplinka;
- internetiniai tėvų forumai, klubai;
- bendri vaikų ir tėvų vaidinimai.

ŠEIMOS ŠVIETIMAS

Organizuojamas atsižvelgiant į:

- priešmokyklinio ugdymo tikslą ir uždavinius;
- laukiamus programos įgyvendinimo rezultatus;
- ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo dermę;
- tėvams aktualius klausimus;
- pedagogui svarbius vaikų ugdymo, elgesio, veiklos organizavimo klausimus;
- šeimų pedagoginį išprusimą;
- grupėje kylančias problemas.

ŠEIMOS ŠVIETIMO FORMOS IR BŪDAI:

- dalykiniai susirinkimai;
- neformalūs susirinkimai;
- diskusijos;
- konferencijos;
- seminarai;
- forumai;
- vaizdo (organizuotų ir laisvų veiklų, renginių, išvykų) įrašų analizė;
- paramos grupės;
- pozityvių tėvystės įgūdžių ugdymo grupės;
- straipsniai;
- stendinė informacija;
- vaikų kūrybos parodos;
- įstaigos interneto svetainė.

PAGALBĄ VAIKUI IR ŠEIMAI TEIKIA:

- Priešmokyklinio ugdymo pedagogas;
- Kiti įstaigoje dirbantys specialistai (logopedas, specialusis pedagogas, kineziterapeutas, psichologas, socialinis pedagogas ir kt.);
- Ugdymo įstaigos vadovai;
- Įstaigos vaiko gerovės komisija;
- Miesto ar rajono pedagoginė psichologinė tarnyba;

- Prie savivaldybės veikianti mobili švietimo pagalbos teikimo komanda.

PAGALBA VAIKUI IR ŠEIMAI TEIKIAMA:

- kai šeima kreipiasi su prašymu dėl pagalbos teikimo;
- kai vaikas turi individualių ugdymo(si) poreikių;
- esant nepakankamai šeimos pedagoginei kultūrai;
- esant menkiems tėvystės bei socialiniams įgūdžiams.

TĖVŲ LITERATŪRINIS ŠVIETIMAS:

Viena iš priešmokyklinio ugdymo įstaigų bendradarbiavimo su tėvais krypčių – tėvų švietimas įvairiais klausimais. Labai svarbi tokio darbo sritis – literatūrinis švietimas. Kaip žinoma, pastaruoju metu daug dėmesio skiriama skaitymo skatinimo programoms, skaitymo populiarinimui. „Skaitymo skatinimas (angl. *reading promotion*) apibrėžiamas kaip „bet kokia priemonė, kuria bibliotekininkai ragina žmones skaityti arba išplėsti savo skaitymo horizontus.“ Tai reiškia aktyviai žadinti norą skaityti, teikti skaitinių rekomendacijas.“¹ Tačiau nepakanka, kad skaitymo problematika būtų aktuali tik bibliotekininkams. Švietimo bendruomenė irgi turėtų įsijungti šią veiklą, tik savaip.

Viena iš svarbių akcijų, vykstančių Lietuvoje – „Knygų startas“. Jos pagrindinė idėja sako, kad kiekvienas vaikas nuo pat gimimo turi gyventi knygų apsuptyje, turi būti pratinamas prie knygos kultūros. Tai tarptautine patirtimi paremtas ankstyvojo skaitymo skatinimo projektas, kurio metu naujagimiams ir jų tėveliams dovanojamas ankstyvojo skaitymo skatinimo lauknešėlis. Taigi ikimokyklinukas jau turi „jaukintis“ knygą, o per priešmokyklinį laikotarpį pažengti toliau knygų pažinimo srityje. Tokios nuostatos laikomasi ir šios Programos kalbinio ugdymo srityje ir kitose. Literatūrinis ugdymas(is) yra svarbi vaiko kalbinio lavinimo dalis. Geresnių rezultatų bus pasiekta, kaip prie ugdymo veiklų prisidės tėvai. Tėvai lemia, ar bus formuojama vaiko biblioteka, kokios ir kiek knygų bus vaiko aplinkoje. Svarbu, ar tėvai skaitys vaikams, ką ir kaip jie skaitys.

Priešmokyklinio ugdymo įstaigos turi padėti tėvams (globėjams) orientuotis didelėje knygų pasiūloje. Tėvai, atsidūrę knygyne, neretai sunkiai susigauja didelėje vaikų knygų jūroje, pasitaiko, kad jie įsigyja ir meniškai nevertingų kūrinių, kai šalia lentynose puikuoja gerai specialistų įvertintų knygų. Ne visi tėvai yra humanitarinio, juolab filologinio išsilavinimo, bet jie visi turėtų išmanyti, kas yra gera vaikų literatūra, kokias knygas verta skaityti savo vaikams, kaip apie jas kalbėtis su vaiku.

Literatūriniu tėvų švietimu turėtų pasirūpinti ugdymo įstaigų administracija, pedagogai. Būtų labai prasminga į įstaigos tėvų susirinkimą periodiškai, pavyzdžiui, metų pradžioje, pasikviesti vaikų literatūros, vaikų literatūros iliustracijų, biblioterapijos specialistų, kurie galėtų perskaityti pranešimą ar vesti seminarą literatūrinio ir kalbinio ugdymo klausimais. Tėvai turi suprasti, kad gera, vaizdinga knygos kalba turtina vaiko žodyną, lavina vaizduotę. Tokių pranešimų (o gal ir paskaitų) tematika galėtų būti įvairi, kintanti pagal konkrečius poreikius: kas yra gera vaikų literatūra? Priešmokyklinukas kaip skaitytojas. Kokios vertingos knygos priešmokyklinio amžiaus vaikams yra išleistos pastaruoju metu? Apžvalga ir rekomendacijos. Šeimos skaitymo tradicijos: *dalijamės patirtimi. Priešmokyklinukams tinkančių knygų žanrinė įvairovė. Kaip skaityti knygas, atsižvelgiant į žanrą. Skaitome vaikams: metodika ir literatūra. Pokalbiai su vaikais apie perskaitytas knygas. Kaip atsirinkti kokybišką vaikų literatūrą? Vaikų periodikos specifiška. Kurie leidiniai tinka priešmokyklinukui? N rašytojo knygos: knygų aptarimas ir metodiniai patarimai. Vaikų literatūros biblioterapinės galimybės. Literatūra apie vaikų literatūrą. Rubinaitis – žurnalas apie vaikų literatūrą, skirtas ir tėvams. Vaikų ugdymo institucija, šviesdama savo ugdytinių tėvus, prisidėtų prie platesnių visuomenės švietimo, skaitymo skatinimo uždavinių, padėtų šeimai augti su knyga.*

¹ *Skaitymas kaip tikslas. Apie skaitymo skatinimo lauko metodus ir tyrimus.* Švedijos kultūros tarybos leidinių, 2021serija 2015:3, Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2021, p. 11.

ŽODINIO RAŠTINGUMO UGDYMAS PER NARATYVINĮ ŽAIDIMĄ IR MENUS

Užsienio tyrimai nuosekliai rodo, kad vaikams, kuriems sunkiai sekasi mokykloje arba kuriems aplinka kiša koją teikiamas mažiau kokybiškas meninis ugdymas. Mokiniai patyrę socialinę atskirtį įgauna daugiau pasitikėjimo savimi ir nebijo save išreikšti, kuomet dalyvauja meninėje raiškoje, ar tai būtų šokis, tapymas, ar eilėraščio sukūrimas. Tai atsiliepė visų dalykų mokymesi.

Menų panaudojimas kalbiniam raštingumui ir kitiems pasiekimams ugdyti nėra naujiena. **Šokis** padeda gerinti pažinimo įgūdžius, kūrybinį bei kritinį mąstymą, skaitymo gebėjimus, pasitikėjimo, tolerancijos bei ištvermės didinimą ir kinestetinio intelekto plėtojimą. Žinoma šokio, judesio ir muzikos pedagogė ne kartą yra sakiusi, kad vaikai negebantys ritmiškai judėti ir nepataikantys į taktą nesugeba ir sklandžiai skaityti. Jos įsitikinimu, vaikai, kurie šį įgūdį yra išsiugdę, geriau supranta, ką skaito, aiškiau taria žodžius, ir jų kalbos srautas būna rišlesnis. Deja, tyrimai parodė, kad vis mažiau judantys vaikai nebeįvaldo šio paprasto įgūdžio. Vaikai, kurie turi skaitymo sutrikimų, dažniau neižvelgia skirtumų tarp pagrotų ritmo darinių. Aiškiai matyti, kad vaikų gebėjimas grupuoti ir atitinkamai organizuoti klausomą medžiagą į tam tikrus ritmo vienetus susijęs su skaitymui būtinais įgūdžiais.

Daugelis tyrėjų mini **teatro/dramos** poveikį vaikų žodiniam raštingumui (skaitymo supratimui, sakytinei kalbai), ypač jaunesnio amžiaus vaikams, turintiems mokymosi sunkumų ar negalią bei patiriantiems socialinę atskirtį. Šiuolaikinė pedagoginė praktika – *naratyvinė pedagogika*, teikia galimybę per pasakojimus, vaidybą, teatrą integruoti mokomuosius dalykus, skatinant mokinių vaizduotę, eksperimentavimą, kalbėjimo gebėjimus ir bendradarbiavimą. Vieni svarbiausių žaidimų yra siužetiniai (arba kitaip vadinami vaidmeniniai) žaidimai. Vaikai kartoja draugų ir pedagogų naudojamus žodžius, bei kartu žaidžia vientisus žaidimus. Vaikai susikuria sau įvairias roles, personažus ir juos įkūnija, vaidina. Kuo labiau vaikas įsijaučia, tuo daugiau žodžių pavartoja, daugiau perteikia emocijų, neretai ir atvaizduoja savo jausmus. Išsirinkę norimą personažą, vaikai planuoja scenarijus. Tokios kasdienės situacijos priveda prie bendravimo, lavinančio kalbą. Per teatrinius žaidimus, kurių metu vaikai prisiskiria sau roles, vaikai imituoja savo personažo kalbą, apibūdina, ką jo personažas veikia, kokioje aplinkoje jis yra. Tokiu būdu ugdomi vaiko kalbiniai gebėjimai, auga vaikų supratimas apie gimtosios kalbos taisykles, tinkamą žodžių ir sakinių vartojimą, kalbos stiliaus pritaikymą prie skirtingų situacijų. Naratyviniai žaidimai itin veiksmingi, kai jie gimsta iš skaitomų knygų. Tyrėjai siūlo ieškoti sąsajų tarp knygos turinio ir su jais susietų objektų bei žaislų, kurie iš karto išplečia siužeto galimybes. Per naratyvinį žaidimą vaikai savo mimika, emocijomis ir veiksmais parodo, kaip jie supranta tai, kas rašoma knygoje. Jie taip pat panaudoja knygos temas bei personažus kai toliau tyrinėja savo pasaulį. Kokybiška vaikų literatūra dažnai pateikia situacijų, kurių vaikai paprastai nepatiria per „normalius“ pokalbius su suaugusiaisiais, o per vaidybinius žaidimus panaudoja žodyną, kurio nepatiria savo kasdienėje aplinkoje.

Neginčijamas ryšys tarp **muzikos** ir akademinų pasiekimų. Muzika suaktyvina smegenų dalis atsakingas už kalbą, o mokantis suvokti tekstą reikia panašių gebėjimų, kuriuos ugdo muzika. Smegenų skenavimo tyrimai atskleidė, kad muzika suaktyvina nepalyginti daugiau smegenų funkcijų abiejuose pusrutuliuose nei bet kokia kita veikla. Vis dažniau skelbiama, kad be tų smegenų dalių, kurias plėtoja muzikinė veikla, neįsivaizduojamas ir kalbos formavimasis. Dainuojant įsisavinami kalbos elementai, suteikiama emocinė prasmė, padeda įsiminti žodžius ir jų prasmę. Mokymasis grupuoti garsus padeda kalbos garsų susivokimui, nes tai siejasi su raidžių ir žodžių atpažinimu. Muzika taip pat padeda lavinti erdvinį mąstymą bei laiko suvokimą. Viename tyrime muzikos besimokiusių erdvinio ir laiko suvokimo testo rezultatai buvo net 48 proc. aukštesni nei muzikinės patirties neturinčių bendraamžių. Muzika taip pat ugdo savireguliaciją ypač vaikams patyrusiems socialinę atskirtį ir kitokias traumas, o tai padeda mokiniams pasitikėti savo gebėjimais ir pasiekimais.

Vizualieji menai gerina vizualinį mąstymą ir taip pat siejami su raštingumo gerinimu ir stiprina mokinių motyvaciją. Per vaizduojamąjį meną vaikai geriau supranta sudėtingus procesus. Mokiniai iliustracijomis parodo, ar suprato esmines sąvokas. Priešmokykliniame ugdyme didelis dėmesys skiriamas knygų skaitymui, siekiant sudominti ir pratinti vaikus skaityti. Knygų iliustracijų vaidmuo nenuginčijamas.

Skaitymo procesą galima jungti su įvairiomis meno formomis. Pavyzdžiui, turime nemažai knygelių, kurios gimė iš dainų, kaip *Du gaideliai*, *Naujienos*, *Šalia kelio vieškelėlio* ir kt. Tai naudinga vaikams, kurie dar nesupranta skirtumo tarp raidžių ir žodžių. Arba jie dar nesugeba suvokti, kad simbolis turi garsinį atitikmenį. Mokymąsi skaityti sudaro trys etapai: 1) vizualus žodžių atpažinimas; 2) išmokimas atpažinti, kaip vizualios žodžio dalys atitinka jų tariamus (ar dainuojamus) garsus; 3) vizualus žodžių atpažinimas aplenkiant pirmuosius du etapus.

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

Antroji stadija aktualiausia, nes muzika padeda skaitytojui šioje, liaudiškai kalbant, „slebizavimo“ stadijoje. Tai patvirtina tyrimai, kuriuos atliekant dalyvavo penkiamečiai. Paaiškėjo, kad vaikai, kurių darželiuose buvo vedamos muzikos pamokėlės, nepalyginti geriau skyrė kalbos garsus (fonemas) nei tokių pamokų nelankę. Pažįstamos dainos dainavimas kartu su žiūrėjimu į tekstą ir iliustracijas vaikui parodo žodžio ir garso atitikimą. Tokios knygutės su dainos įrašu gali būti padedamos savarankiško mokymosi ar žaidimo stotelėse, kad vaikas individualiai galėtų pakartoti tai, kas buvo daroma grupėje.

Turime nepaprastai turtingą lobyną liaudies pasakų su dainuojamaisiais intarpais, pvz. J. Dovydaičio sudarytą *Lietuvių liaudies pasakos su dainuojamaisiais intarpais* (Vaga, 1987). Mes tuo nesame unikalūs – beveik kiekviena tauta jų turi. Tai padidina dėmesingumą tekstui, motyvuoja skaityti. Turime aibę vaikų poezijos knygelių, arba tekstų, kurie labai ritmiški. Chordinis ritminis skaitymas padeda vaikams atpažinti darinius, lavina jų takto suvokimą, padeda jiems grupuoti. Nesitenkinkime vien ritmavimu: pedagogas arba vaikai gali kurti paprastas melodijas tiems tekstams. Taip pat išleista nemažai knygelių, kuriomis pristatoma abėcėlė (K. Jakubėno *Abėcėlė*, I. Babilaitės *Čiauškančios raidės*, A. A. Jonyno *Skambanti ABC*, M. Vainilaičio *Spalvoti akmenėliai* ir daugelis kitų) bei knygos, kurių tekstuose yra įdomių tekstinių garsų. Garsus galima interpretuoti per vokalą, kūno perkusiją, muzikos instrumentus ar buitinius daiktus. Taip pat galima sukurti „garso takelį“ ar muzikinius interpus apsakymui ar eilėraščiui. Tai labai naudingas suvokimui, nes vaikai privalo suprasti teksto prasmes, kad rinktųsi tinkamus muzikinius garsus, judesius ar vaidybinius elementus. Visa tai galioja ir mokantis užsienio kalbos.

KAS YRA PRIEŠMOKYKLINIS UGDYMAS IR KO JUO SIEKIAMA?

Lietuvos švietimo sistemoje **priešmokyklinis ugdymas** yra **privaloma** neformaliojo švietimo sistemos **dalis**. Priešmokyklinis ugdymas yra apibrėžtas pagrindiniu švietimą reglamentuojančiu įstatymu – Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu (2011).

KADA VAIKAI PRIIMAMI UGDYTI PAGAL PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMĄ?

Jis **vykdomas pagal vienerių metų priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą** ir vaikui pradamas teikti, kai tais kalendoriniais metais jam **sueina 6 metai**. Priešmokyklinis ugdymas **gali būti teikiamas anksčiau tėvų (globėjų) sprendimu**, bet ne anksčiau, negu vaikui sueina 5 metai. Švietimo, mokslo ir sporto ministro **nustatytais atvejais ir tvarka** (Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašo pakeitimas (2021-12-27 Nr. V-2303) **įvertinus vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikius**, pažangą, priešmokyklinis ugdymas **gali trukti dvejus metus**. Prieš priimant sprendimą **vaiką leisti ugdytis vienais metais anksčiau**, tėvams (globėjams) **siūloma kreiptis į priešmokyklinio ugdymo pedagogą ir/ar jungtinę ikimokyklinio ugdymo pedagogų grupę**, dėl 5 metų vaiko brandumo ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą vertinimo. **Rekomendacijas** tėvai (globėjai) **turi gauti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo kreipimosi dienos**. Susipažinę su išvadomis, sprendimą vaiką leisti ar neleisti ugdytis anksčiau priima tėvai (globėjai).

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PASKIRTIS

Sudaryti prielaidas vaiko individualių galių plėtotei, kiekvieno vaiko pažangai, sukurti lygias galimybes įvairių poreikių vaikams pasirengti sėkmingai pradėti mokytis mokykloje.

Užtikrinti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo turinio dermę siekiant ir įgyvendinant ugdymo tikslus, uždavinius, taikant į vaiką orientuoto ugdymo metodus, vaiko kompetencijų augimą skatinančius pasiekimų ir pažangos vertinimo būdus.

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko patirtį, galias, ugdymosi poreikius, vadovaujantis humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis, užtikrinti palankias asmenybės raidos ir ugdymo(s) sąlygas, padėti pasirengti sėkmingai pradėti mokytis mokykloje.

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO SIEKIS

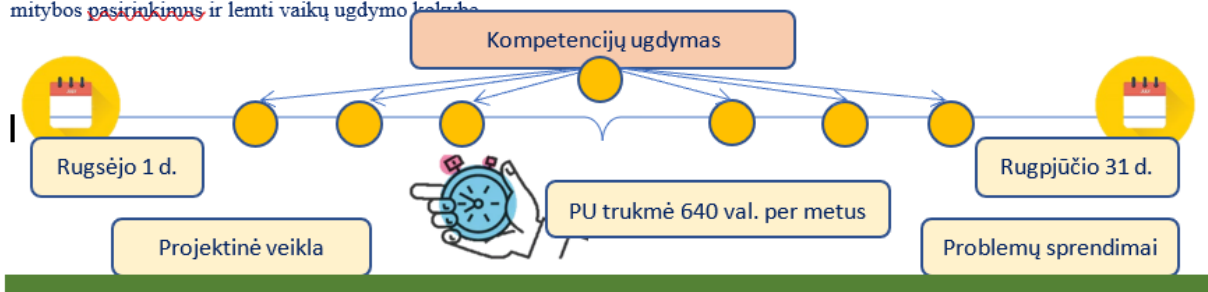
Vaiko komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, visuomeninė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencijos.

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMAS

Vienų metų trukmės **priešmokyklinis ugdymas vykdomas** pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą programą, kurios minimali trukmė yra **640 val. per metus** (savivaldybė ir/ar kitas švietimo teikėjas **rekomenduoja** ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, kurias **vasaros metu** lankys priešmokyklinio amžiaus vaikai, **numatyti ugdymo tęstinumą iki rugpjūčio 31 d.**). Jei vaikas ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą pradėjo ne anksčiau, negu jam suėjo 5 metai (išskyrus vaiką, kuris pagal priešmokyklinio ugdymo programą buvo pradėtas ugdyti, kai jam tais kalendoriniais metais suėjo 6 metai), tai, **vadovaujantis Vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikių, pažangos įvertinimo tvarkos aprašu, jam gali būti suteikta galimybė ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą dvejus metus**. Priešmokyklinio amžiaus vaikams skiriami nemokami pietūs. Tokiu būdu siekiama ugdyti vaikų sveikos gyvensenos įpročius, lavinti ir formuoti mitybos pasirinkimus ir lemti vaikų ugdymo kelyje.

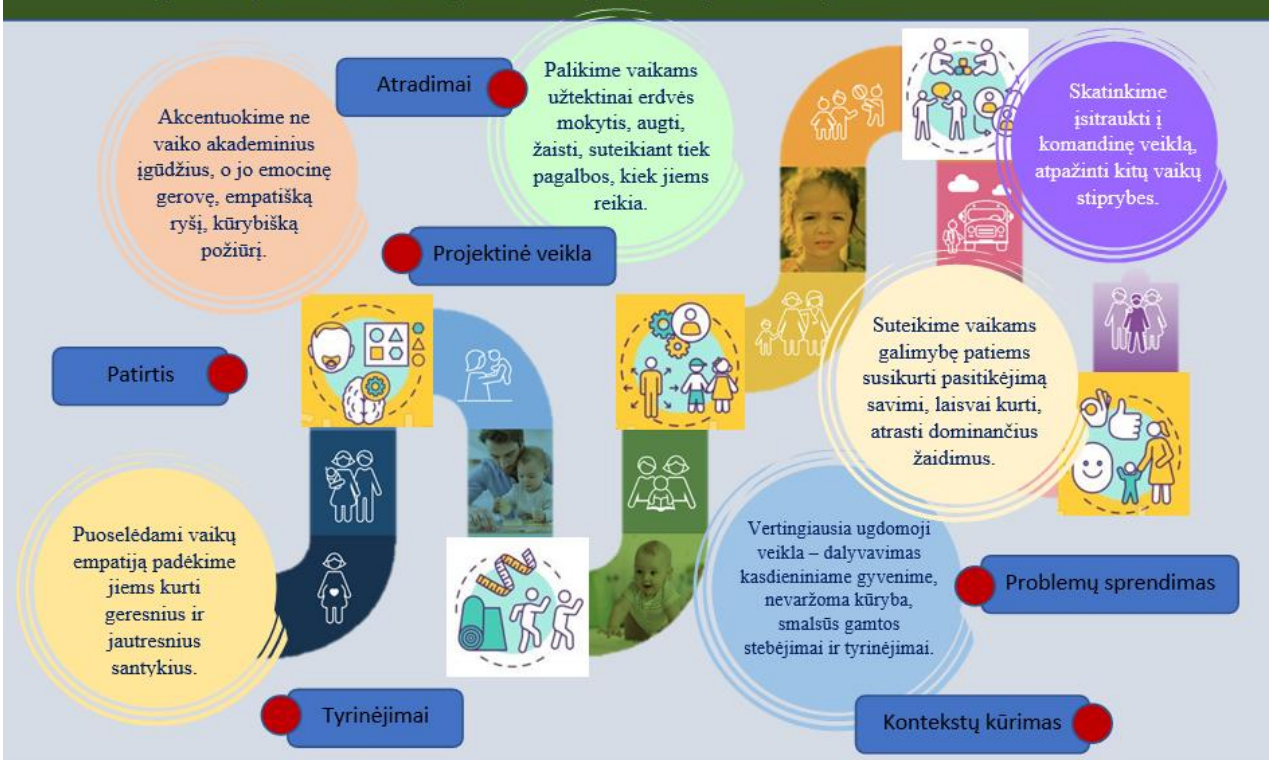
sveikesnius

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMAS: pažadinkime vaiko smalsumą ir norą tyrinėti pasaulį

Vasara – puikus metų laikas **visoms** vaiko **kompetencijoms ugdytis**, palankios sąlygos patirtiniam vaikų ugdymuisi, STEAM ugdymosi iniciatyvoms, bendrystės su tėvais (globėjais), socialiniais partneriais plėtotei. Priešmokykliniame amžiuje pagrindinė vaikų ugdymosi forma yra **žaidimas**. Tai natūraliausias ir sėkmingiausias vaikų gyvenimo ir ugdymosi būdas, kuriuo **stiprinama** vaiko **nuostata** žaidžiant **aktyviai mokytis, tyrinėti, atrasti, bendrauti ir pažinti** supantį pasaulį. Ugdymosi sėkmė priklauso nuo vaiko ir pedagogo sąveikos, gebėjimo susikurti jaukumą, skatinančią ugdymosi aplinką iš malonių kasdienių smulkmenų, pasitelkiant dėmesingumą vaikui ir kitiems ugdymo proceso dalyviams. Įgyvendinant priešmokyklinio ugdymo turinį svarbu vaikų žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmo ir natūralaus smalsumo apie supantį pasaulį puoselėjimas.

Apsvarstykime ir išbandykime: kaip ugdosi priešmokyklinio amžiaus vaikas?

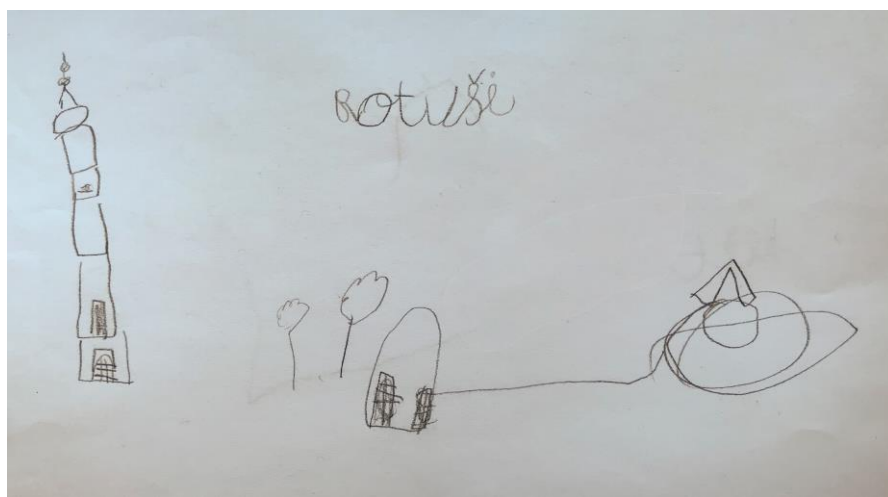
Kokiomis nuostatomis grindžiamas priešmokyklinis ugdymas? Kur ir kada ugdosi?

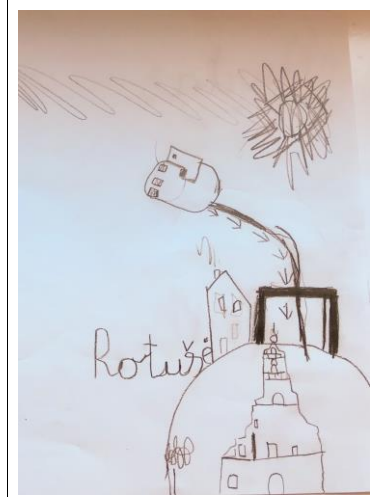
8. Užduočių ar vaikų darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Pasiekimų įrodymų pavyzdžiai:

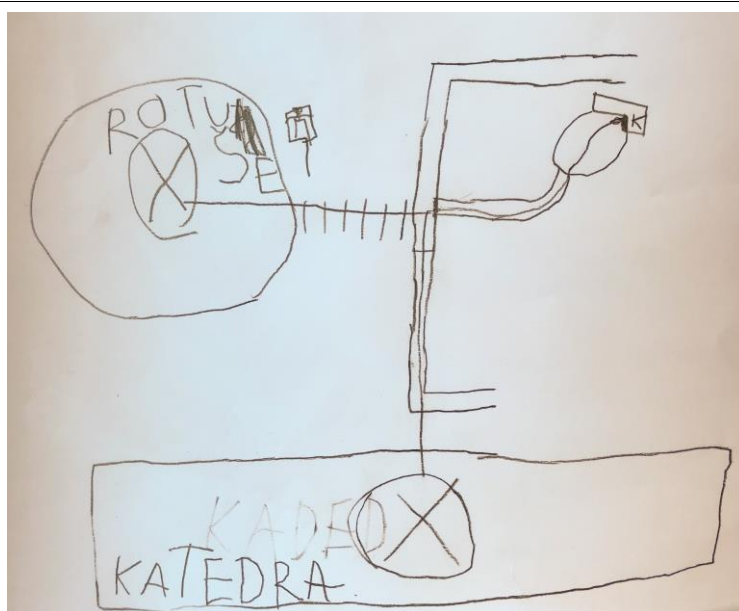
Apie vaikų orientacijos artimoje aplinkoje pasiekimus bylojo vaikų žodiniai atsakymai (surašyti mokytojo) į klausimus: 1) „Ar žinote, kur yra Kauno Katedra, arba dar vadinama Arkikatedra Bazilika? Kur yra Kauno Rotušė? (artimoje aplinkoje esančių objektų pavadinimų žinojimas); 2) Parodžius abu paveikslėlius vėl buvo klausiama, kuris pastatas yra Rotušė, o kuris - Katedra (objektų atpažinimas ir įvardinimas); 3) Klausiamo „Ar žinai, kaip ten nueiti?“ (orientacija aplinkoje). Kasdienės kelionės maršruto schematinis vaizdavimas ir jo individualus aiškinimas (audio įrašas).

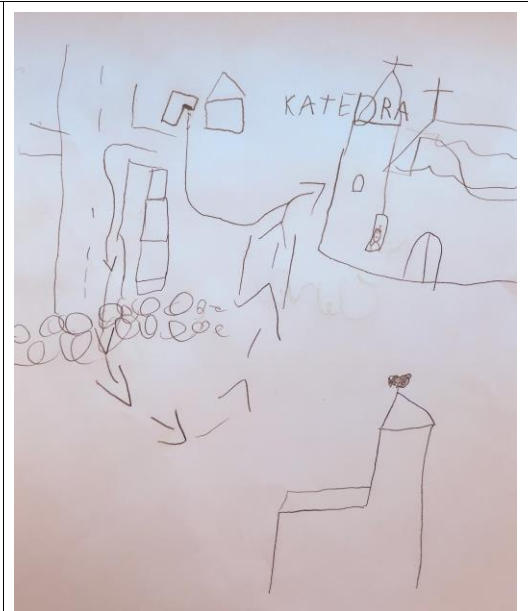
A maršrutas Iš mokyklos į Kauno Rotušę (vaikas aiškina).

B maršrutas Iš mokyklos į Kauno Rotušę (vaikas aiškina).

C maršrutas Iš mokyklos į Kauno Rotušę ir Kauno Katedrą. (vaikas aiškina)

D maršrutas Iš mokyklos į Kauno Katedrą. (vaikas aiškina)

Pasiekimų vertinimo pavyzdžiai

1 lentelė. Pieštų maršrutų ir aiškinimo interpretavimas:

<p>A. Vaizduoja įprastinio vaikščiojimo su vaikų grupe kelią; gana tiksliai vaizduoja ėjimo kryptį ir atstumus; akcentuoja į akis krintančius objektus (bromos vartai, medžiai), bet dar nenurodo objektų, kurie padėtų orientuotis ir pasirinkti kelionės kryptį.</p>	<p>B. Kelionės maršrutą vaikas braižo nuo atvykimo taško Rotušės iki mokyklos; nuo Rotušės parinkta teisinga ėjimo per „Skliauto“ kiemą link mokyklos kryptis; akcentuojami ėjimo į kiemą vartai tarnauja kaip orientyras; mokyklos pastato orientacija kieme (pagal tris vazonus) teisinga, bet Rotušės pozicija mokyklos atžvilgiu netinkama. Aiškina nedrąsiai, daugiau rodo ir sako: „reikia eiti čia“.</p>
<p>C. Braižo principinę vietovės schemą, kur labai aiškiai nurodyta abiejų objektų - Katedros ir Rotušės vieta mokyklos atžvilgiu. Naudojami ne objektų piešiniai, o ženklai. Linijomis vaizduojamas ėjimo kelias nuo pat mokyklos durų iki objektų. Išryškinamos gatvės, esančios arti mokyklos. Gatvės vaizduojamos kitaip, nei praėjimas pro kiemą (vėl ženklinimas). Aikštėje vaizduoja pėsčiųjų perėjos ženklą. Žodinis aiškinimas lakoniškas, bet tikslus.</p>	<p>D. Braižo principinį vietovės objektų išdėstymą mokyklos atžvilgiu ir tada pažymi kelis galimus maršrutus. Sužymi orientacijai aktualius objektus: pastatus, grindinį. Kryptys ir atstumai principiniuose brėžiniuose pavaizduoti gana teisingai. Paklausus, kaip nueiti, ji rodo ir detalai pasakoja, naudodama daug orientacinių objektų, aiškindama papildo brėžinį papildomais orientaciniais objektais.</p>

2 lentelė Pasiekimų lygių požymiai:

Iki pagrindinio lygio	Pagrindinis lygis	Virš pagrindinio lygio
<p>Pasakodamas, kaip keliauja iš namų į darželį, mokyklą, pasako keletą maršruto elementų</p>	<p>Piešia kasdieninės kelionės maršrutą ir jį paaiškina</p>	<p>Vietovei nurodyti ir maršrutui nusakyti pasinaudoja aplinkui esančiais objektais: gatvių pavadinimas, atstumas, kryptis ir kt.; maršruto piešinyje / schemeje žymi orientacinius objektus</p>

Pasiekimų įrodymų pavyzdžiai:

1. Pavadinimas: Kalbinio ugdymo srities pasiekimų vertinimas vaiko iniciuotojoje kūrybinėje veikloje

2. Vertinimo objektas: 6,6 m. berniuko kalbinio ugdymo **skaitymo ir rašymo pradmenų domisi skaitymu ir rašymu(B1) bei domisi knygomis ir kitais spaudiniais (B2)** srities pasiekimai.

Pradedame vertinti ugdymo sritis, tačiau vėliau pereiname prie kompetencijų, Turime apsispręsti, ką vertinsime – aš manau, kad ugdymos(si) sritis, tačiau galime paminėti, kad kartu galime vertinti ir kompetencijų plėtotę.

Galima vertinti meninio ir kalbinio ugdymo sritis.

Vertindami šį pavyzdį įvertinsime ir komunikavimo, kultūrinės ir meninės kompetencijų plėtotę. Taip pat yra galimybė vertinti (pradedame vertinti ugdymo sritį dabar pereiname prie kompetencijų kūrybiškumo (generuoja idėjas ir jas sprendžia), kultūrinės(kultūrinio išprusimo ir kultūrinės raiškos) ir komunikavimo (pranešimo kūrimo) kompetencijų plėtotės pasiekimus.

3. Vertinimo tipas ir paskirtis: kalbinio ugdymo skaitymo ir rašymo pasiekimų konstatuojamasis vertinimas. Vertinimu siekiama nustatyti **Vytauto** skaitymo ir rašymo pasiekimų lygmenį.

Vertinimu siekiama išsiaiškinti vaiko kūrybiškumą saviraiškoje, aptarti ir numatyti drauge su juo tolimesnės šios srities pasiekimų raidos kryptį.

4. Ugdomasis kontekstas Grupėje buvo įgyvendinamas vaikų inicijuotas projektas „Kuriame pasaką“, kurio metu vaikai inscenizavo jų pasirinktą trumpą pasaką, patys, kūrė dekoracijas, siūlė idėjas, kuo aktoriams apsivilkti, patys vaidino, skirstė vaidmenis. Keli vaikai patys sugalvojo sukurti knygeles, To ėmėsi ir Vytautas. Jis savarankiškai sukūrė eiliuotą tekstą, pats iliustravo knygelę, užrašė savo, kaip autoriaus, vardą, galiniame viršelyje parašė knygelės kainą. Vėliau dviejų vaikų sukurtos knygelės iš vaikų segtuvų buvo atrinktos pedagogės L.J, už dviejų mėnesių vykusiame kitame projekte: „Kaziuko kermošius“, kaip jų pagamintos prekės.

Veikla vyko 2021 m. gruodžio 18 ir 20 dienomis po 15-20 minučių per dieną.

Veiklą stebėjo ir analizavo mokytojos L.J. ir I.B. Mokytoja L. J. patarė ir paaiškino kur. kodėl ir kokius skyrybos ženklus reikėtų pažymėti, Taip pat, paaiškino, kad mūsų kalboje yra nosinių raidžių ir kur jo sukurtame tekste tų raidžių trūksta.

5. Pasiekimų įrodymų rinkimo/dokumentavimo metodas: Knygos kūrimo proceso stebėjimas ir vaiko sukurtos knygos analizė bei aptarimas.

6. Pasiekimų įrodymų pavyzdžiai

Vaiko kūrybinės veiklos aprašymas (iš stebėjimo protokolo): Grupėje savarankiškos veiklos metu Vytautas vartė knygeles, tada pats pasirengė darbo vietą, pasiėmė pieštukus ir piešimo lapą ir pradėjo rašyti savo vardą ir pavardę, tada spalvotais pieštukais nupiešė kelis medžius ir paukštį, užrašė pavadinimą. Taip kas vakarą (tris vakarus,) parašydavo ir iliustruodavo kelis knygos puslapius. Knygelę gamino ant A4 formato lapų, juos perlenkęs pusiau. Tekstą kūrė ir užrašė didžiosiomis spausdintinėmis raidėmis visai savarankiškai, tik kai viską padarė, knygelę atnešė parodyti pedagogei L.J., kuri pasiūlė. *Vaiko sukurta eiliuota ir iliustruota knyga (5 psl.)*

		
<p>1 pav. Titulinis knygos puslapis.</p>	<p>2 pav. Paskutinis knygos puslapis. ir kt. (paveikslėlius numeruojame ir įvardiname).</p>	

7. Pasiekimų vertinimas

Vytautas domisi knygomis, skiria eiliuotą tekstą nuo prozos, žino, kad ant viršelio yra autoriaus vardas ir pavardė, knygos pavadinimas, kad ant galinio viršelio būna parašyta kaina. Berniukas labai kūrybiškas, pats eiliuoja tekstą ir jį užrašo, vadinasi, jį gali skaityti. Rašo Vytautas beveik be klaidų, didžiosiomis spausdintinėmis raidėmis, rašymo priemonę laiko taisyklingai. Gera akies rankos koordinacija ir gerai

išlavėjusi smulkioji plaštakos motorika. Dar nesupranta, kur, kokių ir kodėl reikia skyrybos ženklų, kada reikalingos nosiness raidės, Tačiau to išmoks pradinėje mokykloje.

1. lentelė. Vertintų kalbinio ugdymo pasiekimų lygio (virš pagrindinio) požymiai

<p>Savarankiškai rašo daugumą ar visas abėcėlės raides. Spausdintinėmis raidėmis parašo savo vardą, stengiasi tiksliai nukopijuoti aplinkoje matomus žodžius ranka, kopijuoja ir klaviatūra. Bando tinkamai laikyti rašiklį (B4.3.).</p>	<p>Nuolat savarankiškai domisi knygomis, žurnalais ir kitais spaudiniais, jų iliustracijomis. Išsamiai paaiškina, kodėl reikia leidinius gerbti ir tausoti, pateikia tinkamo ir netinkamo elgesio su knyga pavyzdžių (B5.3.).</p>	<p>Savarankiškai tinkamai elgiasi su knyga ir kitais spaudiniais (nurodo teksto skaitymo kryptį, skiria puslapio, knygos pradžią, pabaigą, pavadinimą ir kt.) (B6.3.).</p>	<p>Mėgaudamasis kuria įvairius tekstus (istorijas, pasakas, eilėraščius, dainų tekstus, mįsles ir kt.), išmoningai kuria ir gamina knygas, sienlaikraščius, atvirukus, kvietimus, sveikinimus, reklamas, „rašo“ laiškus ir kt., pasitelkdamas vizualines raiškos išgales (B8.3.).</p>
--	---	--	---

Išvada: Jo darbas parodo, kad kalbinio ugdymo srityje skaitymo ir rašymo pradmenų pasiekimuose jo vertybinės nuostatos, gebėjimai ir žinios vertinami virš pagrindinio lygio B4, B5, B6 ir B8 pasiekimų požymiuose.

Vertindami kompetencijų plėtotę galėtume teigti, kad berniuko komunikavimo (pranešimo kūrimo), kūrybiškumo (generuoja idėjas ir jas spredžia), ir kultūrinės (kultūrinio išspusimo ir kultūrinės raiškos) kompetencijų sandų raiškos yra aukštesniojo lygio

8. Vertinimo rezultato panaudojimas: kaip berniuko kalbinio ugdymo srities skaitymo ir rašymo gebėjimų konstatuojamojo vertinimo lygio pavyzdys, kuris bus talpinamas į Vytauto vertinimo aplanką. Pirmiausia šis vaiko kūrybos pavyzdys bus aptariamas su vaikų analizuojant ką galime tobulinti.

9. Vertinimo rezultato komunikavimas: Vėliau grupėje dirbančios mokytojos drauge aptars ir numatys tolimesnius veiklų bei užduočių individualizavimo būdus šiam berniukui, Iš pateiktų pasiekimų vertinimo duomenų bus formuojami vaiko pasiekimų aprašai bei rekomendacijos tolimesniam ugdymui pradinėje mokykloje. Šis pavyzdys bus panaudotas pirminio ir antrinio aprašo rengime, kaip šios srities išlavėjimo įrodymas ir aptariamas drauge su ugdytinio tėvais bei kitais ugdančiais specialistais. Tada bus panaudojamas bendrame grupės ugdytinių pasiekimų apibendrintame pristatyme, kaip gupės ugdytinių aukštesnįjį lygį lygį nusakantis pavyzdys

Pasiekimų įrodymų pavyzdžiai: Visuomeninio ugdymo sritis

Pasiekimų sritis: „Gyvename kartu“

Pasiekimas: Veikia vadovaudamasis daugeliu grupės susitarimų; prisiima įsipareigojimus ir juos vykdo; pastebi ir nurodo, kai susitarimų nesilaikoma. Kuria ir palaiko draugiškus santykius su grupės draugais ir ugdytojais; socialiai saugiai elgiasi; atpažįsta savo netinkamą elgesį (A.2.2.).

Siekiant šio pasiekimo plėtojamos visos septynios kompetencijos:

- socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (savimonė ir savitvardos įgūdžiai, empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas, atsakingas sprendimų priėmimas, pasekmių įvertinimas);
- pilietinė (gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę, pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms);
- kultūrinė (kultūrinė raiška), kūrybiškumo (generavimas, kūrimas, vertinimas ir refleksija);
- komunikavimo (pranešimo kūrimas, pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika, pranešimo analizė ir interpretavimas);

- pažinimo (dalyko žinios ir gebėjimai, kritinis mąstymas, problemų sprendimas);
- skaitmeninė (skaitmeninis turinys, skaitmeninis komunikavimas).

Kaip to galėtume siekti? (Idėjos veikloms, metodai, patarimai pedagogui ir kt.)

Įgyvendinant šią programą pirmos veiklos metu vaikai susipažįsta su Zippo draugų 6 taisyklėmis, kurias perskaito pedagogė:

1. Jei nori kabėti, pakelk ranką.
2. Vienu metu gali kalbėti tik vienas.
3. Klausykis kito.
4. Nekalbėk negražiai.
5. Pasakyk kitam ką nors malonaus.
6. Neprivalai kalbėti, jei to nenori.

Prieš kiekvieną taisyklę yra paveikslėlis, kuris padeda vaikams įsiminti visas taisykles. Prieš kiekvieną Zippo draugų veiklą vaikai prisimena Zippo taisykles, o veiklos metu pedagogui belieka stebėti ir fiksuoti, ar vaikai įsiminė visas taisykles, ar jų laikosi, ar pastebi, kai patys pamiršta laikytis, kurios nors taisyklės, gal pastebi, kad kuris nors iš draugų pažeidė, kurią nors taisyklę ir primena, kad draugas turi laikytis šios taisyklės. Galima fiksuoti pedagogo stebėjimus ir juos panaudoti vertinant visuomeninio ugdymo srities „Gyvename kartu“ sando „Veikia vadovaudamasis daugeliu grupės susitarimų; prisiima išpareigojimus ir juos vykdo; pastebi ir nurodo, kai susitarimų nesilaikoma. Kuria ir palaiko draugiškus santykius su grupės draugais ir ugdytojais; socialiai saugiai elgiasi; atpažįsta savo netinkamą elgesį- (A.2.2.)“ pasiekimus. Vėliau šiuos pedagogo pastebėjimus galima panaudoti formuojant vaikų pasiekimų aprašus bei rekomendacijas tolimesniam vaiko ugdymui.

Kaip įvertinti vaikų pasiekimus?

Įvertinti šį pasiekimą geriausia taikant stebėjimo metodą, stebint vaikų elgesį ne tik Zippo veiklos metu, bet ir kasdienėse situacijose (žaidimų, pasivaikščiojimų ar išvykų metu).

Iki pagrindinio lygio: Žaisdamas ar bendraudamas su vaikais vadovaujasi keliais (ne visais šešiais susitarimais), o supratęs kad sulaužė susitarimą bando koreguoti savo elgesį, atsiprašo (A2.1.)

Pagrindinis lygis: Kasdieninėse situacijose vadovaujasi daugeliu susitarimų, pastebi ir nurodo, kai pasiekimų nesilaikoma, atpažįsta netinkamą elgesį (A.2.2.)

Virš pagrindinio lygio: kasdienėse situacijose primena savo bendraamžiams, koks elgesys yra tinkamas, o koks – ne, paaiškina, kokių susitarimų iškilusioje situacijoje reikėtų laikytis, pats siūlo idėjas grupės susitarimams, konfliktinėse situacijose ieško visiems priimtino sprendimo (A2.3.)

Matematinis ugdymas. Sritis – matematinis samprotavimas

Užduotis. Tęsti pasikartojančių elementų seką pagal pavyzdyje pasikartojančius dėšningumus.

Iki pagrindinio lygio: Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje **atpažįsta bent vieną pasikartojantį sekos elementą.** Veikia pagal nurodytą judėjimo kryptį (pirmyn, atgal); bando nurodyti daikto padėtį (pvz., aukštai, žemai) (B2.1.).
Sekoje atpažino pasikartojančius elementus, neišlaikė spalvų dėšningumo.

Pagrindinis lygis

Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje **atpažįsta** aiškiais piešiniais, žodžiais, **simboliais pateiktas sekas.** **Tyrinėdamas, stebėdamas, aiškindamasis pastebi ir nusako dėšningumus, juos pratęsia.** Apibūdina žodžiais ar iliustruoja kitais jam žinomais ar pasiūlytais būdais judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), erdvėje esančius daikto santykius savo atžvilgiu (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje, dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už) (B2.2.).

Tiksliai tęsė sekoje pasikartojančius elementus.

Virš pagrindinio lygio

Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje **atpažįsta** piešiniais, žodžiais, **simboliais pateiktas sekas.** **Pastebi ir įvardina dėšningumus, juos pratęsia.** **Atpažįsta nurodytas klaidas sekose, jas taiso.** Aktualiose vaikui situacijose nuosekliai žingsnis po žingsnio nusako, kaip pavyko pasiekti rezultato.

Apibūdina žodžiais ar iliustruoja kitais būdais judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), daiktų erdvinis santykius savo atžvilgiu (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje ar dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už). Pasirinktu būdu parodo, kur yra greta esantys, bet nematomi objektai (pvz., žaidimų kiemelis ir pan.) (B2.3.).

MENINIO UGDYMO SRITIS

Pasiekimų sritis: Meninė raiška (A).

Pasiekimas: Išbando įvairias dailės priemones (pieštukus, teptukus, kreideles, guašą, molį, gamtos ir netradicines medžiagas) (A2)

Kaip to galėtume siekti? Idėjos veikloms, metodai, patarimai pedagogui

Vaikai lauke tyrinėja netoliese esantį rudeninį beržynėlį. Atkreipiamas dėmesys į beržo kamieno žievę (tošį), šakas, lapus, lają, nukritusius lapus, aplinką, kurioje auga medžiai ir pan. Visos šios detalės garsiai įvardijamos, vaikai skatinami vartoti sąvokas – linijos trumpos, ilgos, plonos, storos, trūkinėjančios. Vaikai skatinami pastebėti kuo daugiau spalvų ir atspalvių, išskirti vyraujančias tyrinėjamos aplinkos spalvas. Šios veiklos metu svarbu skatinti vaikus detaliau pažvelgti į aplinką, kalbėtis apie aplinkos kuriamą nuotaiką, o pedagogams įsiklausyti į vaikų pastebėjimus, reakcijas. Grįžusiems į grupę vaikams buvo pasiūlyta pavaizduoti matytą rudeninį beržynėlį popieriaus lape ir sudaryta galimybė išbandyti kelias dailės technikas. Vaikai naudojo karpytinę natų popieriaus aplikaciją (vieno vaiko idėja, kad natos panašios į tošies įtrūkimas), piešimą markeriu, antspaudavimą dažais (naudojamos lego kaladėlės, šakutės ir kiti grupėje esantys spaudavimui tinkantys daiktai).

Kaip stebėti vaikų pasiekimus?

Jokiu būdu negalima iš vieno vaiko darbo daryti išvadas ir spręsti apie jo pasiekimus ypač meninio ugdymo srityje. Todėl bet koks priskyrimas prie nurodyto lygmens yra sąlyginis ir naudojamas tik pavyzdžiui aprašyti.

<i>Iki pagrindinio lygmens:</i>	<i>Pagrindinis lygmuo:</i>	<i>Virš pagrindinio lygmens:</i>
<i>Pedagogo drąšinamas išbando įvairias dailes priemones (pieštukus, teptukus, kreideles, guašą, molį, gamtos ir netradicines medžiagas) (A2.1)</i>	<i>Išbando įvairias dailes priemones (pieštukus, teptukus, kreideles, guašą, molį, gamtos ir netradicines medžiagas) (A2.2)</i>	<i>Išbando įvairias dailes priemones (pieštukus, teptukus, kreideles, guašą, molį, gamtos ir netradicines medžiagas) Tikslingai pasirenka norimo storio linijas, spalvas ar formas siekdamas kūrinyje išgauti savitą ritmą, nuotaiką (A2.3)</i>
		

Pasiekimas: Kuria paties pasirinkta ar pasiūlyta technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas žaidžiant pavieniui ir grupėse. Ieško naujų raiškos būdų (A6)

Kaip to galėtume siekti? Idėjos veikloms, metodai, patarimai pedagogui

Vaikai tyrinėja grupėje ar muzikos klasėje esančius muzikos instrumentus. Kalbasi apie tai kokius instrumentus žino, kurie jiems patinka, įdomiai skamba, norėtų išmokti arba moka groti ir pan. Dažniausiai vaikai labai domisi mušamaisiais instrumentais. Jais lengva išgauti garsą, galima nesunkiai pagroti įvairius ritminius darinius. Populiariausias instrumentas – būgnas. Būgnais gali būti patys įvairiausi grupės daiktai – kartoninės dėžės, įvairios metalinės dėžutės, baldai, puodai ir t.t.

Spontaniškai vaikams kyla noras pasigaminti ir „tikroviškesnių“ būgnų. Galima pasiūlyti mokiniams pasigaminti visą būgnų rinkinį ir padaryti mušamųjų instrumentų orkestrą.

Išsamiau nagrinėjant būgnų temą atkreipiamas dėmesys į būgnų dekoravimą. Jis priklauso ir nuo šalies tradicijų, kurioje tokiais būgnais grojama. Būgnai gali būti gaminami iš ritinio formos plastikinio ar kartoninio vamzdžio, nupjaunant galus ir iš plastiko ar kokios kitokios tampresnės medžiagos pagaminama būgno membrana. Svarbi dalis būgno dekoras. Vaikai mielai dalyvauja grupės improvizuotuose mušamųjų instrumentų paraduose, koncertuose.

<i>Iki pagrindinio lygmens:</i>	<i>Pagrindinis lygmuo:</i>	<i>Virš pagrindinio lygmens:</i>
<i>Kuria paties pasirinkta dažniausiai ta pačia technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas, žaidžiant pavieniui. (A6.1)</i>	<i>Kuria paties pasirinkta ar pasiūlyta technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas žaidžiant pavieniui ir grupėse. Ieško naujų raiškos būdų. (A6.2)</i>	<i>Kuria paties pasirinkta ar pasiūlyta technika. Spontaniškai taiko įvairias kūrybines idėjas žaidžiant pavieniui ir grupėse. Drąsiai ir išradingai išbando naujus raiškos būdus, negalvodamas apie galutinį rezultatą. Rezultatyviai bendradarbiauja su kitais vaikais. (A6.3)</i>
		

Spontaniškai vaiko išplėtotą idėją

Iš tų paties ritinio pagaminta žirafa, nes vamzdis priminė kaklą. Vaikai nemažai sugaišo laiko kol pasigamino žirafą, tačiau po to ji ilgai buvo naudojama grupės vaikų skirtingiems naratyviniams žaidimams plėtoti.

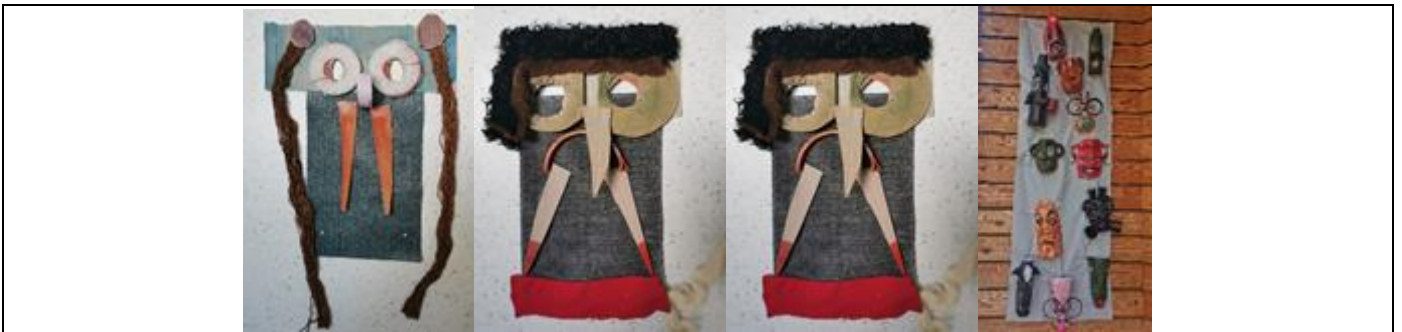

Pasiekimų sritis: Meno reiškinių taikymo bei paskirties ir kontekstų pažinimas

Pasiekimas: Muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška prisideda prie ugdymo įstaigos ir savo aplinkos kultūrinio gyvenimo, bendrauja su ugdymo įstaigos svečiais - menininkais (C4)

Kaip to galėtume siekti? Idėjos veikloms, metodai, patarimai pedagogui

Artėjant Užgavėnėms vaikai puošia savo grupės aplinką ir bendras erdves Užgavėnių kaukėmis. Kaukės universalios – jomis puošiamą grupę, o pačių Užgavėnių metu jas galima ir užsidėti ant veido. Kaukių gamybai naudojamos pačios įvairiausios medžiagos, todėl tam labai tinkamas laikas pakalbėti ir apie skirtingas medžiagų savybes – plyšimą, lankstumą, patvarumą ir t.t.

Vaikai mokosi Užgavėnių žaidimų, dainų.

Iki pagrindinio lygmens:

Įstaigos bendruomenės raginamas ir padedamas, muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška prisideda prie ugdymo įstaigos ir savo aplinkos kultūrinio gyvenimo, bendrauja su ugdymo įstaigos svečiais – menininkais. (C4.1)

Pagrindinis lygmuo:

Muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška prisideda prie ugdymo įstaigos ir savo aplinkos kultūrinio gyvenimo, bendrauja su ugdymo įstaigos svečiais - menininkais (C4.2)

Virš pagrindinio lygmens

Rodo iniciatyvą ir muzikine, šokio, teatro bei vizualine raiška aktyviai dalyvauja ugdymo įstaigos ir savo aplinkos kultūriniame gyvenime, bendrauja su ugdymo įstaigos svečiais - menininkais (C4.3)

SVEIKATOS IR FIZINIO UGDYMO SRITIS

Ką norime pasiekti?

Pasiekimų sritis: Savistaba ir sąveika su kitais judant (D).

Pasiekimas: Žaisdamas, juda skirtingu tempu ir skirtingomis kryptimis erdvėje, nesunkiai keičia kūno padėtį: atsistoja, atsitupia, atsisėda, atsigula ir t.t., reaguoja į vaizdinius ir garsinius signalus, skirtus dėmesiui atkreipti (D4).

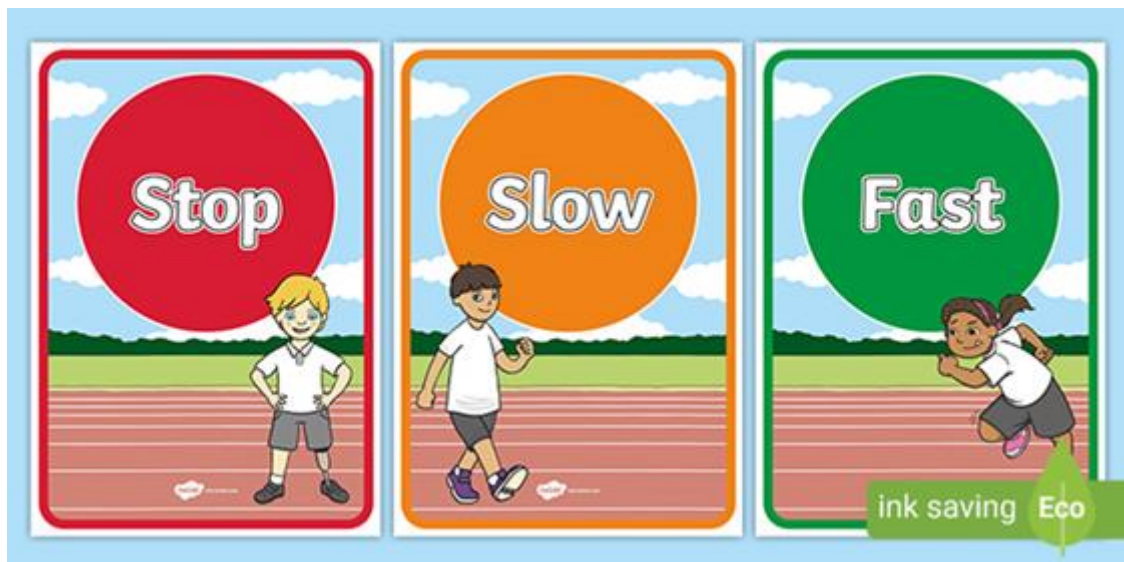
Kaip to galėtume siekti? Idėjos veikloms, metodai (patarimai pedagogui).

Vaikai žaidžia dėmesio ir reakcijos žaidimus, kurių metu reaguoja į įvairius vaizdinius (iškeltą ranką, skirtingų spalvų daiktus ir t.t.) ir garsinius (muziką, švilpuką, plojimą ir pan.) signalus. Išgirdę/pamatę signalą laikosi susitarimų: sustoja (po vieną, poromis, po 2, po 3, po 4 ir t.t.), išsirikiuoja į eilę, vorą, ratą, atlieka užduotį (pvz. atsistoja ant vienos kojos), keičia judėjimo tempą (lėtai, greitai, labai lėtai, labai greitai), kūno padėtį (atsigula ant pilvo/nugaros, atsitūpia, atsisėda ir pan.).

Labai svarbu skatinti vaikus judėti netradiciniais būdais: ropoti, šliaužti, ridentis, eiti „krabo“ žingsniu ir pan. Skatinant vaikus orientuotis erdvėje, lauke arba vidaus patalpose galima pasiūlyti surasti tam tikrų spalvų, formų orientyrus pvz. „paliesk raudoną spalvą“, „paliesk du stačiakampius“, „paliesk medį, suolelį, pavėsinę) ir pan.

Žaisdami dėmesio ir reakcijos žaidimus, nepamirškite skatinti vaikų iniciatyvą: pasiūlykite jiems patiems galvoti judesius ir priskirti juos garsiniams ar vaizdiniams signalams, vadovauti žaidimui ir pan.

Pavyzdys: Žaidimas „Šviesoforas“

Priemonės: 3 spalvų (raudonos, geltonos ir žalios) priemonės dėmesiui atkreipti pvz. lankai, popieriaus lapai, aikštės žymekliai, skarelės ir t.t.

Žaidimo taisyklės: su vaikais susitariama kaip jie reaguos išvydę tam tikros spalvos priemonę pvz.:

- Raudonos – sustos
- Geltonos – žygiuos vietoje aukštai keldami kelius.
- Žalios – bėgs ratu.

Žaidimui prasidėjus, pedagogas atsitiktine tvarka iškelia aukšty vieną spalvos priemonę. Vaikai, prisimindami taisykles, stengiasi tiksliai atlikti sutartą judesį.

Žaidimo eigoje taisykles galima keisti susitariant dėl kitų judėjimo būdų. Pvz. Žalia – juda ratu atsisėdę stumdamiesi kojomis, raudona – gula ant nugaros/pilvo, geltona – atlieka pritūpimus ir pan.

Norėdamas atkreipti vaikų dėmesį ne tik į vaizdinius, bet ir į garsinius signalus, pedagogas gali paskatinti vaikus priimti naujus susitarimus pvz. „degant žaliajam šviesoforo signalui“ „mašinėlės“ gali reaguoti į žodžius“ :

„į kalną“ – sutartu būdu judėti pirmyn
„nuo kalno“ – sutartu būdu judėti atgal.

Pabandykite viską daryti atvirkščiai:

„į kalną“ – sutartu būdu judėti atgal.

„nuo kalno“ – sutartu būdu judėti pirmyn

Pradedant žaidimą, rekomenduojama naudoti ne daugiau 3 vaizdinių ar garsinių signalų. Vaikams supratus taisykles, signalų gali daugėti.

Šį žaidimą galima žaisti ir siekiant supažindinti vaikus su saugaus eismo taisyklėmis.

Žaidimo video įrašas: https://www.youtube.com/watch?v=1lCyEjc16Ss&ab_channel=PatCallaghan

Kaip stebėti vaikų pasiekimus?

Iki pagrindinio lygmens: Žaisdamas žaidimą, vaikas ne visada reaguoja į sutartus vaizdo ir garso signalus, skirtus dėmesiui atkreipti (nepastebi arba ne iškart pastebi skirtingų spalvų priemones, nesureaguoja į pedagogo žodžius), sunkiau keičia kūno padėtį: atsistoja iš sėdimos ar gulimos padėties, atsitūpia, atsigula iš stovimos padėties (D4.1.).

Pagrindinis lygmuo: Žaisdamas juda skirtingu tempu ir skirtingomis kryptimis. Reaguoja į vaizdo ir garso signalus, skirtus dėmesiui atkreipti. Išgirdęs ar pamatęs tokį signalą, tiksliai atlieka sutartą veiksmą. Žaisdamas ar atlikdamas pratimus nesunkiai keičia kūno padėtį: atsistoja, atsitūpia, atsisėda, atsigula ir t.t. (D4.2)

Virš pagrindinio lygmens Supranta užduotį „daryk priešingai“. Siūlo naujus susitarimus garso ar vaizdo signalui. Žaisdamas ar atlikdamas pratimus, lengvai keičia kūno padėtį: atsistoja, atsitūpia, atsisėda, atsigula ir t.t. Keisdamas pradinę padėtį išlaiko pusiausvyrą (D4.3.).

9. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinimui.

Šiame skyrelyje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į skaitmenines ugdymo(si) priemones, pritaikytas priešmokyklinio amžiaus vaikams. Priemonės skirtos veiklai su stacionariais ir mobiliais išmaniaisiais įrenginiais. Skaitmeninės priemonės pritaikytos individualiai veiklai, veiklai porose ar grupėse, nuotoliniam ugdymui(si). Taip pat pateiktos mokytojų skaitmeninių priemonių dalijimosi, skaitmeninių priemonių kūrimo platformos, kur pedagogai galės ne tik kurti priemones įvairių gebėjimų vaikams, bet ir turės galimybę naudotis jau sukurtomis priemonėmis.

Sparčiai besivystančios skaitmeninės technologijos taip pat sparčiai transformuoja skaitmeninį mokymosi turinį, sudaro sąlygas naujų ugdymo(si) platformų, įrankių kūrimui. Šiuolaikinis mokytojas privalo prisitaikyti modernėjančioje aplinkoje, sekti IT naujoves, atliepti šiuolaikinių vaikų poreikius. Skyrelyje pateikti skaitmeniniai įrankiai aktualūs šiandien, tad pedagogo pareiga įvertinti kiek ilgai jie dar bus aktualūs.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
Skaitmeninių ugdymo(si) priemonių dalijimosi platformos			
1.	iMokytojai	Mokytojai dalinasi programėlėmis, internetiniais ir kitais IT įrankiais, kuriais sėkmingai patys naudojamės ugdymo procese. Galimybė dalintis savo idėjomis.	https://imokytojai.lt/it-irankiai/
2.	Išmani klasė	Platforma, kurioje pedagogai gali keistis mokomuoju turiniu. Galimybė naudotis sukurtomis SMART pamokomis, edukacinių bitučių veiklomis.	https://www.ismaniklas.lt/lt/metodine-medziaga
Technologijos išmaniam ugdymui(si)			
1.	Interaktyvios lentos ir ekranai	Interaktyvūs ekranai sujungia inovatyviausius technologinius sprendimus ir išmanųjį mokymąsi.	https://www.ismanimokykla.lt/interaktyvus-ekranai
2.	Interaktyvios	Priemonė, skirta lavinti vaikų judesių	https://www.ismanimokykla.lt/interaktyvus-ekranai

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

	grindys	koordinavimą, reakciją bei loginį mąstymą.	ykla.lt/interaktyvios-grindys
3.	3D mokinieji objektai	3D objektai padeda įsisavinti ir suprasti pateikiamą informaciją daug greičiau ir efektyviau.	https://www.ismanimokykla.lt/3d-objektai
4.	Priemonės skirtos robotikai ir programavimui	Robotukai, konstruktoriai-robotai, kilimėliai, kortelių rinkiniai, modulinės priemonės robotams, kortelių skaitytuvas.	https://www.ismanimokykla.lt/robotika-programavimas-
Skaitmeninių ugdymo(si) priemonių kūrimo įrankiai			
1.	Smart notebook	Programinė įranga, skirta veiklų kūrimui su skaitmeniniu turiniu. Lietuvių kalba. Standartinė versija nemokama.	https://www.ismanimokykla.lt/lt/smart-notebook-programine-iranga--
2.	LearningApps.org.	Skirta priemonių kūrimui, dera su mobiliais įrenginiais. Galimybė naudotis sukurtomis priemonėmis. Lietuvių kalba. Nemokama.	https://learningapps.org/index.php?overview&=&category=0&tool=
3.	Storyjumper	Skirta žaismingų priemonių-knygelių vaikams kūrimui. Galima naudoti programos paveikslėlius, veikėjus, gyvūnus, scenas (fonus) ar įsikelti savo paveikslėlius, piešinius. Galimybė naudotis sukurtomis knygelėmis. Anglų kalba. Naudojantis internete nemokama.	https://www.storyjumper.com/
4.	QRCode Monkey	Skirta QR (greitojo atsakymo) kodų kūrimui. Tinka nuorodų ar trumpų tekstų užkodavimui. Galimybė rintis QR kodo spalvą, dizainą. Anglų kalba. Nemokama.	https://www.qrcode-monkey.com/?utm_source=google_c&utm_medium=cpc&utm_campaign=&utm_content=&utm_term=qr%20monkey_e&gclid=CjwKCAjwsJ6TBhAIEiwAfl4TWK5bDqxYZzRSZ1OiiJE1IUy0Vm8kSQWSbxXat4jb1soTK6hiTIADbxoCS70QA_vD_BwE
5.	<u>Kahoot</u>	Žaidimais pagrįsta mokymosi platforma. Skirta apklausoms, viktorinoms ar diskusijoms organizuoti. Veikia visose interneto naršyklėse su įvairiais mobiliaisiais įrenginiais, kompiuteriais, išmaniaisiais telefonais ir kt. Anglų kalba. Nemokama.	https://create.kahoot.it/
6.	<u>Jigsawplanet</u>	Dėlionių programa. Galima sukurti dėlionę iš pasirinkto paveikslėlio, piešinio, nuotraukos ir norimo detalių kiekio. Galimybė naudotis sukurtomis dėlionėmis. Anglų kalba. Nemokama.	https://www.jigsawplanet.com/

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

7.	<u>Book creator</u>	Įrankis interaktyvių skaitmeninių knygų kūrimui. Galimybė įkelti užduočių nuorodas, paveikslėlius, video, įrašyti balsą. Anglų kalba. Nemokama.	https://bookcreator.com/
8.	<u>Wordwall</u>	Interaktyvių mokymo(si) turinio kūrimo priemonių platforma. Galimybė naudotis sukurtomis priemonėmis. Lietuvių kalba. Nemokama (5 priemonės, kurias galima perkurti iš naujo, tobulinti)	https://wordwall.net/lt
9.	<u>Wordwall</u>	Užduotys priešmokyklinio amžiaus vaikams, sukurtos naudojantis programa Wordwall, skirta interaktyvių užduočių kūrimui. Kai kurioms užduotims priede pateikiami analogiški variantai PDF formatu.	https://www.emokykla.lt/bendrasis/skaitmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/75
10.	Pages	Tekstų rengyklė skirta e. knygų kūrimui. Veikia „iOS“ operacinėse sistemose. Taip pat pasiekiamas „iCloud“ žiniatinklyje. Anglų kalba. Nemokama.	https://www.apple.com/pages/
Piešimo programėlės			
11.	Paint 	Paprasta kompiuterinės grafikos kūrimo programa, pateikiama su kiekviena Microsoft Windows operacine sistema. Lietuvių kalba. Nemokama.	Apie programėlę: https://lt.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Paint
12.	Paint Free 	Programėlė, skirta piešimui ant mobiliojo įrenginio ekrano. Galima naudoti įvairias spalvas, keisti linijų stilių, piešti ant pasirinkto vaizdo. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.	Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ternopil.fingerpaintfree&hl=lt&gl=US
13.	Doodle Buddy 	Programėlė, skirta piešimui ant mobiliojo įrenginio ekrano. Galima naudoti įvairias spalvas, keisti linijų stilių, piešti ant pasirinkto vaizdo. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.	Kaip naudotis: https://www.youtube.com/watch?v=4Vi5vDRqKwY
Priemonės, skirtos programavimo pradmenims			
14.	XLogoOnline1	Internetinė platforma algoritmavimui, loginiam mąstymui – blokinis programavimas be skaitmenų, integruotas nuotolinis bitučių-robotų valdymas. Lietuvių kalba. Nemokama.	https://xlogo.inf.ethz.ch/release/latest/
Priemonė, skirta mokymosi sunkumų ir raidos sutrikimų turinčių vaikų ugdymui			
15.	Skaitmeninių išteklių rinkinys „EduSensus“	Priemonės paruoštos, remiantis Europos disleksijos draugijos viceprezidentės M. Bogdanowicz rekomendacijomis. Šiuo metu sukurtos skaitmeninės mokymo priemonės:	https://www.emokykla.lt/bendrasis/skaitmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/75

		<p>„Logoritmika“, „Logožaidimai“, „Žodžių žaidimai“, „Pažiūrėk ir pasakyk“. Lietuvių kalba. Veikia, naudojantis programomis: Android, MacOS, Windows.</p>	<p>emone/309</p>
Priemonės, veikiančios mobiliuosiuose įrenginiuose			
<p>16.</p>	<p>ScratchJr</p> 	<p>Nesudėtingų programų, interaktyvių pasakojimų, žaidimų priemonė. Vaikai išmoksta programavimo, planavimo, kompiuterio valdymo pradmenų, mokosi spręsti įvairius uždavinius, kūrybiškai išreikšti save. Pirmiesiems žingsniams siūloma parengti popierinių blokų ruošinius „ScratchJr“, kuriuos galima parsisiųsti iš kūrėjų svetainės. Mobiliają programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://www.scratchjr.org/ Blokų piešiniai spausdinimui: https://www.scratchjr.org/pdfs/blocks.pdf</p>
<p>17.</p>	<p>Baubukai</p> 	<p>Mokomasis žaidimas, skirtas figūroms pažinti. Mobiliają programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Įgarsinta lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=boogies.learn.shapes.english.designstudio.boogieslearnshapes&hl=lt&gl=US</p>
<p>18.</p>	<p>INaturalist</p> 	<p>Gamtos tyrinėjimų programėlė. Padeda atpažinti gyvūnus ir augalus. Mobiliają programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=org.inaturalist.android&hl=lt&gl=US</p>
<p>19.</p>	<p>Virtuali-tee</p> 	<p>Programėlė skirta 3 D Anatomijos marškinėliams. Matomas erdvinis žmogaus vidaus organų vaizdas. Mobiliają programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.curiscope.virtualitee&hl=lt&gl=US</p>
<p>20.</p>	<p>ChatterPix Kids</p> 	<p>Programėlė, leidžianti fotografuoti ir įrašyti savo balsą. Galima kurti istorijas, kalbėti pasirinkto veikėjo balsu, nemokama). Mobiliają programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://www.duckduckmoose.com/educational-iphone-itouch-apps-for-kids/chatterpixkids/</p>

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

21.	 <p>Toontastic</p>	<p>Programėlė, skirta piešti, animuoti ir pasakoti. savo animacinius filmus. Galima į ekraną perkelti savo personažus, papasakoti savo istoriją. Toontastic įrašo balsą ir animacijas bei išsaugo juos įrenginyje kaip 3D vaizdo įrašą.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.toontastic&hl=lt&gl=US</p>
22.	 <p>Nieko rimto</p>	<p>Papildytos realybės programėlė, skirta iliustracijų „atgijimui“. Tinkama tik serijos „Nieko rimta“ knygoms.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=lt.niekorimto.peliunesdaines&hl=lt&gl=US</p>
23.	 <p>Vaizdai. 3D programėlė</p>	<p>Gyvūnai atgyja 3D formatu. Papildytos realybės programėlė skirta stebėti tikro dydžio pasirinktą gyvūną savo aplinkoje, išgirsti jo natūralų balsą.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	
24.	 <p>Animal 4D+</p>	<p>Papildytos realybės programėlė, leidžianti susikurti zoologijos sodą savo aplinkoje. Reikalingos programėlei skirtos kortelės su gyvūnais.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.OctagonStudio.Animal4DPlus&hl=lt&gl=US</p>
25.	 <p>Quiver Vision</p>	<p>Papildytos realybės programėlė skirta sukurti 3D nuspalvinto paveikslėlio vaizdą.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.puteko.colarmix&hl=lt&gl=US</p>
26.	 <p>QR ir brūkšnių kodų skaitytuvas</p>	<p>Programėlė skirta nuskaityti QR (greito atsakymo) kodą.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.teacapps.barcodeScanner&hl=lt&gl=US</p>
27.	 <p>Photo Collage Maker</p>	<p>Nuotraukų išdėstymo programėlė. Galima kurti koliažus, rinktis dizainą.</p> <p>Mobiliąją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės.</p> <p>Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.binghuo.photogrid.photoscollagemaker&hl=lt&gl=US</p>

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

28.		<p>Programėlė informacijos paieškai apie gyvūnus, augalus ar kitus objektus. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.ar.lens&hl=lt&gl=US</p>
29.		<p>Žaidimas šaškėmis internete. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dimcoms.checkers&hl=lt&gl=US</p>
30.		<p>Žaidimas domino internete. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store ir Google Play parduotuvės. Anglų kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.LoopGames.Dominoo&hl=lt&gl=US</p>
31.		<p>Skaitymo mokymosi priemonė, paremta globalaus skaitymo metodologija. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš App Store parduotuvės. Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://apps.apple.com/us/app/skaitukas/id1469043290</p>
32.		<p>Lietuviškos abėcėlės pradžiamokslis. Ši programėlė yra skirta vaikams, besimokantiems pažinti raides, tarti raidžių garsus, bet ne pačios abėcėlės raidžių pavadinimus. Joje ne tik pavaizduotos spausdintinės, bet ir rašytinės raidės. Gausu smagių paveikslėlių, kurie padės lengviau įsiminti raides. Mobiliją programėlę atsisiųsti iš Google Play parduotuvės. Lietuvių kalba. Nemokama.</p>	<p>Aprašymo nuoroda: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.Beonart.Abecele&hl=lt&gl=US</p>

10. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

Eil. nr.	Pavadinimas	Anotacija
1.	Gintarė Adomaitytė , Sparnuotos iškabos, Vilnius: Gimtasis žodis, 2002.	Knygą sudaro 12 eseistinių pasakojimų apie XIX amžiuje gimusius rašytojus, kūrėjus vaikams: H. K. Anderseną, Ž. Verną, L. Kerolį, M. Tveną, R. L. Stivenoną, O. Vaildą, S. Lagerliof, P. Mašiota, O. Milašų, J. Korčaką, B. Buivydaitę, A. de Sent-Egziuperi. Tai smagūs pasakojimai apie rašytojus. Visi

Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos

		<p>knygos herojai gimė devynioliktame amžiuje, visi rašė vaikams, visi buvo ir tebėra žinomi, populiarūs. Knyga pirmiausia skiriama moksleiviams ir mokytojams. Ji bus įdomi kiekvienam, kas tik prisimena, kaip vaikystėje gali pagelbėti knyga.</p>
2.	<p>Gintarė Adomaitytė, Gražuolės vaikai: pasakojimai apie rašytojus. Vilnius: Gimtasis žodis, 2006.</p>	<p>„Gražuolės vaikai“ – 2002 metais pasirodžiusios knygos „Sparnuotos iškabos“ tęsinys. Tai pasakojimai apie rašytojus, gimusius XX amžiaus pradžioje, iki Pirmojo pasaulinio karo, kitaip tariant, laikotarpyje, skirti visiems, besidomintiems vaikų literatūra. Joje pagaviai aptariama iškiliausių XX a. vaikų rašytojų kūryba paskatins jaunąjį skaitytoją naujai pažvelgti į pažįstamus literatūrinius personažus ir pan.</p>